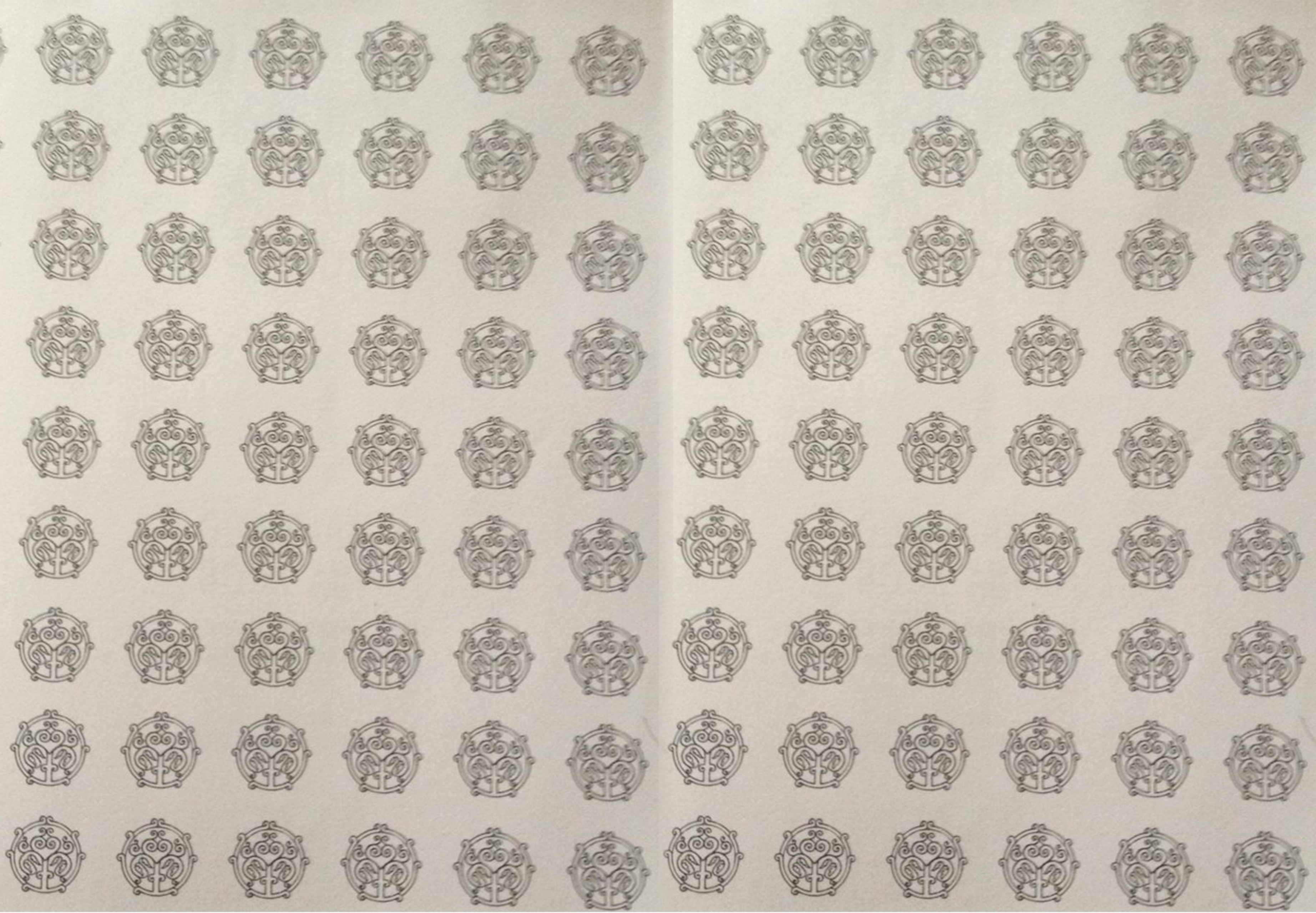
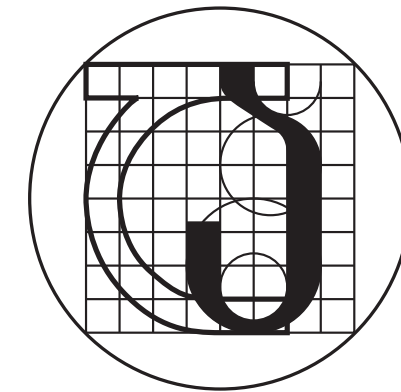

გეორგიული ნიშნობა ხელოვნება | GEORGIAN BOOK ART

ქართული
წიგნის
ხელოვნება

GEORGIAN
BOOK ART

წიგნის გაფორმება
საბითუმლო შრიფტები 1888-2008
წიგნი I

BOOK DESIGN
TITLE TYPES 1888-2008
BOOK I

თბილისი • მერიდიანო
2013

სარჩევი | CONTENTS

პროექტის ავტორი და შემდგენელი: ნინო ჯიშკარიანი
 დიზაინი: სანდრო ჩხაიძე
 ტექსტის ავტორი: დავით ანდრიაძე
 თარგმანი: ნინო კაკიაშვილი
 ფოტო: ანი გაბიძაშვილი, სანდრო ჩხაიძე, მიხეილ როსტომაშვილი
 კონსულტანტები: გიორგი წერეთელი, ქეთევან კორძახია, მარიამ გაჩეჩილაძე
 ყდასა და ტიტულზე გამოყენებულია: ოთარ ჯიშკარიანის შრიფტი

ექლვნება ოთარ ჯიშკარიანის ხსოვნას

Project author and compiler: Nino Jishkariani
 Design: Sandro Chkhaidze
 Writer: David Andriadze
 Translator: Nino Kakiashvili
 Photo: Ani Gabidzashvili, Sandro Chkhaidze, Mikhael Rostomashvili
 Consultants: George Tsereteli, Ketevan Kordzakhia, Mariam Gachechiladze
 On the cover and title page type: Otar Jishkariani

In the memory of Otar Jishkariani

30	გრიგოლ ტატიშვილი Grigol Tatishvili	60	შოთა ნიორაძე Shota Nioradze	88	ტენგიზ მირზაშვილი Tengiz Mirzashvili
32	ევგენი ლანსერე Evgeni Lansere	61	თეიმურაზ ყუბანეიშვილი Teimuraz Kubaneishvili	90	სპარტაკ ცინცაძე Spartak Tsintsadze
33	იოსებ შარლემანი Joseph Sharleman	64	ალექსანდრე (შურა) ბანძელაძე Aleksandr (Shura) Bandzeladze	91	სამეული Trinity
34	ბენო გორდეზიანი Beno Gordeziani	65	ლევან ცუცქირიძე Levan Tsutskiridze	94	მამია მალაზონია Mamia Malazonia
35	ლადო გუდიაშვილი Lado Gudiashvili	66	გიორგი (გოგი) ოჩიაური Giorgi (Gogi) Ochiauri	96	გიორგი ავსაჯანიშვილი Giorgi Avsajanishvili
36	ლადო ქუთათელაძე Lado Qutateladze	67	ელგუჯა ამაშუკელი Elguja Amashukeli	98	ემირ ბურჯანაძე Emir Burjanadze
40	ლადო გრიგოლია Lado Grigolia	68	ზურაბ ნიჟარაძე Zurab Nizharadze	102	კარლო ფაჩულია Karlo Pachulia
48	იოსებ გაბაშვილი Joseph Gabashvili	69	ტენგიზ სამსონაძე Tengiz Samsonadze	103	ლორეტა შენგელია Loreta Shengelia
51	გიორგი გორდელაძე Giorgi Gordeladze	71	დავით დუნდუა David Dundua	106	მედეა ჯაბუა Medea Jabua
52	დავით (დუდა) გაბაშვილი Davit (Duda) Gabashvili	74	ოთარ ჯიშკარიანი Otar Jishkariani	110	გიორგი (გოგი) წერეთელი Giorgi (Gogi) Tsereteli
56	ნათელა იანქოშვილი Natela Ianqoshvili	80	ლეონარდო შენგელია Leonardo Shengelia	114	ნოდარ სუმბაძე Nodar Sumbadze
57	მარგარიტა თუშმალიშვილი Margarita Tushmalishvili	81	დimitრი ერისთავი Dimitri Eristavi	115	ნანა ჭურღულია Nana Churgulia
58	რომან მახარაძე Roman Maxaradze	82	გულდა კალაძე Gulda Kaladze	116	ირაკლი ფარჯიანი Irakli Parjani
		84	ჯემალ ლოლუა Jemal Lolua		

ჩართული ასოები "კ.წ.ს.", გრიგოლ ტატიშვილი
Introductory letters "K.C.S.", by Grigol Tatishvili

ქართული წიგნის ხელოვნების ისტორია ჯერ არ დაწერილა, მაგრამ ჩემი მოკრძალებული სურვილი იყო ამ ნაშრომით მისი ზოგადი მოხაზულობა გადმოემცა, მხატვრული გენერაცია, სპეციფიკური მიღწევები, სხვადასხვა სტილისტური მიმართულებები და სხვა. ეტაპების მიზანმიმართული ცვლა, მიმდინარეობები, მიმართულებების ბრძოლა, მოულოდნელი შემობრუნება, ილუზიების ნგრევა და ახლის აღმოცენება, უცაბედი აღორძინება როდესაც ჩამქრალი ტენდენციების... სხვა სიტყვებით, ეს არის ისტორია ნამდვილი ცოცხალი ხელოვნების, ჩვენ შემთხვევაში კი მისი ერთ-ერთი სახეობის, ნახატი შრიფტის ისტორია.

წიგნი არ არის ლიტერატურული ნაწარმოების წაკითხვის მხოლოდ ტექნიკური საშუალება, ის მისი წარმოსახვითი, მხატვრული გამოხატულებაა. მხატვარს უნდა შეეძლოს სახვითი ელემენტების საშუალებით გადმოსცეს ნაწარმოების იდეური არსი, განწყობა, ხასიათი, შინაარსი და ასე შექმნას წიგნის მხატვრულ-დეკორატიული სახე-ყველას, ვინც იცის და უყვარს წიგნი, ახსოვს არაერთი ხელნაწერი თუ პოლიგრაფიული გამოცემა, რომლებიც ქართული ხელოვნების ისტორიაში დარჩნენ როგორც კულტურის ძეგლები და ცხოვრობენ, როგორც გამომცემლების, ამწყობების, ცინკოგრაფების, მხატვრების, რედაქტორებისა და საგამომცემლო საქმის ორგანიზატორების მაღალი ოსტატობის მაგალითები.

ქართული გრაფიკული ხელოვნების განვითარებამ დიდი გზა გაიარა. ჯერ კიდევ შუა საუკუნეებში შექმნილი ქართული ხელნაწერი წიგნები გამოირჩევა თავისი მხატვრული გემოვნებით და წიგნის კულტურის დიდი ცოდნით, ასოთა იშვიათი გრაფიკულ-კალიგრაფიული შესრულებით. ქართული ხელნაწერი წიგნების შემქმნელი მხატვარ-კალიგრაფები დიდი ოსტატობით ამკობდნენ ხელნაწერებს ორნამენტებით და მინიატურებით. ასე დაუკავშირდა გრაფიკული ხელოვნება წიგნს და მისი განუყრელი ნაწილი გახდა.

წიგნში, ყველა მასში შემავალი კომპონენტი-ყდა, ფორზაცი, კონტრტიტული, ფრონტისპისი, ტიტული, შმუცტიტული, ჩანართი, თავსართი, ილუსტრაცია – ქმნის ერთიან ქსოვილს, სადაც ყოველი სახვითი ელემენტი დაკავშირებულია შრიფტთან. შეიძლება წიგნს არ ჰქონდეს ილუსტრაცია, მაგრამ წარმოუდგენელია წიგნის გაფორმება შრიფტის გარეშე.

შრიფტს უპირველეს ყოვლისა, რა მოხაზულობისა და ზომისადაც არ უნდა იყოს იგი, თავისი ზომის პროპორცია უნდა ჰქონდეს და ყოველ ასოს სწორი მდებარეობა უნდა

Georgian book art has never been written before. Nevertheless, I had a modest intent to sum up its general outline, artistic formation, specific achievements and various stylistic directions. There were intentional changes of phases, the movements, the struggle between the directions, unexpected twists, destruction of illusions and the birth of novelties, sudden revival of long-forgotten tendencies. In other words, this is the story of a real living art and in our case, the story of a type design.

The book is not just a technical mean for reading a literary composition. It is the imaginary and artistic expression of the story. The artist should be able to express the story's ideological essence, dispose, character, content and thus be able to create an artistic image of the book. Anyone who knows and loves a book, can remember handwritten or poly-graphic issues that have remained as cultural monuments in the history of Georgian art and serve as great examples of the mastery of publishers, binders, artists, editors and other organizers of the publishing business.

Georgian graphic art has come a long way of development. Take Georgian handwritten books, created back in the middle ages, which stand out with the artistic taste, a profound knowledge of a book culture and a rare conduct of the letter calligraphy. Georgian artist calligraphers displayed great mastery at decorating the hand-writings with ornaments and miniatures. Graphic art was linked to a book and became its inseparable part.

All the integral parts of the book – cover, flyleaf, title-page, frontispiece, title, fly-title, inset, header, illustration – unite into one whole texture, where each visual element is connected with the type. A book might not have an illustration but it is impossible to imagine a book without a type. The type, which has to be proportional, where every letter has to have its proper placement. The "freedom" of drawing, justifiable for calligraphy, is unacceptable while creating a type. The success of type depends on the trait moderation, its elasticity and individuality of each letter. It should be simple and easily read. Scientifically, type is not yet studied thoroughly and a separate research could be conducted. This catalog covers just the design of types on title-pages and titles, as these are the very parts of books where artistic mastery is displayed the most.

The success of a book master is defined whether the type is in harmony with the content, the literary form, the story style, the author's individuality, the category of edition and the type of lit-

ეჭიროს. ნახატის “თავისუფლება”, რაც კალიგრაფიული წერის დროს დასაშვებია, შრიფტის შექმნის დროს მიუღებელია. შრიფტების წარმატებას ხელს უწყობს შტრიხის ზომიერება, მისი ელასტიურობა და თვითოეული ასოს ინდივიდუალობა. ის უნდა იყოს სადა და ადვილად საკითხავი. შრიფტების საკითხი მეცნიერულად ჯერ კიდევ არ არის ბოლომდე შესწავლილი, მაგრამ ეს ცალკე კვლევის საკითხია. მოცემულ ალბომში შეხვედებით მხოლოდ სატიტულო, ანუ სასათაურო მხატვრულ შრიფტებს.,რადგან წიგნის ამ ელემენტში მხატვარს მეტი შემოქმედებითი თავისუფლება აქვს და კარგად ჩანს მისი მხატვრული ოსტატობა.

წიგნის მხატვართა წარმატება უპირველეს ყოვლისა განისაზღვრება ჰარმონიაშია თუ არა შრიფტი შინაარსთან, ლიტერატურულ ფორმასთან, ნაწარმოების სტილთან, ავტორის ინდივიდუალობასთან, გამოცემის სახეობასთან და ლიტერატურის ტიპთან. ასეთი ჰარმონია მხატვრისგან მოითხოვს განსაკუთრებულ ოსტატობას, მუდმივ შემოქმედებით ძიებას, ეპოქისა და სტილის ცოდნას, მხატვრულ გემოვნებას... დღეს შრომატევად გრაფიკულ ტექნიკებსა და ხელით წერაზე თანდათან უარს ამბობენ მხატვრები. თანამედროვე ტექნიკურმა მიღწევებმა გაამარტივა ბევრი რამ, რამაც ნამუშევრების ხარისხის დაცემა გამოიწვია. განსაკუთრებით დაზარალდა შრიფტი. წიგნის სასათაურო წარწერები ხშირად არც კი იკითხება.

წლების განმავლობაში მხატვართა მრავალი თაობა მუშაობდა წიგნის გრაფიკაზე, რომლებმაც შექმნეს ბევრი ახალი და საინტერესო წიგნის გაფორმების სფეროში. ამიტომ ჩემი მოკრძალებული სურვილი იყო ალბომ-მონოგრაფიის გამოცემა, რომელშიც ნაჩვენები იქნებოდა შემოქმედებითი ძიებანი წიგნის გრაფიკასა და მხატვრული შრიფტის ხელოვნებაზე, იმ ცნობილი მხატვრების შემოქმედების მაგალითზე, რომლებიც დაუღალავად იღწვოდნენ და იღწვიან ამ დარგის განვითარებისათვის.

მასალა შეირჩა ისე, რომ კარგად ჩანდეს მხატვრის ინდივიდუალობა და წიგნის გაფორმებაზე მისი მრავალწლიანი პრაქტიკული მუშაობა. აქ წარმოდგენილია როგორც კლასიკური შრიფტებით, ისე კალიგრაფიული წერით შექმნილი წიგნების გაფორმების ნიმუშები.

მგონია, რომ ალბომში შესული ნამუშევრები ბევრს დააფიქრებს, ბევრს ბავშვობას გაახსენებს, ბევრს იქნებ სტიმულსაც გაუღვიძებს ახლის კეთებისათვის...

ნინო ჯიშკარიანი

erature. Such harmony requires a special mastery, a constant creative quest, a knowledge of epoch and style, an artistic taste...

Today, artists refuse to use painstaking graphic techniques and handwriting. Modern technology has simplified the process, which on other hand has decreased the quality of work, causing most damage to the type. The titles of books cannot be even readable at times.

For years, many generations of artists have worked on the book graphic design making many new and interesting achievements in the field of book decoration. That is why I wanted to present a monographous catalog, which would display the artistic findings on the book graphic design and the art of artistic type using the examples of those famous artists, which tirelessly worked and continue working for the development of this field.

The materials were selected in the way to show the artists’ individuality and their long-time practical works on book decoration.

Here are the examples of book decorations conducted as with classic types as well as with calligraphy.

I assume, that many works from this catalog will be thought-provoking, reminding of childhood for many and maybe, they will even serve as a stimuli for creating new...

Nino Jishkariani

დავით ანდრიაძე

David Andriadze

“ეს წიგნი მარტო წიგნია?!”

მონგოლებმა ბაღდადი რომ აიღეს და წიგნები მდინარეში გადაყარეს, ევფრატზე რამდენიმე დღე მელანი მიედინებოდა

1924 წელს, მაშინდელ ლენინგრადში, გამომცემლობა “რადუგას” გრიფით გამოდის სამუილ მარშაკის “Книжка про книжки”. წიგნი სერგეი ვასილევჩ ჩეხონინმა გააფორმა. ეს ის ჩეხონინია, ე.წ. “ავიტაციური ფაიფური” რომ გამოიგონა. “მირისკუსნიკების” მეორე თაობას ეკუთვნოდა ჩეხონინი, ნარბუტთან და მიტროხინთან ერთად. მისი შრიფტებიც საყოველთაოდ იყო ცნობილი. პუშკინის “მოცარტი და სალიერის” ყდა დღემდე რჩება 1910-იანი წლების რუსული გრაფიკის ეტალონად. “ზღაპრული ანბანიც” მახსენდება... და რასაკვირველია, განთქმული “თეატრალური ალფაბეტიც”... ჩეხონინის “წიგნი წიგნის შესახებ” კი, იმიტომაც გამახსენდა, რომ ეს წიგნიც, მკითხველი (თუ მასურებელი) რომ გადაშლის, წიგნის შესახებაა; წიგნი – წიგნის შესახებ; ქართული წიგნისა და ქართული ნახატი შრიფტის შესახებ...

ხელოვნებათა სინთეზის სფეროა წიგნის ხელოვნება. წიგნი ქანდაკებასაც ჩამოჰგავს და არქიტექტურასაც... არქიტექტურისა არ იყოს, წიგნიც დროში იკითხება. ფურცლიდან-ფურცლამდე ვმოძრაობთ წიგნში... ამ მოძრაობას თავისი დრო აქვს; თავისი სივრცე და ქრომატული აკორდიკაც... წიგნი – ლიტერატურული ნარატივის ხილული ხატია; და ეს ხატიც, კაზმული სიტყვის ბუნებას ასახავს. ტექსტის ხანიერების დასაბამსაც და ფინალსაც... წიგნის (გადა)თვალეიერებაც კი, მისი პერლუსტრაცია – უკვე მოგზაურობაა; თუნდაც, ყარიბობა ტექსტში. ანდა, – ტიმოთე გაბაშვილი მახსენდება – “მიმოსლვა”... მიმოსვლა იგი ტიტულიდან იწყება. და ასე მოვივლით მთელს წიგნს... ბოლოს, დასასრულის უამიც დგება. წიგნის ბოლო გვერდი რალაცნაირი სევდითაც გვავსებს

Is This Book Just a Book?

When Mongols took Baghdad and threw the books into the river, The Euphrates turned black with ink for several days.

In 1924, in Leningrad of that time, the publishing house “Raduga” issues “A Book About Books” of Samuil Marshak. The Book was illustrated by Sergey Vasilevich Chekhonin, the representative of the second generation of the “Miriskusniks”. His types were far-famed. That same Chekhonin, who invented the “agitative porcelain”. Chekhonin belonged to the second generation of along with Narbut and Mitrokhin. His Fonts were well-known as well. The cover of Pushkin’s “Mozart and Salieri” still remains a masterpiece of Russian graphic design of the 1910s. Recalling his “fairytales alphabet” too, and, by all means – the “theatrical alphabet”... And as about “A Book About Books” of Chekhonin, I recalled it just because the reader will find this book also about a book; A book – about a book; About a Georgian book and Georgian typography...

The art of book is the field of the synthesis of arts. The book resembles both the sculpture and architecture... Just like architecture, the book is read in time... We travel to the book from page to page... This movement has its time; its space... The book is a visual image of a literary narrative; Even just leafing through the book, its perustration is already a journey; The wandering begins from the title. And thus we wander through the whole book... Till it is the time for conclusion. The last page of the book fills us with some kind of sorrow and novelty anticipating thoughts... One leafy path winds up and starts another – the new one... And the lines are running, and running, till they stop. And the book becomes our memory... The book is the imagery field of literary text;

და ახლის მომლოდინე ფიქრებითაც...
 მიიწურება ერთი ფურცლოვანი თემშარა და იწყება მეორე –
 ახალი...
 სტრიქონები კი რბიან, “როგორც ნაბდით დაჭედილი ბედაუ-
 რები”...
 რბიან... რბიან... დაბოლოს, ჩერდებიან.
 ასევე რჩება წიგნიც ჩვენს მოგონებად...
 სტრიქონთა ჰორიზონტალებსა და დიაგონალებში დაუნ-
 ჯებულ მოგონებად...
 წიგნი – ლიტერატურული ტექსტის გამოსახულების ველია;
 თავისი მაკეტით, გარეკანით, შრიფტით, ილუსტრაციებით...
 და ყოველივე ეს, სიბრტყეზეა განლაგებული:
 განყენებული და აბსტრაქტული შრიფტიდან – კონკრე-
 ტულ ილუსტრაციებამდე სიბრტყეზეა გან-ფენილი...
 ამასწინათ, სანკტ-პეტერბურგის ელიტარული გამომცემ-
 ლობის – “Редкая Книга” – კატალოგი ვნახე.
 საოცრებაა!

ეს წიგნები ნამდვილი არტეფაქტებია; უნიკალური არტე-
 ფაქტები.
 “გილგამეში” თიხის ყდამია ჩასმული;
 ძველი ელადის პოეზია – მარმარილოში;
 ლერმონტოვის “Герой нашего времени” – პორუჩიკის
 ნამდვილ მწვანე მუნდირში; თავისი წითელი სარჩულით.
 რა ფუფუნებაა!
 ეს წიგნები აღარცაა – უფრო წიგნთა მემორიალებია;
 წიგნთა მონუმენტები...
 ძველი ქართული (მათ შორის, “ძველი ქართული საბ-
 ჭოთა”) წიგნიც მემორიალია უკვე...
 და მისი მოგონებაცაა, როგორც ადრე იტყოდნენ
 “წინამდებარე წიგნი”;
 წიგნი – წიგნის შესახებ.
 ასე ვიგონებთ ჩვენი ბებია-ბაბუებისა თუ მშობლების,

With its model, cover, type and illustrations...
 And all of these is orchestrated on a surface:
 From the separate and abstract type to concrete illustrations...
 Recently, I looked through the catalogue of “Redkaya Kniga” from
 the elite publishing house of Saint Petersburg.
 It is amazing!
 These books are real artefacts; unique artefacts.
 “Gilgamesh” is bound in a clay cover;
 The poetry of ancient Elada - in marble;
 “Hero of Our Time” of Lermontov comes in the cover made with
 real green tunic cloth, backed with a red lining.
 What a splendor!
 These books do not exist anymore – there are only the book me-
 morials; the book monuments...
 Old Georgian (including “Old Georgian Soviet”) book is already
 a memorial too...
 This is how we remember the books of our grandparents, our
 parents, or even of our childhood...
 The books with their nostalgic supercovers, avant-titles and
 schmutztitels, with their uppercase letter-symbols, prefix-suf-
 fixes and illustrations;
 With parchments displayed over illustrations;
 Take colorful gauze ribbons attached to the spine edges...
 I myself have also bound a miniature book...
 There was a magazine issued in the Soviet Union – named
 “Polygraphy”.
 It was printed on an expensive paper and the printing itself was
 expensive too.
 So this magazine had an insertion – a model mock-up from
 which you could bind a book yourself.
 That’s how I bound Pushkin and Akhmatova, Nabokov and
 Pasternak...
 I have happened to keep the catalogue of the first issues of
 Gutenberg printing-house too...
 And I still keep those handmade booklets.

The art of the book adornment is delivering the book form and
 the whole hygiene of perception, which is equally essential as
 for the children’s books as well as for the encyclopedia.
 This was the hygiene kept by Grigol Tatishvili.
 His baroque type, with its somehow naïve aesthetic, still amazes us.
 The header letters engraved in wood for Iakob Gogebashvili’s
 “Deda Ena” or “Bunebis Kari” (we have to mention “Russkoe Slovo”
 too!) are the pioneer examples of ornamental graphic design.
 As about the crown of Tatishvili’s art – the 1888 Kartvelishvili’s
 issue of “the Knight in the Panther’s Skin” – for this rarity, the
 artist presented the whole theatre of header letters and included
 it in the ensemble of decorations.
 Mikheil Kipiani created the so-called “Viennese” font, which had
 become so popular, that it is now known as “Chveulebrivi” (trans-
 lated as “regular”) in our typographic industry.
 In 1922, Nikoloz Baratashvili’s one-volume issue was printed in
 Tbilisi.

ანდა ჩვენივე ბავშვობის წიგნებს...
 წიგნებს, თავიანთი ნოსტალგიური სუპერყდებით, ავანტი-
 ტულებითა და შმუცტიტულებით, საზედაოასო-წიშნებით,
 თავსართ-ბოლოსართებით და ილუსტრაციებით;
 ილუსტრაციებზე წაფენილი პერგამენტებით;
 გნებავთ, ყუის თავსა და ბოლოში მიწებებული ნაირფერი
 მარლის “ბაფთებით”...
 ეგ კი არა, თავადაც ამიკინძაცს მინიატურული წიგნი...
 ჟურნალი გამოდიოდა საბჭოთა კავშირში – “Полигра-
 фия” ერქვა.
 ძვირფას ქალღღეღე იბეჭდებოდა და ბეჭდვაც ხარისხიანი იყო.
 ხომ უნდა ეჩვენებინათ მსოფლიოსთვის, როგორი სანი-
 მუშო პოლიგრაფიული მრეწველობა იყო მძლეთამძლე
 ზესახელმწიფოში?!
 ჰოდა, ამ ჟურნალში იყო ჩანართი – წინასწარ დამაკეტე-
 ბული მოდელი, რომელიც თავად უნდა გექცია წიგნად.
 ასე აკინძე პუშკინი და ახმატოვა, ნაბოკოვი და პასტერნაკი...
 გუტენბერგის პირველი სტამბური გამოცემების კატა-
 ლოგიც შემომჩა...
 ეს კუსტარული “წიგნაკები” ახლაც მაქვს შემონახული.

დღემდე 1961 წელს გამოცემული ერთტომეულით ვკით-
 ხულობ ვაჟა-ფშაველას.
 ლადო გრიგოლიასეული გაფორმებით...
 წიგნი, ამ უებრო გემოვნების ოსტატისთვის არა ყოფილა
 მხოლოდ შემკობის ხელოვნება.
 ეს იყო პროცესი წიგნის ფორმის მშობიარობისა;
 წიგნის ფორმისა, ფორმატის კომპოზიციებით...
 აი, წიგნის მთელი (ვინ)ეკოლოგია...
 და აღქმის მთელი ჰიგიენა, რომელიც ერთნაირად სჭირ-
 დება საბავშვო წიგნსაც და ენციკლოპედიასაც...
 ამ “ჰიგიენას” იყო, რომ იცავდა გრიგოლ ტატიშვილი.
 მისი ბაროკალური “შრიფტი” ახლაც გვხიბლავს, თავისი,
 ცოტა არ იყოს, ნაივური ესთეტიზმით.
 ხეზე გრაფირებული თავსართი (ანდა, ტატიშვილისეულად –
 “საზენაო”) ასოები იაკობისეული “დედა ენისა” თუ “ბუნე-
 ბის კარისათვის” (ნურც “Русское слово”-ს დავუკარ-
 ვავთ!) შეთხზული, ორნამენტული გრაფიკის პიონერული
 ნიმუშებია.
 ტატიშვილის ხელოვნების გვირგვინს – 1888 წელს გამო-
 ცემულ, ქართველიშვილისეულ “ვეფხისტყაოსანს” რაც
 შეეხება, ამ რარიტეტისათვის მხატვარმა უკვე, თავსართ
 ასოთა მთელი თეატრი წარმოგვიდგინა და ისიც მორთუ-
 ლობათა ანსამბლში ჩართო.
 ვილას ახსოვს მიხეილ ყიფიანი?
 არადა, სწორედ მას ეკუთვნის შრიფტი, ძველად “ვენურს”
 რომ ეძახდნენ და იმდენად მასობრივი გახდა, რომ
 “ჩვეულებრივი გარნიტურის” სახელითაც კი დამკვიდრდა
 ჩვენს “შრიფტულ მეურნეობაში”.
 1922 წელს თბილისში ნიკოლოზ ბარათაშვილის ერთ-
 ტომეული დაისტამბა.
 წიგნი იოსებ შარლემანმა გააფორმა.
 ყდასა და ტიტულში აშკარად იგრძნობა “გადამთიელი”

მაესტროს პიეტეტი ძველქართული ხელნაწერი ფოლიანტებისადმი. ქართული შრიფტი ყოველგვარ სემანტიკურ ნიაღვრებს მოკლებული სტილიზაციით იყო წარმოდგენილი. ერთი წლის შემდეგ შარლემანის მონაფე ლადო გრიგოლია თეიმურაზ I-ს თხზულებათა გაფორმებას მოჰკიდებს ხელს და სწორედ აქედან იწყება მისი პილიგრიმობა ქართულ შრიფტთან. 1935 წელს გრიგოლია კ. გამსახურდიას “მთვარის მოტაცებას” აფორმებს; ორი წლის შემდეგ კი, ლადო ქუთათელაძესთან ერთად, “ვეფხისტყაოსნის” საიუბილეო გამოცემას ანდობენ. უხსენებელ 37-შივე, გრიგოლიას “ვეფხისტყაოსნის” ვახტანგისეული გამოცემისათვის ავალბენ შრიფტის შექმნას. გრიგოლიასეული შრიფტი არასოდეს არაა სტილიზაცია – ეს არსებითად პირველ ქართულ ნაბეჭდ წიგნთა სინთეზია XVII-XVIII საუკუნეთა ხელნაწერი წიგნების კალიგრაფიასთან.

1612 წელს რომ “დაიბეჭდა სტამბაში პირველ” ვახტანგ VI-ს გამოცემული წიგნები, მათი შრიფტი სწორედაც იმ ხელნაწერთა პროტოტიპებს ეფუძნებოდა. აი, გრიგოლიამ კი, ორივე პროტოტიპი – ქართული ხელნაწერიც და პირველსტამბურიც, სტილურ (და არა სტილიზატორულ) ქურაში გადაადნო და შექმნა “ქართული აკადემიური შრიფტი და მისი 369 ვარიაციათა სისტემა”. ქართული წიგნის ხელოვნების ნამდვილი არისტოკრატი იყო ლადო გრიგოლია; დიდი ანალიტიკური გაქანების მხატვარი, რომელმაც პირველად დაუმორჩილა შრიფტი გრაფიკული პლასტიკის ორგანულ ბუნებას; ოსტატი, რომელმაც ქართული ანბანის არტისტული ინტერპრეტაციის ისეთ კოდს მიაგნო, როდესაც ასო-ნიშანთა დეფორმაცია წიგნის, როგორც სახილველის ვიზუალურ

The book was designed by Joseph Sharleman. The cover and title vividly express the master’s awe towards the foliants with old Georgian script. Georgian type was presented with the stylization sans any kind of semantic deviations. A year later Sharleman’s apprentice Lado Grigolia undertakes the design of the stories of Teimuraz I; that is when his pilgrimage to Georgian type begins. In 1935, Grigolia starts designing “Kidnapping of the Moon” of Konstantine Gamsakhurdia; Two years later, he is entrusted to the anniversary edition of “The Knight in the Panther’s Skin”, together with Lado Qutateladze. In 1937, Grigolia is asked to create the type for “The Knight in the Panther’s Skin” – the Vakhtangian edition. Grigolia’s type is never a stylization – it is essentially a synthesis of first Georgian printed books with the handwritten books of XVII-XVIII centuries.

Grigolia managed to merge both - Georgian handwriting and first-printed prototypes and created “Georgian academic type and its system of 369 variations”. Lado Grigolia was a true aristocrat of the Georgian book art; The artist with wide analytical range, who was first to yield the type to the organic nature of graphic design; He was the master, who uncovered the code of the artistic interpretation of Georgian alphabet; while applying this code, the letter-symbols transform the book’s visual order into an object of “reading”; and in this “object” he intertwines as the decorative expression of the Georgian type as well as the spatial and rhythmic positions. Grigolia presents the book primarily as a live body; The cover, the title and the type are the joints of this body... The graphemes are deduced to plastic formulas. The guide of “Lado Grigolia’s book” is its cover and title. The cover defends the text from the outer world; The cover leads the first-time viewer of the book into its contents. The cover is the book’s overture. With this definition, the cover is the acknowledged symbol, where color, drawing and composition have to correspond with the plot.

The cover is also a signal for recognising and remembering the book. The title is the passport of the book – its “identification” element. However we do not use title to differentiate one book from another. The title is not targeted to attract attention. This is the function of a cover. The title predicts the typization of the book, while the cover – its individualization... Each page of the “Grigolia book”, beginning from the cover-title, is read as a “well-tempered clavichord”. Refined taste and the sense of artistic tact do not allow the master to immerse into cheap stylization or the extremes of incoherent amalgams. With Grigolia’s paradigm, the inner space of the book is divided

რიგს უშუალო “ნაკითხვის” საგნად აქცევს. მერე ამ “საგანშივე” ჩაანწავს ქართული შრიფტის სემანტიკის თანშობილ დეკორატიულ ექსპრესიასაც და სიბრტყულ, სიერცულ და რიტმულ პოზიციებსაც. ლადო გრიგოლიას ასო-ნიშნური (გან)რიგი საგნობრივად წარმოსადგენი “წინადადებების” დაუვიწყარი ფეიერვერკია. გრიგოლია წიგნს პირველ რიგში გვანჯღის, როგორც ცოცხალ სხეულს; ამ სხეულის სახსრებია ყდაც, ტიტულიც, შრიფტიც... პლასტიკურ ფორმულებამდე დაყვანილი გრაფემები. “ლადო გრიგოლიას წიგნის” გზამკვლევი ყდა და ტიტულია. ყდა იცავს ტექსტს გარე სამყაროსაგან; ყდას შეჰყავს წიგნის პირველად მხილველი მის შინაარსში. ყდა წიგნის უვერტიურაა. ამ გაგებით, ყდა – გააზრებული ნიშანია, სადაც ფერი, ნახატი თუ კომპოზიცია შინაარსს უნდა შეესატყვისებოდეს. ყდა – მოცემული წიგნის გამოცნობისა თუ დამახსოვრების სიგნალიცაა. ტიტული კი, პასპორტია წიგნისა – მისი “საცნობარო” ელემენტი. თუმცა, ტიტულით სულაც არ ვანსხვავებთ ერთ წიგნს მეორისგან; ტიტული ყურადღების გამახვილებაზე არაა გათვლილი. ეს – ყდის ფუნქციაა. ტიტული წიგნის ტიპიზაციას მოასწავებს; ყდა კი, ინდივიდუალიზებას... “გრიგოლიას წიგნის” ყოველი გვერდი ყდა-ტიტულით დაწყებული, კარგად ტემპერირებული კლავირივით იკითხება. არადა, სწორედ ეს “ტემპერირება” გვესაკლისება გრიგოლიასთან აფილირებულ, თავისთავად კარგ ოსტატებთან. დახვეწილი გემოვნება და მხატვრული ტაქტის გრძობა არ აძლევს ნებას მაესტროს, იაფფასიანი სტილიზაციისა თუ უთავბოლო ამალგამების უკიდურესობაში გადაეშვას. სხვათა შორის, ქართველ მწერალთა გრიგოლიასეული სახეებიც მათი სახელებივით “იკითხება” – აკაკი, ვაჟა, გრიგოლ ორბელიანი... გრიგოლიასთვის წიგნის გაფორმების კამერტონი მაინც შრიფტია – სკულპტურულად აღსაქმელი, მოცულობითი ლიტერებიც და მათი სიბრტყობრივი მოდულაციებიც ერთ თარგზეა გამოჭრილი... ამიტომ დაუდო გრიგოლიამ სათავე ქართულ გრაფიკულ ლიტერ-ატურას; “ლიტერიდან” არ მოდის ლიტერატურა?! და ქართული სიტყვაც – “წიგნი” კორნელი კეკელიძისამებრ, ბერძნული “სიგნუსიდან” არ მომდინარეობს?! ეს “სიგნუსის ხელოვნება” ვისთვის შემოქმედებითი ანტრაქტისას “პურის ფულის” შოვნის საშუალება იყო და ვისთვის, მთელი რიტუალი წიგნთან – ქართულ წიგნთან და ქართულ სიტყვასთან შეხებისა. სიტყვას კი, დაწერილ (და დაბეჭდილ) სიტყვას, სხვა წონა აქვს. და ამ წონას ბევრწილად განაპირობებს ასო-ნიშანთა გარეგანი “კალოსიც” და მისი პლასტიკური “მელოსიც”... ანუ სილამაზეც და ტკიბლხმოვანებაც...

with the traditional-ornamental design. These are the headers, the endings, the initials... Ornamental frames (on the main title, rarely on the cover) are another “subject”. And all these shapes of ornament, become the parts of the book’s “orderly system”. Even more, ornament adorns the type, letting us to read reasonable parts of text with a relevantly “new eye”. The type includes some rhythmic, proto-ornamental substance too. This is the very code of Grigolia’s book art, which is meant not for the fast, reading marathon, but for perceiving the text in a structured discretion and rhythmic deceleration. Nevertheless, the pitch of book design for Grigolia remains the type, which has to be perceivedsculpturally, the spatial letter-symbols and their surface modulations are cut on a single pattern... That is why Grigolia is a founder of Georgian graphic liter-ature; As literature is derived from “litera”.

Georgian word “Tsigni”, meaning book, as well, is derived from the Greek “signus”. This “signus art”, during the creative interludes for some, was either the means for making some money and for some – it was the whole ritual of touching the book – a Georgian book and Georgian word. The word, the written (and printed) word has a different kind of value. And this value is greatly defined with the outer “kalos” and its plastic “melos”... In other words – with beauty and delight... A book is the symbol of revelation, an instrumental icon of initiation. This kind of initiation is represented with Ezekiel. There is unbelievably paradoxical requirement in this “book”:

ასეა, ასო-ნიშანს თავისი “სონორული აკორდიკა” აქვს; თავისი მეტაგრაფემული “მუსიკობანი”... ნიგნი გამოცხადების სიმბოლოა; ნიგნი ინიციაციის ინსტრუმენტული ხატია. ამგვარი ინიციაციაა რეპრეზენტირებული იეზუკიელთან. წარმოუდგენლად პარადოქსული მოთხოვნაა ამ “ნიგნში”: ნიგნის (გრაგნილის) საკრალურ საზრისთან მისაახლებლად უნდა... შეიჭამოს!

ამ ინიციაციის მეტაფორიკა აპოკალიფსშიც მეორდება. იგულისხმება პასაჟი (10. 9,10), რომლის მიხედვითაც იოანე ღვთისმეტყველი მიეახლება ანგელოზს და ნიგნს თხოვს.

ანგელოზი კი მიუგებს: აილე და შეჭამე იგი; და გაგიმწარებს მუცელს, მაგრამ პირში იქნება თაფლივით ტკბილი.

ეს ინიციაციური მეტაფორიკა ბიზანტიურ მწერლობაში ახალი ვარიაციებითაა გამდიდრებული.

“რომანოზ მელოდოსის ცხოვრებაში” უხმო და უსმენო გმირი, შესვამს (სიც) რა ღვთისმშობლის მიერ შემოთავაზებულ ქარტიას, სასწაულებრივ შეიძენს ტკბილ-ხმოვანების ნიჭს.

ანალოგიური ლეგენდაა შემონახული ეფრემ ასურის შესახებაც.

სერგეი ავერინცევისა არ იყოს, ბიზანტიელი უნდა იყო, რათა წარმოიდგინო, თუ როგორ სვამენ ქარტიას ანუ პერგამენტის “ყლუპს”.

ქარტიას არა, მაგრამ დაწერილ ასოთა შესმის პროცედურას კი “მართლაც” შეიცავდა ერთი ბიზანტიური მაგიური რიტუალი.

ყმანვილის მიერ ცოდნის მისაღებად “რეკომენირებული” ყოფილა დისკოზე, მელნით ბერძნული ანბანის 24 ასო-ნიშნის გამოყვანა, მერმე, ღვინით გადარეცხვა და “ცოდნასმონყურებულათავის” დასალევად მიწოდება.

ლეგენდაც და რიტუალიც ერთ რასმე ითვალისწინებდნენ: დამწერლობა ნივთიერად უნდა გაჟღენთილიყო ადამიანის სხეულში, მისი “სომას” ნაწილად უნდა ქცეულიყო, მის სისხლში უნდა გამჟღარიყო, რათა ადამიანის ესენცია ასოთა ტრანსცენდენტურ სუბსტანციას ზიარებოდა.

ქართული ანბანი, ქართული დამწერლობა, ქართული შრიფტიც ასევეა გამჟღარი ჩვენს წარმო-სახვით მახსოვრობაში;

ამ ანბანის რეინკარნაციებია “ნიგნის ხელოვანთა” არა ერთი და ორი თაობის ძიებანი.

გასაგებია, რომ სტალინურმა “სოცრეალისტურმა კანონმა” ქართული ნიგნიც და ქართული შრიფტიც არტახებში, გნებავე, გისოსებში ჩასვა.

ტფილისური ფუტურისტული ნიგნის ეპატაჟური ექსპერიმენტებიც უიმედოდ “დაიბლოკა”.

ფუტურისტების “არალინეარული” ასო-ნიშნები ისევ ერთ მწყობრში ჩააყენეს.

ასო-ნიშანთა მაგიას კი, მაინც ეძებდნენ ოსტატნი;

ქართველნიცა და არაქართველნიც;

გრიგოლიაცა და ლანსერეც... “განითლდა” ქართლი და ტფილელ ფუტურისტებსაც ალ-

მაცერი ცქერა დაუწყეს;

In order to get closer to the sacred meaning of this book (scroll), it has to be... eaten!

The metaphor of this initiation is repeated in Apocalypse. Meaning the passages (10. 9, 10), where St. John approaches the angel and asks for a book and the angel answers: “Take the book and eat it up. And it shall make thy belly bitter: but in thy mouth it shall be sweet as honey”.

This initiational metaphor is enriched with new variations in the Byzantine writings.

In “the Life of Romanos Melodos”, the voiceless and tone-deaf character drinks the scroll as commanded by the Mother of God and he miraculously acquires a sonorous voice.

There is an analogous legend about Ephrem the Syrian.

As Sergey Averintsev would put it, you probably have to be a Byzantine to imagine drinking the charter or making a “sip” of parchment.

If not the charter, the process of drinking written letters was “indeed” included in one Byzantine magic ritual.

In order to receive knowledge, it was “recommended” for the youth to write 24 letter-symbols of Greek alphabet on a disk with ink, then to wash it with wine and offer the drink to the ones that were thirsty for knowledge.

Both, the legend and the ritual provided that the writing had to be soaked within the human body, becoming its part, settling in blood, so that the human essence would blend with the transcendental substance of letters.

Georgian alphabet, Georgian writing and Georgian type too is similarly blended in our visual memory;

The quests of the “book artists” of many generations are the rein-

ვალერიან გაფრინდაშვილი წერდა, მთელი კულტურის რიტორიკა და ერუდიცია მიმართულია სახელების წინააღმდეგო.

მერე კი, დასასრულისკენ, ამას ამატებს:

“სიტყვები, როგორც მონები ნახავენ თავის სპარტაკს და დამარცხებენ არისტოკრატულ სახელებს, მაგრამ ეს დამარცხება იქნება დროებითი. ყოველ სიტყვას იმედი აქვს, რომ სახელის წოდებას მოიხვეჭს ოდესმე”.

სახელის წოდება!

“ქართულ საბჭოთა გრაფიკაშიც” აღმოჩნდნენ მონები, რომლებმაც ნახეს თავისი სპარტაკი და დამარცხეს არისტოკრატული ასონი.

“პლებური” ეიდოსი მოეძალა ქართულ შრიფტს.

თუმცა, თეატრისა არ იყოს, ესეც აუცილებელი ეტაპი იყო ამალეებული გმირულ-რომანტიკული სტილიდან ყოველდღიურობის რიტორიკაზე გადასასვლელად.

სწორება კი, ნებსით თუ უნებლიედ, მაინც გრიგოლიაზე კეთდებოდა;

ლადო გრიგოლიას არისტოკრატული შრიფტი თავისი “სიმალლით” კიდევ იზიდავდა მხატვართ და კიდევ განიზიდავდა...

ქართული “ნიგნის სცენაზე” თითქოსდა სხვა ანბანი თამაშდებოდა;

და არა მხოლოდ ქართული ნიგნისა...

შრიფტსა და გარნიტურს თანდათან “ნაწერი” ჩაენაცვლება.

ცოცხალი “მეტაბოლური” ხელ-ნაწერი...

ანდა, ხელნაწერის იმიტაცია...

“კულტურული” შრიფტი “ბუნებრივმა” შრიფტმა შეცვალა.

ხელნაწერი კი, მისდაუნებურად, თავად ხდებოდა მხატვრულად “გამოყვანილი” და მერმე, დაბეჭდილი ასოების სიმულაკრი.

ახლა კი, თვალსა და ხელს შუა გაქრა და ცოცხალი ასოს მაგიაც დაიკარგა.

კომპიუტერის მკვდარი კლავიშებით ეძებენ ლიტერებს, რომელიც გრაფიკულ ლიტერ-ატურად ველარ იქცევა...

ჟაკ დერიდა წერდა თავის “გრამატოლოგიაში”:

“ჩვენი წერა და ჩვენი კითხვა ჯერ კიდევ ბევრწილად არიან განპირობებულნი ხელის მოძრაობით. საბეჭდმა მანქანებმა სივრცის სტრუქტურა ვერ გაათავისუფლეს ხელის შესტის, როგორც წერიითი იარაღის უშუალო დაქვემდებარებისაგან”.

აქედან ფორმულა: წმინდა კითხვის სივრცე იმთავითვე გონებაჭვრეტითია, წმინდა წერის სივრცე კი, დასაბამითვე, გრძნობადი აღქმისათვის – ხელმისაწვდომი.

ხელ-მისაწვდომი!

შრიფტი, ანბანის მსგავსად, ერთი და იმავე გრაფიკის გამოყენებით, მართლაცდა პრეზენტაბელობის, როგორც ანალიტიკური რაციონალობის პროგრესის ნიშანთა გარნიტურაა და ამ პროგრესის დამატებით ხარისხს მოასწავებს.

და ჩვენც, ვხდებით მოწმენი იმისა, თუ როგორ გამოიხშირება სტიქია წმინდა აღმნიშვნელისა, რომელიც თავისთავადაა მოკლებული მნიშვნელობას.

მნიშვნელობის ასეთი არქონა უნივერსალობის ანუ რაციონალობის ნეგატიური, აბსტრაქტული, ფორმალური მხარეა.

ამგვარი ნაწერის მნიშვნელობა გაორმაგებულია – იტყვის დერიდა.

შრიფტის პოსტსემიოტიკაც ამგვარ ამბივალენტობას ხომ არ გულისხმობს?

ფერწერა, და საერთოდ, სახვით ხელოვნება, ანბანის დარად, რომელიღაც გარკვეულ ენასთან არაა “მიბმული” – ნებისმიერი გრძნობადი საგანი შეუძლია მოგვანოდოს და ამიტომაც გვევლინება უნივერსალური დამწერლობის სახეობადო...

ნიგინც არაა განსაზღვრულ ენასთან “მიბმული” და როგორც ფერწერა დისტანცირდება მოდელისაგან, შრიფტიც ასევე უცხოვდება ანბანისაგან და ისიც უნივერსალურ დამწერლობად გვევლინება.

შრიფტი ნიგინის კონსერვატორული ელემენტია – ინოვაციური ფორმებისადმი სიძუნით გამოირჩევა.

და შრიფტის ეკონომიკაც ამაშია...

ნიშანთა პროპოციების უმნიშვნელო დარღვევაც კი, იმთავითვე მხატვრულ პრეცედენტად აღიქმებოდა.

“ზადიდან” უმცირესი ამოვარდნა და შტრიხის გასქელებაც კი, ერთგვარი რევოლუცია იყო.

ეგ კი არა, ისტორიულ საზულობებთან პერიოდული ინვოლუციაც კი, ორგანულია და არქაიზმს (ანდა ანაქრონიზმს) სულაც არ მოასწავებს.

შრიფტის საფუძველში ხომ, ანბანის საუკუნეობრივად ნაცად-ნაწრობი სისტემაა გარინდებული!

ერთხელ და სამუდამოდ გარანდული ფორმა...

გასაგებია, რომ ასანყობი (რესპ. ასაკრეფი) შრიფტების რეპერტუარი ლიმიტირებულია.

სამაგიეროდ, სატიტულო შრიფტი გაცილებით ღიაა აპრობირებული პროტოტიპების ვარიანტობისთვის და შრიფტთა ახალი ფორმებიც, სწორედ ამ სფეროში იზადება (რუსულ შრიფტში ამის მაგალითად, “გროტესკი” გამოდგება).

ასე რომ, შრიფტი ისტორიული ტრანსლატორიცაა და დამწერლობითი კულტურის ერთგვარი “შემნახავიც”...

გუტენბერგიდან მოყოლებული “ნიგნური” შრიფტი ლიტერთა მექანიკურ პროდუქციებას შეეპუა და განსხვავებული ტექსტების კონტექსტში, ერთი და იმავე ნიშნებით მანიპულირებისას, თავად შრიფტის ესთეტიკასა და გრაფიკასაც თავისი ანაბეჭდი დააჩნია.

ასე დაიყო შრიფტის ხელოვნება ორ – “ხელქმნილ” და “მექანიკურ” სეგმენტებად.

არადა, მექანიკური შრიფტიც მხატვრის პირველადი ნახელები არაა?!

ერთსა და იმავე ხელს არ ძალუძს რაგინდარა წარწერის გრავირებაც და ასანყობი შრიფტის პუანსონის დაშტამპვა და მატრიცად გამოყვანა?!

ყველაფერს ხელი შვრება!

და ამ ხელის სა-ხელითვე უქმდება სხვაობა “უნიკალურსა”

carnations of this alphabet.

It is clear that Stalin’s “Soc-realistic Order” has restrained the Georgian book and the Georgian type along.

The brave experiments on the futuristic book of Tiflisi, were “blocked” without a hope.

The futuristic non-linear letter-symbols were put in one line again.

However, the masters continued searching for the magic of letter-symbols;

The Georgians and non-Georgians;

Grigolia and Lansere...

Valerian Gafrindashvili wrote that all cultural rhetoric and erudition is against the names.

And then, towards the ending, he added:

“The words, as slaves will find their Spartacus and will defeat their aristocratic names, but this defeat will be temporary. Every word keeps a hope that it will gain the title some day.”

The title!

“The Georgian Soviet graphics” had its slaves too. They found their Spartacus and defeated the aristocratic letters.

“Plebeian” eidos dominated the Georgian type.

However, just like in theatre, this was a necessary step to be taken to move from the sublime heroic-romantic style to the rhetorics of everyday life.

Willingly or not, Grigolia remained the one to look up to;

He merged the old Georgian type with the classic Western “antiqua” and gave romanticism to the Georgian letter, nevertheless kept its volume and subjectivity.

Immanent linearity of Georgian calligraphy can be sensed in this type, along with modern-style reminiscences.

The classic root remains unchanged.

And this root allows the synthesis of relative garnitures.

The type is the conservative element of a book and it is characterized with the miserliness of innovative forms.

After all, a minor infringement of the symbol proportions was perceived as an artistic precedent.

The slightest deviation from the structure, even just thickening the stroke, was a revolution.

Furthermore, occasional involution with the historic drafts is organic and does not predict archaism, or anachronism.

There is a sophisticated system of alphabet dormant in the basis of type, examined through centuries.

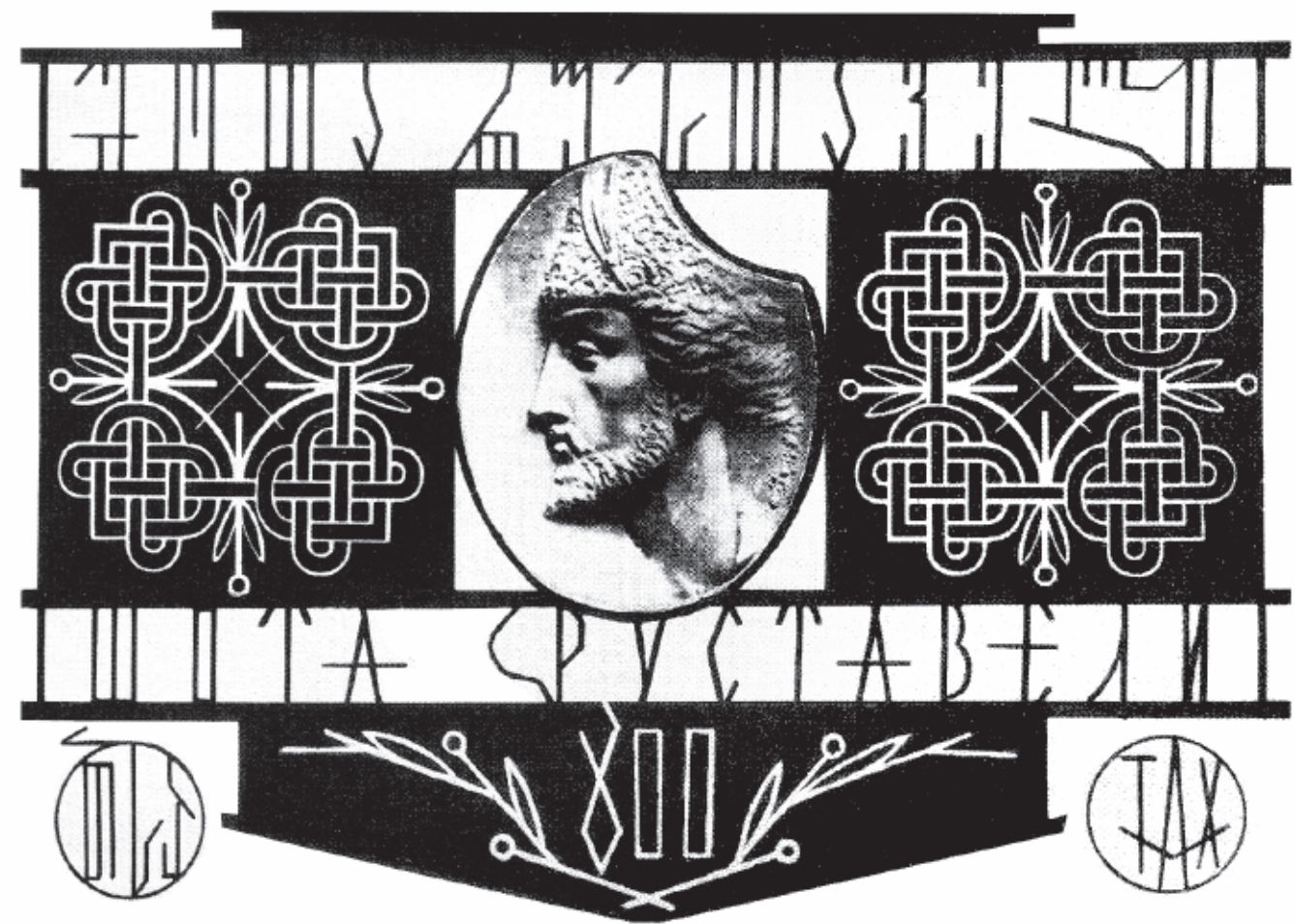
The form, dormant for once and for all...

It is clear that the repertory of the types are limited.

However, the title type is relevantly open to the variability of approved prototypes and new forms of types are born in this very sphere (the “grotesque” could serve as an example in Russian type).

Thus, the type is a historic translator and a keeper of writing culture at the same time...

Starting from Gutenberg, the “book” type adjusted to the mechanical production of letter-symbols and within the context of different texts, while manipulating the same symbols, left its

და “ტირაჟირებულს” შორის.

შრიფტი მოძრავი ასო-ნიშანია და ბუნებრივია, ცოცხალი დამწერლობის “მსგავსად და ხატად” იქმნება იგი.

ხელნაწერი ასო წერითი ტექნიკის თავისებური კვალია და შრიფტის ამა თუ იმ კონსტრუქციაში აპრიორულად მონაწილეობს.

თავდაპირველად, ქართული შრიფტის ზომაც “ნებისმიერი” იყო და ასე ვთქვათ არაინსტიტუციონალური.

1947 წელს იქმნება “ქართული შრიფტის კომიტეტი”.

აქედან იწყება ქართული შრიფტის კლასიფიკაცია, დგინდება ერთიანი მეტროლოგიური პარამეტრები და გარნიტურთა სისტემა.

50-იანი წლებიდან კი, თანდათან მკვიდრდება ნახატი, საზულობითა და ზომით განსხვავებულ შრიფტთა – სატექსტოთა, სატიტულოთა (ანუ სასათაუროთა) და სააქციდენციოთა – მდიდარი რეპერტუარი.

ნებისმიერი შრიფტი, აწყობილიც, დაწერილიც და დახატულიც, ნიგინის “საშენი მასალაა”, ნიგინის განუყოფელი ელემენტია;

ტექსტის ერთადერთი მატარებელი და ტრანსლატორი...

mark on the aesthetic and graphics of the type.

That’s how the art of type was divided into “manual” and “mechanical” segments.

But, isn’t the mechanical type the work of an artist as well? Cannot the same hand engrave an inscription and the stamp matrix for the type at the same time?

Everything is done by a hand!

And in the name of this very hand the difference between “unique” and “circulated” disappears.

The type is a moving letter-symbol and it comes natural that it is created just “in the image and after the likeness” of a live writing.

The handwritten letter is the trace of a writing technique and it a priori takes part in constructing the particular construction of type.

At the beginning, the Georgian type size could be just any and it was, so to say, noninstitutionalized.

In 1947, the “Committee of Georgian Type” was created.

That is where the classification of Georgian type starts from, single metrological parameters and the garniture system is set.

Starting from the 50s, a rich repertory of types, with various tracings, outlines and sizes, settles gradually.

შრიფტთან, როგორც ხელოვნებათა წიგნისმიერი სინ-
თეზის ერთადერთ მონაწილესთან მიდგომა, მეტისმეტად
მძიმე ტვირთად შეიძლება მოგვეჩვენოს.

შენობა მოხატვის გარეშე შეიძლება წარმოვიდგინოთ;
წიგნიც შეიძლება წარმოვიდგინოთ ილუსტრაციის გარეშე;
აი, შრიფტის გარეშე კი, წიგნი არ არსებობს.

შრიფტი, უბრალოდ, დამატება კი არაა რაღაც, მის გარეშე
დასრულებული მთელისა, ანდა, მისი გამდიდრებული
ვარიანტი, არამედ ამ მთელის ორგანული, გნებავთ, აპრი-
ორული ინგრედიენტი.

შრიფტი დამოუკიდებელი მხატვრული ფორმაცაა;
თავისი მორფოლოგიაც აქვს და თავისი სინტაქსიც;
და თავისი სემიოტიკა...

შრიფტს თავისი გენეალოგიაც აქვს და თავისი ისტორიაც.
ასანწყობი შრიფტი წიგნის გარეშეც იქმნება.

“თეთრი მთავრული”;

“შავი მთავრული”;

“დახრილი მთავრული”;

“თხელი მთავრული”;

“ნახევრად მუქი მთავრული”;

საბჭოთა საქართველოშივე იყო:

“ორჯონიკიძე მთავრული”;

“ორჯონიკიძე ჩვეულებრივი”;

“კიროვი თხელი”;

“კიროვი მრგვალი”;

ზემოთ რუსული შრიფტი “Гротеск“ – ვახსენე.

და დღეს ამგვარი დასათაურებანი გროტესკულადაც იკ-
ითხება.

აქამომდე შემორჩა:

“დუმბაძე მთავრული”;

“გორდეზიანი ჩვეულებრივი”...

“დღიური მუშის როლს” ასრულებდა ანტონ დუმბაძე ქარ-
თულ შრიფტულ მეურნეობაში.

“სამუშაო შრიფტებზე” მუშაობდა ბენო გორდეზიანიც;

ყოფილი “ჰაშორიესოსიტი”, კომუნისტების მიერ დამფრთ-
ხალი – ჩვეულებრივ “ასოისტად” შემორჩა...

ქველ ხელნაწერ წიგნებში შრიფტი წიგნთან ერთად იბადე-
ბოდა;

გადანერის პროცესშივე ითხზებოდა...

და მაინც, ამ სპონტანურად გამოყვანილ ნიშანთა მიღმაც
იგულისხმება წიგნური ხელრთვის თვითკმარი და მყარი
სისტემები.

პალეოგრაფია სწავლობს ამ სისტემებს.

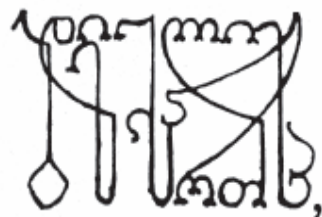
შრიფტის ყველა ფორმა მარტოოდენ წიგნისთვის (და
წიგნში) არ იბადება და არც ცოცხლობს.

შრიფტი არქიტექტურაშიც “მუშაობს”, რეკლამაშიც და
ეტიკეტშიც...

შრიფტით “ინერება” აფიშა და ფირნიში.

წიგნის შრიფტი კი, ჯიუტად ინარჩუნებს წიგნის ხელოვ-
ნების ფუნდამენტურ ფორმას; და არანაგნურ შრიფტე-
ბზეც ახდენს გავლენას.

ისეც ხდება, ამგვარი შრიფტები დაუკითხავად რომ შეიჭრებიან

იქმნის
წიგნის 1839-ს, ტფილისში.

კარი პირველი.

შეემს- სიღრ, უნ ხშირს საშესხს

შე შეიქმნა ჩემს სამუშაოს!

გვითმხივეს, უნ უბუი რე დოეს

საქმიანებსა ჩიანი შეიქმნა!

მხეჯე რან, უფაქ, მტე რანი

ჩ ნახტყან უენი ქუეჩანი!

Any type, whether constructed, written or drawn, is the “building
material” for the book, an inseparable element of the book;
The only carrier of the book, and its translator too...

We can imagine a book without illustration;
However there is no book without type.

The type is not some kind of an addition to something that is al-
ready whole, or the latter’s enriched version, it is the organic and
a priori ingredient of this “whole”.

The type is also an independent artistic form;
It has its own morphology and its own syntax; its own semiotics too...
It has its own genealogy and history.

“ბიბლუსში” და რეპრეზენტატიული მონუმენტისა თუ
თვალისმომჭრელი აფიშის, “ბატიფეხია” განცხადებისა
თუ, ინტიმურ-საიდუმლო ბარათის (“ან საყვარელსა მიუ-
წერს გულამოსკენილი მტირალი”) ვიზუალური დისკურსით
მსჭვალავენ მის სტილისტიკას.

ასე რომ, შრიფტი არა მხოლოდ აუცილებელი ელემენტი
წიგნისა, არამედ გრაფიკული ხელოვნების ავტონომიური
რაობაც.

შრიფტი თავის თავს პარ ეხცელებენც წიგნში ინახავს
(თუ გადა-ინახავს); თავის სივრცულ, პლასტიკურ, სტი-
ლურ თუ ექსპრესიულ თვისებებს წიგნში აუნჯებს.
და ნებისმიერი სინთეზისამებრ, აქედანვე იღებს დასაბამს
შრიფტის უშუალო (თუ გაშუალებული) რელაციები ანან-
ყოზ (ან კი, აკრეფილ) ტექსტთან; ამ ტექსტის გრაფიკას-
თან და სივრცულ კომპოზიციასთან.

საგამფორმებლო ფუნქციებს ქართული შრიფტიც ვერ-
ტიკალისა და ჰორიზონტალის სემიოზისში ავლენს.
ჰორიზონტალი – უწყვეტი კონტინუალური მოძრაობის
ხაზის ნიშანია;

და ვერტიკალი, როგორც ნიშანი დისკრეტული, და შე-
ჩერებული ხაზისა.

ჰორიზონტალი სტრიქონის “იმიჯს” შე-ადგენს.

ასე მივყვებით ტექსტს...

ასე ვმოძრაობთ სტრიქონთა გასწვრივ...

გასწვრივ და კვალდაკვალ...

ვერტიკალი სვეტის მთლიანობის ილუზიას აღძრავს.

ეს – სტატიკური აღქმისას.

სტრიქონ-სტრიქონ კითხვისას კი, ქვემოთ და ქვემოთ
ვეშვებით.

ვერტიკალური დაღმასვლა, თითქოსდა დინების სანი-
ნაღმდეგო მოძრაობაცაა; ნებისმიერ დროს შეიძლება
დავაცოვნოთ, ანდა სულაც გავწყვიტოთ.

ასე რომ, ვერტიკალი შრიფტში შეჩერებასავით მუშაობს.
ტიტულისა და სვეტის ვერტიკალიც – წიგნშიც და ასოს
ვერტიკალიც, ასოსავე შტამში შეჩერებად აღიქმება.

ამ ორი ძირეული მომენტის გაფორმებაა მთავარი შრიფტში.
მეორე მხრივ, ასო-ნიშნები რალაცნაირად ბაძავენ ფონე-
ტიკურ “ჟესტებს” და ამგვარი მიმეტიზმი ქართულ გრაფე-
მათა ქართულ მხაზველობაშიც იგულისხმება.

ხმოვნებსა და თანხმოვნებს განსხვავებული ხმოვან-
ხედვითი რიგი აქვთ.

და ამ გაგებით, სტრიქონის მოდელირებისას, თანხ-
მოვნების ვერტიკალიზმთან ხმოვანთა “ლიაობის” სიგ-
ნიფიკაციაც ხდება.

ყოველ ასოს თავისი კონტრუქცია აქვს;

თავისი ჩონჩხით და თავისი ხორციით.

ამ კონსტრუქციის მნიშვნელობა იმაშია, რომ ვერტიკალუ-
რად დაყენებული ასო წინდანინ მიიწევს.
ჰორიზონტისაკენ...

ჟესტები კი, დიაგონალურად იკვეთებიან;

ზევით და ქვევით..

და ასოც, თითქოსდა ახალ-ახალ ნაბიჯებს დგამს;

წარმოვიდგინოთ, რომ ხელებსაც ამოძრავებს. ერთი შტამპიდან მეორეზე გადაცემული ჟესტები ცალკეული სიტყვის გამოსახულებასაც და მთლიან გრაფიულ პროპოზიციასაც ორგანიზმად აყალიბებს. ასე ესახსრება გრაფიკული რიტმი ვერბალურ რიტმს. ახლა, შრიფტის კონსტრუქცია: ასო შავი სილუეტია და ამ შავის მოდელირებით იძენს ქრომატულ იერს. შავის მოდელირებითვე იცვლება ასოს კონსტრუქცია და შრიფტად გვევლინება.

შავი ასო თეთრშიც იძირება და თეთრიდანვე აღმოცენდება. ასეთ ასოს ვ. ფავორსკი რძეში ჩავარდნილ ბუზს ადარებს. შტამპის ფერი “კავებთან” კონტრასტში, ილუზორულად ღრმავდება ქალაღზე, კავების “ულვაშები” კი, შავ შრიფტს ზედაპირზე ამაგრებენ. ამგვარ შრიფტში, თეთრზე შავის “ნაწოლი” თეთრისავე აქტიურობას იწვევს და ხან მსუბუქია და განყენებული, ხანაც, მასიური.

შავისა და თეთრის ანალოგიური ღენდებ-ვოუს გვხვდება ქსილოგრაფიულ ილუსტრაციებში – პირველ პლანს ხშირად შავი წარმოადგენს, რომელიც ჩვენს თვალწინვე მსუბუქდება და უკანა პლანიდან მომდინარე თეთრის მეოხებით ნაცრისფერდება.

შტამპისაგან გაქცევა შრიფტში მართლაცდა, უფრო რთულია, ვიდრე არქიტექტურაში სვეტზე, ან პილასტრზე უარის თქმა.

“ორდერი” შრიფტში იყო და იარსებებს. მით უფრო, შრიფტულ კომპოზიციაში... შრიფტული სიტყვაც და შრიფტული წინადადებაც კომპოზიციურ სინტაქსის ეფუძნება.

მხატვარი კიდეც ხატავს და კიდეც წერს სიტყვებს; სიტყვებს, როგორც საგნებს.

ლადო გრიგოლია იყო სიტყვებში საგნებს რომ ხედავდა და საგნებში – სიტყვებს.

ძველი ქართული შრიფტი კლასიკურ დასავლურ ანტიქუასთან გრიგოლიამ შეასახსრა.

ქართველი მავსტრო მშობლიურ ანბანში აღმოაჩენს მანმადე წარმოუდგენელ შტამპებს.

“შტამპი” კი ხეა; ხის ტანია – ფესვებსა და ვარჯს შორის. ლადო გრიგოლიამ ქართული ასო რომანტიკულად მოაქცია, თუმცა, არც მოცულობითობა და საგნობრიობა დაუკარგა.

გრიგოლიასეული შრიფტი სივრცეშია განტოტვილი. მისი ვერტიკალური “კომპლექცია” ამ განტოტვებით დიახაც, ბუნებრივ მოქნილობას შეესატყვისება და განსხვავებულ გარნტიურებში, ვარიაბელური ნახჭის უფართოეს დიაპაზონზეა გათვლილი.

ესაა საკუთრივ წიგნის შრიფტი, რომელიც პლაკატში სულ სხვა მოდულაციებით უდერს.

ამ შრიფტში ქართული კალიგრაფიის იმანენტური ხაზულობაც იგრძნობა და სტილ-მოდერნის რემინისცენციებიც ილანდება.

კლასიკური ფესვი კი, უცვლელი რჩება. და ეს ფესვი იძლევა მონათესავე გარნტიურების სინთეზირების საშუალებას.

The type can be created without a book.
 “Mtavruli White”;
 “Mtavruli Black”;
 “Mtavruli Italics”;
 “Mtavruli Thin”;
 “Mtavruli Semi Bold”;
 The Soviet Georgia had:
 “Mtavruli Orjonikidze”
 “Regular Orjonikidze”
 “Thin Kirovi”

I have mentioned the russian “grotesque” above. And today, such titles are read in a grotesque manner. Still remain: “Mtavruli Dumbadze”, “Regular Gordeziani”... Anton Dumbadze was playing a role of “a daily worker” in the Georgian type industry. Beno Gordeziani too was working on the “working types”. The ex “H2SO4”-ist, frightened by the communists – is now remembered as a common “letterist”.

In ancient written books the type was born together with the book; created right during the process of rewriting... Nevertheless, all forms of type are not born and living solely for

მთავარი მაინც, ასო-ნიშნის “ორგანოტროპული” ინტენციაა. ამ შრიფტული ორგანოტროპიზმის სიმბოლო კი, ხეა; განტოტვილი ხე... ხან აშოლტილი, და ხანაც “გადმოხრილი ზედმიწევნით მსუბუქი და ირიბი”... ხან “შიგნიდანვე გამომწვარი” და ხანაც აყვავებული “ნატვრის ხე” ამ ხეზე ასვლა, მარტო ლადო გრიგოლიამ იცოდა.

წიგნი მაინც არქიტექტურის შვილობილია. წიგნსაც აქვს თავისი შესასვლელი; მკაცრი, საპარადო პორტალი... წიგნი მკაცრად ორგანიზებული სივრცეა. სიმეტრია, ხილული ვერტიკალური ღერძი, მეტრულობაც და განშლის კომპოზიციური ჩაკეტილობაც, შრიფტსაც და დეკორსაც ჩარჩოებში სვამს.

შედარებით მეტი გასაქანი ეძლევა მხატვარს ფორზაცის კომპოზიციაში – წიგნური კონსტრუქციის ამ მედიალურ ელემენტზე პრედესტინაციული სივრცული სტრუქტურა ნაკლებად ვრცელდება.

წიგნის შიდა სივრცეს ლადო გრიგოლიას პარადიგმაშიც ტრადიციულ-ორნამენტული დეკორი ანაწევრებს. ესაა თავსართები, ბოლოსართები, ინიციალები... ცალკე “თემაა” ორნამენტული ჩარჩოები (ძირითად ტიტულზე, იშვიათად – ყდაზე).

და ყველა ეს ფორმა ორნამენტისა, წიგნის “ორდერულ სისტემაში” ეწერება.

მეტიც, ორნამენტი თვით წიგნის შრიფტსაც ამკობს და ტექსტის საგანგებოდ მოზომილ ფრაგმენტსაც კი “სხვა თვალზე” გვაკითხვებს. შრიფტში რაღაც რიტმული, პროტოორნამენტული სუბსტანციაც იგულისხმება.

და სწორედ ეს საწყისია წიგნის ხელოვნების გრიგოლიასეული კოდიც, რომელიც სწრაფ, კითხვად მარათონზე კი არა, ტექსტის სტრუქტურულად დისკრეტირებულ და რიტმულად შენელებულ რეცეფციაზეა გათვლილი. წიგნის შრიფტი – განყენებული ნიშნური საწყისის უმთავრესი მატარებელია.

ასე მკვიდრდებიან წიგნში კონვენციურობაც და სიგნიფიკაციურობაც;

დენოტაცია და კონოტაცია... თუკი, ილუსტრაციაში უშუალოდ იკითხება ნახატის მიღმა საგულისხმებელი “სათქმელი”, შრიფტში დემოფირირება (გნებავთ, დე-შრიფტირება), როგორც აზრის ამოკითხვის პროცედურა, სხვაგვარ ინტენციას მოითხოვს.

შრიფტული ნიშნების ფონოლოგიური თუ ეპისტემიოლოგიური მიმართებები დიახაც, წიგნიერებას საჭიროებს. ერთ დროს ასო-ნიშანი ნახატიც იყო და იდეოგრაფი-აკროფონიც.

გავიდა ხანი და მან დაკარგა თავისი სახვითი ბუნება – მისი მოხაზულობაც გართულდა და უსარგებლო, დამატებით საზრისთაგანაც, ზედმეტი ასოციაციებისაგანაც გათავისუფლდა.

the book (and in the book). The type “works” in architecture, in advertising and in etiquette too.

The signboards and billboards are “written” with the type. While the book type sustains the fundamental form of the book art, it influences the non-book types.

These kind of types, sometimes break in the “byblus” and affect its style with the visual discourse of a representative monument or an eye-catching poster, a sloppy advertisement or an intimately secret letter.

So that the type is not only a necessary part of the book, but it is also an autonomous essence of graphic art.

The type preserves itself par excellence in a book with its spatial, plastic, stylistic and expressive traits.

And as with any synthesis, that’s where the type’s relation starts with the text; with its graphics and spatial composition.

The decorative functions of Georgian type is seen in the semiosis of vertical and horizontal lines.

Horizontal – the sign of the continuous moving line; And vertical, as the sign of a discrete, stopped line.

The horizontal compiles the image of the line. That’s how we follow the text, moving by the lines... by and along...

The vertical, while perceived statically, creates the illusion of a whole column. And reading line by line wemove towards the bottom.

Vertical descending is like swimming against the current; we could hold on at any time, or even terminate.

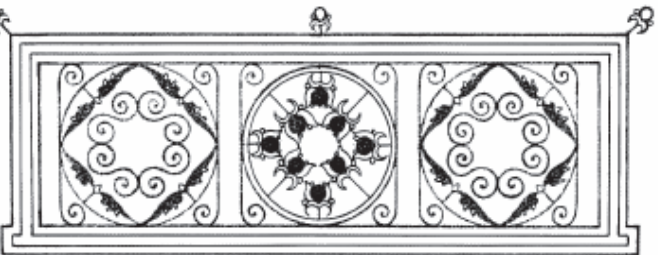
So, the vertical line has the stop function for the type. And designing these two basic factors is primary in the type.

The consonants and vowels have different visual rows. With this sense, while modeling the line, along with the verticality of consonants the signification of the “openness” of vowels takes place.

Each letter has its own construction; with its own flesh and bones.

The meaning of this construction is that the vertically layed letter moves forward, towards the horizon.

The gestures criss-cross diagonally; up and down... And the letter, as if makes new steps all the time;

სივრცულ ხელოვნებაში მოსახილი ფორმათქმნადობის კანონზომიერებანი არასახვით პლანში სხვაა და სახვითში – სხვა. ფონეტიკური ნაწერიც და იდეოგრაფიული ნაწერიც განსხვავებულია.

არქიტექტურასთან ასოციაცია ამჯერადაც აშკარაა. ასო-ნიშანი ერთგვარ კონსტრუქციად იკითხება. მისი მნიშვნელობაც და გამომსახველობაც საკუთრივ სახვით ელემენტებზე – რიტმსა და კონსტრუქციაზე, ნაწერის სისწრაფესა და ზოგადად ინსტრუმენტარიის ფლობაზეა დამოკიდებული.

ფონეტიკური შრიფტული ნიშანი არა იზოლირებულად, არამედ საერთო ხედვით (გან)რიგში აღქმება და ცალკეული ასოს მოხაზულობის გრაფიკულ სისადავესაც ამდენადვე გვეკარნახობს.

ტიქსტუალური სტრიქონის დენადი რიტმი და მისი ქრომატული ნაჯერობა – აი, ნორმალური კითხვის აუცილებელი პირობა და შრიფტის “გრაფიკული არქიტექ(ს)ტურის” ფუნდამენტი!

ტიქსტუალური წყობის “იზოკეფალური” შრიფტი კითხვისას “კვდება”.

შრიფტის ნახატზე ყურადღების კონცენტრირება ნიშნავს, შეწყვიტო კითხვა.

ეს “ნახატი” მუდამ ჩვენს თვალწინაშეა; ჩვენსავე აღქმაში ფორმ(ატ)დება, როგორც თავისებური ფონი ანდა ტექსტის დამახასიათებელი ვიზუალური კამერტონი.

ამ “კამერტონით” განვიცდით წიგნის არტეფაქტურას. ესეთი იყო “ძველი ქართული (საბჭოთა) წიგნიც”: აქ შრიფტი იხატებოდა და სხეულებრივი წონითაც და მგრძობელობითაც ეს “ნახატი” აღავსებდა.

მოკლედ, ლაკონიზმი, არქიტექტონიკულობა და აბსტრაქტულობა შრიფტული ნიშნის ფუძისეული თვისებებია. შრიფტი ნებისმიერი ფერისა შეიძლება იყოს, თუმცა, მაინც თეთრ ფონზე – შავის ასკეტიზმი უხდება. შრიფტისთვის უცხო არც გართულებული ფიგურატულობაა, თუმცა, მაინც, ელემენტური სწორკუთხოვნებაა მისი მოდული.

აქედან მოდის შრიფტული კომპოზიციის არქიტექტონიკური სიმკაცრეც და წიგნის მხატვრულ სივრცეში დანაწევრების პოეტიკაც; საყრდენ პორიზონტალთა და ვერტიკალთა კლასიკური “სინტაქსისი”.

შრიფტის გართულება და დეკორატიული ტრანსფორმაცია, როგორც სანიანალმდეგო ტენდენცია ქართული წიგნური ხელოვნების ცოცხალ გენეზისშიც აისახა; გარკვეული გაგებით, ეს “საკრალური” შრიფტის “პროფანიზაციაც” იყო;

ეს სინდრომი თავიდან, ყველაზე ტიპურად ალ. ბანძელაძის “არსენას ლექსისა” და კიპლინგის “მაუგლის” ტრანსკრიპციებში გამჟღავნდა.

“არსენას ლექსის” 1966 წლის ვარიანტში (პირველი 1957 წელს დაიხატა) მხატვარი ძველქართული შრიფტის მიმსგავსებით გადაწერს ტექსტს; პერსონაჟთა მოუხეშავ ფორმებს ქართული არქაული ორნამენტიკით “გაალღობს” და უნისონში წარმოგვიდგენს საკითხავ-სახილველს – ძველი ქართული გრაგნილის ჩაყვითლებული

The gestures, transferred from one stamp to another, form the image of a separate word and the wholegraphemic proposition into the organism.

And that way the graphic rhythm is jointed with the verbal rhythm.

Now, the type construction: a letter is a black silhouette and it acquires the chromatic image by modeling the black. With modeling the black, the construction of the letter also changes and it appears as a type. The black letter drowns in white and then resurrects from this very white.

The layer of black on white, causes the activity of white, making it sometimes light and abstract, and at times – massive.

Both, the typed word and the typed sentence are based on the compositional syntaxis.

An artist draws and writes the words; the words as objects.

A book is still an adoptee of architecture.

A book too has its entrance;

Strict, front portal...

A book is strictly organized space.

A symmetry, visible vertical axis, metricity and compositional closure of extent put both: the type and the design into the frames. The letter-symbols are read as a kind of construction.

Its meaning and imagery are dependent on visual elements – rhythm and construction, the speed of writing and the general use of tools.

A phonetic type symbol is not perceived separately, rather in a common visual row.

Flowing rhythm of text line, its chromatic saturation is an inevitable condition for normal reading and a foundation of a “graphic architeture”.

The “isocephalic” type of textual construction “passes away”.

Concentrating on the drawing of the type would mean ceasing to read.

This drawing is constantly in front of our eyes;

It is formatted in our perception, as a background of a kind, or a visual pitch, particular for the text.

“An old Georgian (Soviet) book” was similar: the type was drawn and this “drawing” completed it with the its volume and sensitivity.

To say briefly, laconism, architectonic and abstraction are the basic characteristics of the type symbol.

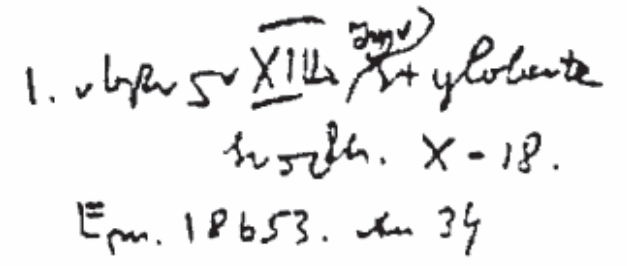
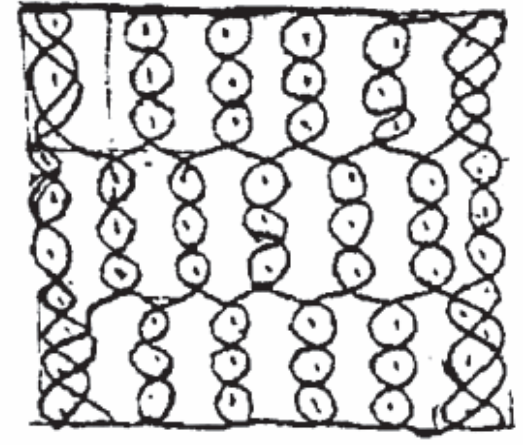
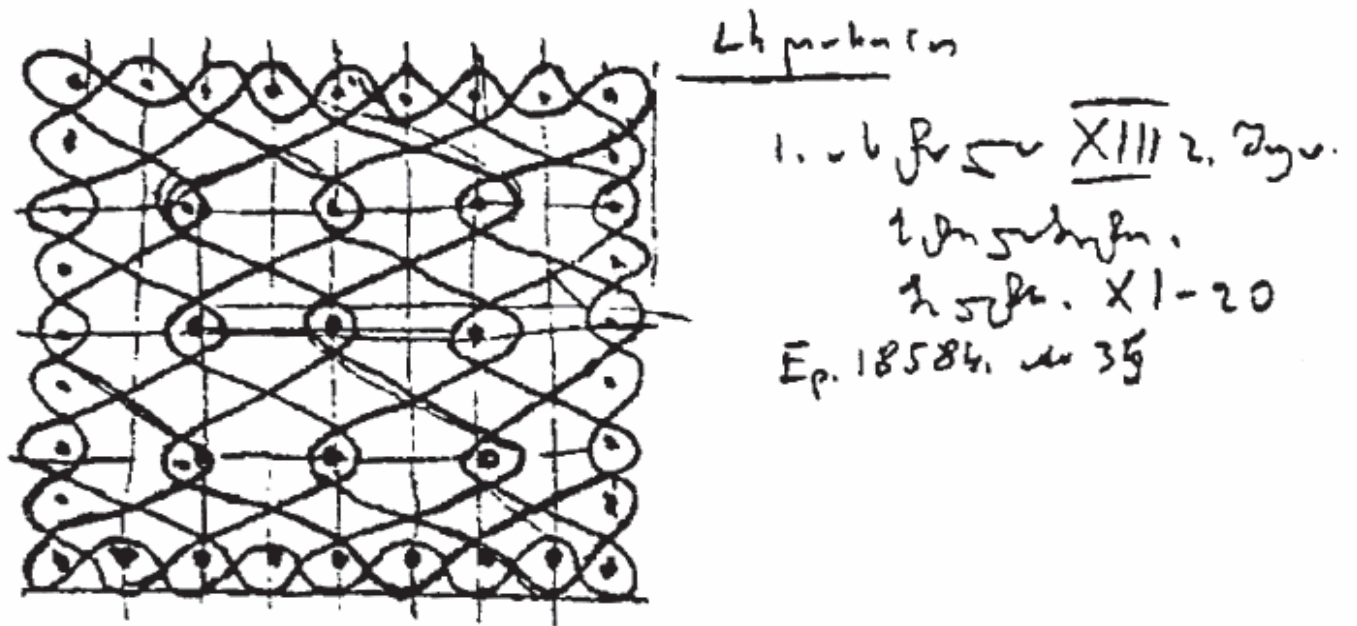
A complicated figure is common for the type, however, still, elementary squareness is its module.

That is where an architectonic rigidity of type composition comes from, along with the poetics of the book’s artistic space breakdown; the classic “syntaxis” of horizontal and vertical pillars.

The complication and decorative transformation of a type was represented as a contradictory tendency in the live genesis of the Georgian book art;

In some sense, it was a “profanation” of “sacred” type;

From the beginning, this syndrome was vivid in the transcripts of Al. Bandzeladze’s “Arsena’s Poem” and “Mowgli” of Kipling.

სიმულაკრს, აბსტრაქტულ იდეოგრამათა და ბესტიალურ-ორნიტოლოგიურ ფიგურაციათა კვაზიინკრუსტირებული გამების აკორდიკით...

“არსენას ლექსს” მონითალო თუ შავ სტრიქონებად გადაწული პენიანი ხელრთვა კაზმავს – ტიტულიდან და სუპერიდანაც ცალკეულ ფურცლებამდე აერთიანებს და კონტრაპუნქტულად მსჭვალავს წიგნის მთელ სხეულს. ამ ინოვაციური “გარღვევის” კონტექსტში, მით უფრო მეტი სოლიდურობითა და აკადემიზმით იკითხებოდა ლადო გრიგოლიას “წიგნები”.

1940 წელს დაწყებული და 17 წლის შემდეგ დასრულებული აკაკი წერეთლის თხზულებათა მრავალტომეული თავისი საიუბილეო საზეიმო მხატვრული ანსამბლით, ქართული წიგნის ხელოვნების კანონიკური სუპერტექსტია. მკაცრ გეომეტრიზებულ მოდულში “ჩაჭრილ-ჩაკარაბაკე-ბული” მცენარეული ორნამენტი განაპირობებს თითოეული

In the 1966 version of “Arsena’s Poem” (the first one was drawn in 1957) the artist rewrote the text using a type resembling old Georgian; He “melted” the rough forms of the characters with the Georgian archaic ornaments and presented the simulacrum of an old Georgian ashen scroll to be read and viewed in unison, with the accord of quasi-encrusted scales of abstract idiograms and bestial-ornithological figurations...

Within the context of this innovational “break-through”, Lado Grigolia’s “books” were read with even more solidity and academicism.

Starting from 1940, ending 17 years later, the multivolume collection of Akaki Tsereteli’s works, with celebrating artistic assembly, is the canonical supertext of the Georgian book art. A flowery ornament with a strict geometric module grants a plastic articulation to each page, along with frequency of spatial breathing and the repertory of graphic intonations.

გვერდის პლასტიკურ არტიკულაციას, მისი სივრცული სუნთქვის სიხშირესაც და გრაფიკულ-ინტონაციურ კილო-კავთა რეპერტუარსაც.

გამახვილებული კუთხეებით აქცენტირებულ რომბში, სწორკუთხედსა თუ კვადრატში ორგანულად ამოიზრდება გემოვნებიანად სტილიზებულ მცენარეულ ხვიაართა რულადები;

აჭურული ორნამენტული მაქმანებით განწყობილი კომპოზიციებით იმოსება გრიგოლიასეული განუმეორებელი ფორზაცები და შმუცტიტულები, საზედაო ასო-ნიშნებით, დამოუკიდებელ გრაფიკულ-საკონცერტო ნომრებადაც რომ იკითხება.

ესაა ნიგნის ხელოვნების მთელი მუსიკა!

გრიგოლია ისეთივე აუღებელი სიმალლეა ქართულ მხატვრულ შრიფტებში, როგორც სერგო ქობულაძე – ილუსტრაციაში.

თუმცა, ამ დიდმა “ნეოკლასიცისტმა” ნიგნის მთლიანი ანსამბლის გათვალისწინება, მარტოოდენ “ქართული ხალხური ზღაპრების” უანრულ კროკებში სცადა; და ისიც, ყდის, ფორზაციასა და ტიტულის ო. გუროსეული “გაორკესტრებით”.

ერთის მხრივ გრიგოლიას, ხოლო მეორე მხრივ, ქობულაძის ყველაზე ერთგულ “კრებით” არტისტულ კონსოცი-ატად დავით გაბაშვილი გვევლინება.

დუდა გაბაშვილის “თბილისის არქიტექტურა” თუ “ძველი ქართველი ოსტატები” ყდა-ტიტულის ფაქტურა-ტიქსტურის და შრიფტულ ლიტერათა სინკოპირებული რიტ-მიკის მკაფიო ნიმუშებია.

მხატვრის ტემპერამენტისთვის ახლობელი აღმოჩნდა ბოკაჩოს “დეკამერონი”. რენესანსული გრაფიურების ერთგვარი ალუზია-რემინისცენციებით გაჯერებულ სუ-პერყდასა და თავსამკაულეებში კულტურული ეტიკეტიც და გრაფემათა სტილისტური ჰომოგენურობაც თანაბრა-დაა დაცული.

ვაჟა-ფშაველას სამყარო აღმოჩნდა ქართული ნიგნის ხელოვნებაში თეიმურაზ ყუბანეიშვილის, გოგი ოჩიაურისა და ლევან ცუცქერიძის საშვი.

ყუბანეიშვილის “სტუმარ-მასპინძელი” და “გველისმჭამელი” თავისი მკაცრი ექსპრესიული აქრომატული რე-ფრენებით შმუცტიტულთა და თავსართ-ბოლოსართთა გრაფიკულ ლექსიკას ეხმიანება.

გოგი ოჩიაურს, როგორც გრაფიკოსს, ვაჟა-ფშაველას მი-თოპოეტურ სამყაროში ხალხურ-ფოლკლორული აქცენ-ტებითა და ლატენტური ორნამენტული (ოლონდ, არა “ზაიათურად” სტილიზებული) ნახჭით შეყვავართ.

ოთხივე ფურცელი, ორგანულად ჯდება ნიგნურ ფორ-მატში და ტექსტუალურ კაბადონსაც მოხდენილად ერთი-მება.

თენგიზ მირზაშვილი ნიგნის გრაფიკაში ლონგფელოს ნიგ-ნით “სიმღერა ჰაიავატაზე” შემოვიდა.

ჩუბჩიკასეული ნიგნი, ფერადოვანი სილუეტების გაკრუ-ლი ხელითა და “გაქცეული ნანერიით”, შრიფტთან თამაშის უჩვეულო პრეცედენტიცა.

ქართულ ნიგნში “ესპანური კლასიკური ეპიგრამა” იქნე-ბოდა ეს, თუ “ვაჟა-ფშაველას პოეზია”, მირზაშვილმა

Grigolia’s unique intents and schmutztitels, uppercase letter-symbols put on the compositions adorned with ornamental laces, which could be read as independent graphic-concert items.

Grigolia had set such an unachievable standard in Georgian artistic types, as had Sergo Qobuladze in illustration.

However, this grand neoclassicist tried considering the total ensemble of a book only in genre of sketches of “Georgian Folk Tales”; besides, the cover, the intent and the title was done under the “orchestration” of O.Gurosuli.

Grigolia’s and Qobuladze’s most devoted artistic consociate was David Gabashvili.

Duda Gabashvili’s “Architecture of Tbilisi”, or “Old Georgian Masters” are vivid examples of the syncopedrhythmics of cover-titles, textures and type letters.

The world of Vazha-Pshavela served as a pass to the Georgian book art for Teimuraz Kubaneishvili, GogiOchiauri and Levan Tsubkiridze.

Kubaneishvili’s “Guest and Host” and “Snake Eater” with their strict expressive achromatic refrains correspond with the graphic vocabulary of schmutztitels and prefix-suffixes.

Gogi Ochiauri, as a graphic artist, leads us into the mytho-poetic world of Vazha-Pshavela with folklore accents and latent ornamental pattern.

All four pages harmoniously integrate into the book format and rhyme gracefully with the textual pages.

Tengiz Mirzashvili entered the book graphics with Longfellow’s “the Song of Hiawatha”.

Chubchika’s book is an unusual precedent of playing with the type with colorful silhouettes and “running writing”.

In Georgian book, whether it was a “Classical Spanish Epigram” or “Vazha Pshavela Poetry”, Mirzashvilihad introduced the most likable “peasant style”.

He made the Tushetian carpet ornaments into the graphic design texture of the book and presented the type as the spontaneous version of writing.

The type usually becomes a theme for original printing-press pictures;

უსიმპათიურესი “გლესური სტილი” შემოიტანა. თუშური ფარდაგების ორნამენტი ნიგნის გრაფიკული დიზაინის ფაქტურად აქცია და შრიფტის, როგორც ნანერის სპონტანური ვერსიაც შემოგვთავაზა.

შრიფტი თავად იქცევა ხოლმე ორიგინალური დაზგური სურათების თემად;

ასე იქმნება ოთარ ჯიშკარიანის მრავალწლიანი “ანბანთ-ქება”, ასომთავრულის “ჩარჩოში” ჩასმული შრიფტული კომპოზიციების ეს თავისებური “ოდა”.

მხედრული გრაფემებით მოთხრობილი “ისტორიანი” დამოუკიდებელი “სურათებია ანბანის ცხოვრებიდან” – ასო-ნიშნთა ერთგვარი CV – Curucvilum Vitae.

მთელი ეს გრაფემული სახილველი – ასომთავრულისა და მხედრულის ჩანაცვლებული ტრანსკრიპციებით ქართული არქიტექტურული ძეგლებისა და მინიატურების გრაფიკულ სილუეტებთანაა გართმული და ერთობ-ლიობაში, ქართული ანბანის სემანტიკური კოდებისა და ლექსიკოდების მომხიბვლელ ვიზუალურ სცენად რეპრე-ზენტირდება.

ამ პერიოდშივე ითხვევა ქართული ასომთავრულის რამაზ პატარიძისა თუ თამაზ ჩხენკელისეული თეორიული ტრაქტატები.

შრიფტი, თავისი კანონიკური შტამებებით ისევე რჩება ნიგ-ნის მხატვართა საჯილდაო ქვად.

დავით დუნდუა “გრიგოლიას მოდულში” აგრძელებს მუშაობას “საბჭოთა საქრთველოში” (გამომცემლობას ვგულისხმობ);

ოთარ ჯიშკარიანი წლების განმავლობაში განსაზღვრავს “მერანის” მიერ გამოცემული ნიგნების გემოვნებიან იმიჯს და, როგორც ქართული ლიტერატურული პერი-ოდიკის ყდების ავტორი, ქართული შრიფტის ახალ პლას-ტიკურ ვარიაციებს გვთავაზობს.

ჯემალ ლოლუა ნახატი შრიფტებით აავსებს თავის ილუს-ტრირებულ ნიგნებს, რომელშიც “საჭურნალე გრაფიკის” ინერციაც იგრძნობა და სიმპათიური ჰუმორიც.

ქრისტეშობიდან 2000 წელიც ჩამოდგა. მამია მალაზონიამ “ხელთა ალიხუნა დავითნი” და ბიბლი-ური სიტყვის შიდა ფორმისა და მის ტემპორალურ ბუნებაში დაუნჯებული მელოსური სუბსტანციის ტრანს-კრიფცია სცადა.

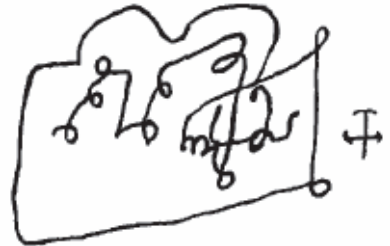
მალაზონია თავისებურ დიაკრიტიკულ ფსალმატებსაც გვი-ხატავს; ღვთაებრივად ინსპირირებული პოეტური სიტყვის გარდა მუსიკურ ფრაზათა ვერბალურად მოუ-ხელთებელ მელოდიას...

ელევანტურ ტეხნესთან შერწყმული არტისტული წარ-მოსახვის სიმდიდრე ფსალმუნთა თავდაპირველი სინე-რგისა და სინესთეზიის გან-ხილვით გამოიხატება.

ესეც – ერთგვარი დასასრული ნიგნისა და დასაწყისი ნანერისა!

პრო-გრამა...

პრო-გრამა – პიკტოიეროგლიფიკური ნანერით გამოხა-ტული...

მხატვრის “ორივე კალამი” სულ მოძრაობაშია... თითქოსდა, სულ იმის ცდაშია, დაგვარწმუნოს – “ნაწერი თამაშია” და “ჭეშმარიტი ნაწერი არ არსებობს”. და იმაშიც დაგვარწმუნოს, რომ “თავად მოძრაობა, რომელიც სხვაობას წარმოშობს – აი, განსხვავების უცნაური გრაფიკა”. ეს – მეცნიერების არაფონეტიკური და საყოველთაო ნაწერი, თეორემა კი არაა, არამედ პიკტოიეროგლიფური თეატრია, რომელიც იმაზეც მიგვანიშნებს (რესპ. წარმოგვიდგენს), რომ ტექსტგარეშე რეალობა საერთოდ არ არსებობს.

თუმცა, “ეს მოსაზრებაც არაფერს ნიშნავს”, რადგანაც “იაზროვნო – ესაა საქმიანობა, რომელიც ჯერაც არ დაგვიწყია. იაზროვნო – ნიშნავს საკუთრივ საწერ-კალმით ითავო ეპისტემა.

და მეც, ჩემი საწერ-კალმითა და კალიგრაფიით განვაგრძობ:

ამასწინათ, ბიზანტიელი მხედართმთავრის, კეკავემენის “სტრატეგიკონის” შეიდასგვერდიან კორპუსში, ამ ტექსტის გამომცემლის – მთარგმნელისა და კომენტატორის, აკადემიკოს გენადი ლიტავრინის წერილი აღმოვაჩინე; მამაჩემისადმი მოწერილი.

უცნაური კალიგრაფია!

ასოები მარცხნივ იყო გადახრილი...

და კანდინსკი გამახსენდა: მარჯვნივ გადახრილ ასოებს შინ მივყავართ, სახლში, მარცხენა ხაზულობას კი, შორეთშიო...

ერთი შეხედვით, ელემენტარული ასოციაციური მისტიფიკაციაა – მარჯვნივ მოძრაობა ხომ უფრო ბუნებრივად გვეჩვენება, “მემარცხენე” აქტივი კი, გაცილებით პასიურად...

დიახ, არცერთი ასო არ გამოიყურება ნეიტრალურად, ნებისმიერი გრაფემა ასოციაციებს იწვევს.

სტრიქონი, ანდა ასოთა რიგი შეიძლება მყარადაც იდგეს ადგილზე და შეიძლება სწრაფი ნაბიჯებითაც დაიარეზოდეს – აქედან მოდის კურსივი.

სწორედაც, ფართი ანიჭებს შრიფტს მძიმე და სოლიდურ, ანდა მსუბუქ და ჰაეროვან იერს.

ჰორიზონტალურ თუ ვერტიკალურ ელემენტთა გამოყოფით კი, – იოლი ამბავია – გაზვიადების, შემსუბუქების, დამცრობისა თუ გადარბენის “იმპრესიებმა” იძალოს მკითხველ-მაცურებელში.

საშუალო სიმაღლისა და საზედაო და საქვედაო ელემენტთა თანაფარდობის ცვალებადობით, შრიფტი შეიძლება აღვიქვათ, როგორც “საქმიანი”, “მდგრადი”, “მედგარი”, “დამინებული”, “ჰარმონიული”, ანდა “აფორიაქებული” და “ფანტაზმატური” სანახაობა...

სტრიქონი მუსიკის დარად, შეიძლება ცეკვავედეს, როკავდეს, დახტოდეს, ყირაზე გადადიოდეს; და შეიძლება ფორთხავდეს, იჭიმებოდეს, პაუზას აკეთებდეს...

ამიტომაც არაა უცხო შრიფტის ხელოვნებისათვის მუსიკალური ტერმინულები – ანდანტე, ფორტისიმო, პიანო...

მით უფრო ნიშანდობლივია შრიფტის ჟესტი, თუნდაც ის, ფერწერაში მხატვრის ხელწერას რომ ვეძახით.

ისევ შრიფტის ისტორიას გადავავლოთ თვალი: ვნახოთ,

That way was created Otar Jishkariani’s “Anbantkeba”, a peculiar “ode” to the type compositions bound in Asomtavruli “frames”. The “histories” told with the Mkhedruli graphemes are independent “images from the alphabet’s life” – a Curriculum Vitae of a kind. All this graphemic visual – with the replaced transcriptions of Asomtavruli and Mkhedruli is rhymed with the graphic silhouettes of Georgian architecture monuments and miniatures and on the whole, is represented as an attractive visual scenery of Georgian alphabet’s semantic codes and lexicodes. During this period also, Ramaz Pataridze and Tamaz Chkhenkeli created theoretical tractates on Georgian Asomtavruli. The type, with its canonical clichés remains a reward for the book artists. David Dundua, within the “Grigolia’s module”, continues working in the “Soviet Georgia” publishing.

Otar Jishkariani, sustains a tasteful image of books published by “Merani” for years; as the author of the covers for Georgian literary periodicals, he offers us new plastic variations of Georgian type. Jemal Lolua uses drawn types to fill his illustrated books, where one can sense the momentum of the “magazine graphics” and a likable humor.

* * *

2000 A.D. Mamia Malazonia got hold of “Davitni” and attempted the transcription of the melosian substance dormant in the inner form of byblical word and its temporary nature. Malazonia draws his characteristic diacritical psalmats; besides the divinely inspired poetic word - the verbally elusive melody of musical phrases...

როგორი ელევანტურობა გამოსჭვივის ე. რ. ვაისის “ანტიკვაში”; ანდა, როგორი ჰარმონიაა ჰერმან ცანფის “პალადინოში”, არტისტული ტეხნესა და რელიგიური ექსტაზის რაოდენი ნაზავია რუდოლფ კოხის შრიფტებში; და რაგვარი მიმქრალი სიმშვიდე – “დომინუენდო” და რეფლექსიური თვითწარმავებაა ჯოვანი მორდენშტეინისეული დანტეს “ანტიკვაში”...

რუსული კალიგრაფებიც ვნახოთ:

XVII საუკუნე – პატრიარქ ნიკონის ხელით გამოყვანილი ფართო და მყარი არქიტექტონიკური ნახევრადმთავრული; ნერვულად აციბრუტებული, მოუთმენელი “პოლუუსტავი” პროტოპოპ ავაკუმისა; ნატიფი და თვითდარწმუნებული სწრაფწერა გრაფ შერემეტიევისა; ფორიაქისა და მორჩილების ზღვარზე მყოფი გაკრული ხელრთვა ბოიარინა ფეოდოსია მოროზოვასი...

ვასილი როზანოვს აქვს არაჩვეულებრივი დაკვირვებანი კ. ნ. ლეონტიევის ხელწაწერებზე...

“Ум Леонтьева, скажу, гений его – წერდა “Уединённое”-ს ავტორი, - был какой-то особенный. Нужно бы преложить снимки с почерка его, -этого женского почерка...”

და თავად როზანოვის “პოჩერკი”?! რაღაც უსასრულო “გასმეზი” საზეიმო როკვისა, ცარგვალის გაცისკროვნებულ ოაზისებში...

მსუბუქიც და მარადისობის მოწილეც, მომცროც და მოუხილავიც... მხიარულიც და საიდუმლოდ ნაწერიც...

ცინის ეპოქის – ხუანშენისეულ კალიგრამას გავს, ქარვისებრ გამჭვირვალე ჭიქაში მოლივლივე ჩაის მოგაგონებს...

ეს ის ხუანშენია – იანჩჟოუს განთქმულ რვა სასწაულმოქმედთაგან ერთ-ერთი მათგანი!

რაღა ჩინეთში გავრბივარ?! აგერ, თამარის ქალურ-მეფური ხელრთვა გავიხსენოთ!

თუნდაც, თამარის მდივნის კალიგრაფია;

ანდა, კალიგრაფია ჩვენი ქართული სიგელ-გუჯრებისა... სულხან-საბას ხელწერაც ხომ გახსოვთ?!

გნებავთ, გეორგიევისკის ტრაქტატზე იმედითა და თვითრწუნებით აღვსილი “ერეკლე”, “ე”-ზე შესქელებული გრაფიკით...

გურიის მღვდელმთავართა ხელწაწერები და ბეჭდები როგორია?!

ეკატერინე ჭავჭავაძის მიერ საგულდაგულოდ შენახული და ჭაბუკ ილიასათვის ნაანდერძევი, ბარათაშვილის ხელწაწერების რომანტიკულად მოუთმენელი, თრთოლვით გადანერილი ტექსტებიც გავიხსენოთ; და “ბედი ქართლისა”-ს სათაურის კალიგრაფიაც...

ტატოს ფაქსიმილაც ხომ გახსოვთ?

ილიას ფაქსიმილე ავილოთ: ორმაგი “ჭან”-ით და ფრთოსანი დაბოლოებით.

“ვაჟა-ფშაველა” – სრული ვერსიით.

“აკაკ” – აკაკი წერეთლისეული სივრცეში გაფრენილი “კან”-ით...

და როგორი თავშეკავებული გემოვნებით სვამს თავის ყდებსა თუ შმუცტიტულებში ამ უკვდავ ფაქსიმილებს ლადო გრიგოლია!

The splendor of artistic imagination merged with an elegant techne is expressed with the original synergy and synthesis of psalms.

There it is – a kind of ending of the book and beginning of the writing!

Pro-gramme...

Pro-gramme – expressed with the picto-hieroglyphic writing... Whether with ideographic abbreviations, diagrams or “graphics” deduced to sign-indexes or emblems – everything is subjecting to the visualisation of a beautiful word.

“Both pens” of an artist are in constant movement...

As if in an attempt to persuade us that the writing is a game and there is no such thing as a true writing.

And also to make us believe that “the movement itself creates the difference – that is what an odd graphics of difference is”.

This – the common and nonphonetic writing of science is not a theory, rather - a pictohieroglyphic theatre, which assumes that the reality without text just does not exist.

However, this “thinking does not mean anything either”, as “thinking” is an activity, which we have not started yet”.

To think – means to undertake the episteme with a pen.

And I too continue with my pen and calligraphy:

Recently, I found the letter of an editor - translator and commentator, academican Genadi Litavrin, addressed to my father. It was kept in the 700 page corpus of the Byzantine Chief Kekaumenos’ “Strategikon”.

A strange calligraphy!

The letters were tilted left...

And I recalled Kandinski: the right tilted letters lead us home, the left tilted ones lead us far away...

At one point, it is an elementary associational mystification – it seems more natural to move right, and the “leftist” action seems more passive...

Indeed, not a single letter looks neutral, each grapheme creates associations.

The line, or the row of letters, may stand strong on its place or may move rapidly – that’s where the cursive comes from.

The space gives the type either a heavy and solid, or light and breathy image.

By accentuating horizontal or vertical elements, the reader might be left with the impressions of exaggeration, alleviation, diminution or overrunning.

According to the variability of the correlation of average height and upper and lower elements, we can perceive type as “busy”, “stable”, “steady”, “grounded”, “harmonious”, or “anxious” and “fantasmic” sight...

The line, similar to music, can dance, rock, jump, or somersault; and it can crawl, stretch, pause...

That is why the type art is familiar to the music terminology – andante, fortissimo, piano...

The type gesture becomes even more significant, as an artistic signature in painting.

Let’s get back to the type history and remember the elegance of E.R. Weiss’ “Antiqua”; harmony of Herman Zapf’s “Paladino”, the types of Rudolph Koch with the mixture of

ამ ფაქსიმილებში ხმა მოისმის, მწერლის ხმა!
 და იქნებ, იმ ხმის მაგიაც კალიგრაფიულად აღბეჭდილი სიტყვა რომ გამოსცემს!
 ხმისა, რომელზეც ამდენს ლაპარაკობს ა. მ. რემიზოვი თავის ავტობიოგრაფიულ წიგნში **“Подстрежёнными глазами”**, თავისი კალიგრაფიის მასწავლებელს – ალექსანდრ როდიონოვიჩ არტემიევს რომ იხსენებს, ზედმეტსახელით **“Вий”**.
 სწორედ ამ მემუარულ თხზულებაში მოგვითხრობს რემიზოვი, თუ როგორ მუშაობდა თავის “ხელზე” გოგოლი; და როგორ “შემოესმა” ამ დროს “შინელის” გმირის ჰაბიტუსი.
 გადაწერისას ხვდებოდა თურმე დიდი მწერალი, თუ რომელი ასო-ნიშანი იყო მისი ფავორიტი, ანდა რომელი ასო იყო თავად.
 და ამ დროს, მის სახეზევე ამოიკითხავდით იმ ასოებს, მის-სავე კალამს რომ გამოჰყავდაო!
 მიმიკისა და მიმიკრიის მთელი თეატრია!
 ხელნაწერი ტექსტის რეცეფციის პროცესში, ავტოგრაფის ორნამენტული და ემოციური სიგნალები რუსმა ფუტურისტებმა მოგვცეს.
 1913 წელს ინერება ვ. ხლებნიკოვისა და ა. კრუჩიონიხის მანიფესტი **“Буква как таковая”**.
 მანამდე კი, 1912 წლის ოქტომბერ-დეკემბერში გამოდის პირველი ლითოგრაფიული წიგნაკები: **“Старинная любовь”**, **“Игра в аду”**, ნახევრადკუსტარული გამოცემები, **“Скоморошьи альбомчики”**, როგორც უძახდა აღმფოთებული ალ. ბენუა უნიჭიერესი ლარიონოვის **“ჯამბაზობებს”**.
 ტფილისურმა ავანგარდმაც გაიზიარა რუს ფუტურისტთა გრამატოლოგიური ეგზერსისები.
 რომელი ერთი ჩამოვთვალოთ: ილია ზდანევიჩის წიგნის **“Янкокрульалбанский”**-სა თუ ტერენტიევის **“Редкость нежности”**-ს, ანდა ი. დეგენის **“Смерть буржуа”**-ს ყდები. მოხდა ისე, რომ ქართულმა წიგნის მხატვრობამ ფუტურისტული პარადიგმა ვერც მოგვიანებით მოიხელა და კოლონიური კულტურის საზღვრებშივე ჩატოვა.
 სხვაობა, შრიფტის ქართულ ვაგებასა და ფუტურისტულ პარადიგმას შორის განსხვვებად ვერ იქცა.
 მით უფრო, რომ მალე, სტალინურმა ტოტალიტარიზმმა ჩინური კედელი აღმართა – ჩაკეტილი და მიუწვდომელი კედელი.
 მერე და მერე, ამ კედლის მიღმაც გადაიხედეს ჩვენმა მხატვრებმა.
 თავად მწერლებიც დაინტერესდნენ საკუთარი წიგნების ფორმით.
 სტამბაში ათენ-ალამებს მურმან ლებანიძე და გოგი წერეთელთან შეხმატკბილებული გამოსცემს თავის დიდსა თუ მცირე კრებულებს.
 გოგი წერეთლის, როგორც პოლიგრაფიული პროექტირების **“მაისტერის”** გემოვნება პოეტურ სიტყვასთან მიმართებაში ჩამოყალიბდა.
 ესაა მთელი სპექტრი – რთული სიმბოლიკიდან წიგნური ნიშნის კლასიკურ სტერეოტიპამდე.
 გოგი წერეთელს, როგორც გამოცდილ დაზგურ გრაფიკოსს,

artistic techne and religious extasis; the pale calmness – “diminuendo” and reflexive introvertness in Giovanni Mardersteig’s Dante’s “Antiqua”...
 Let’s see the Russian calligrams:
 XVII century – Patriarch Nikon’s hand-made wide and solid architectonic semi capital; nervously anxious, impatient “poluustav” of Protopop Avvakum; Refined and self-assured quick-writing of the Count Sheremetyev; anxious and at the same time obedient running callygraphy of Feodosia Morozova...
 Vasili Rozanov has incredible research on K.N. Leontiev’s handwritings...
 “Leontiev’s Mind, I’d say his geniusness” – wrote the author of “Uedinionnoe” – “was somewhat special. I should attach the copies of his calligraphy, of this feminine handwriting..”
 And Rozanov’s handwriting!
 It was like an infinite strokes of festive dance in the dawning oasis of heavens...
 Light and at the same time eternal, tiny and invisible... cheerful and mystique...
 It looks like the calligram of Zhuangxiang of Qin dynasty, resembling heaving tea in an amber glass cup.
 Why go so far to China, when we can remember our Tamar’s feminine and queenly handwriting?
 Even the calligraphy of Tamar’s secretary;
 Or the calligraphy of our Georgian royal diplomas...
 And not to forget the handwriting od Sulkhan-Saba!
 Or “Erekle”, full of hope and self-assurance while signing the Treaty of Georgievsk, with his bold outline on “E”...
 What about the writings and seals of Guria’s bishops?
 Catherine Chavchavadze carefully saved the handwritings of Baratashvili, later to be inherited by IlyaChavchavadze. Those were romantically impatient texts, rewritten with flutter. And the calligraphy of the title for “ the Fate of Kartli”...
 Also to mention Tato’s facsimile...
 Take Ilya’s facsimile: with double “Ch” and wavy endings.
 “Vazha-Pashavela” - with its complete version.
 Akaki Tsereteli’s breezy “K”...
 Eternal facsimiles of Lado Grigolia, distributed over his covers and schmutztitels with such a reserved with such a self-collected taste. These facsimiles have a sound, that of a writer!
 And maybe the magic of the sound made by the depicted word itself...
 A.M. Remizov has written a lot about that sound in his autobiography “Clipped Eyes”, while remembering his calligraphy teacher, nicknamed “Vii”.
 In these very memoirs, Remizov writes about how Gogol hears “Shinel”, while practicing his handwriting.
 The great writer was finding out his favorite letters while rewriting, at the same time he was guessing which letter he was himself.
 As said, you could read the letters he was drawing from just looking at his face!
 The whole theatre of mimics and mimicry!
 In the process of perceiving the handwritten text, Russian futurists gave us the ornamental and emotionalsignals of autograph.
 In 1913, V. Khlebnikov and Kruchionikh write a manifesto “A Letter as Such”.

ნიგნიც თვითგამოხატვის სცენად წარმოუდგება და ოსტატურად ათანხმებს დეტალს – მთელთან. ასე აღწევს მხატვარი იერარქიულ ჰარმონიას “უმნიშვნელო” ხაზშიც, ლაქაშიც... სიცარიელეშიც კი, ნიშნურ ხასიათს ჭვრეტს და ყველა პირობას გვიქმნის, რათა წავიკითხოთ ნიგნი. ტექსტი კი არა, მთელი ნიგნი!

და ბოლო პაუზაც: ნიგნის ქრონოტოპში დაპაუზების არაერთი ხერხი არსებობს, თუნდაც, მსხვილი ლიტერ-ინიციალით აღნიშნული სათაური. მხატვრულად რელევანტური კი, მაინც ორნამენტია – შრიფტის გვერდით, სემიოტიკურადორნამენტი მუშაობს. ორნამენტი დროდადრო ვადართავს ხოლმე მკითხველის ყურადღებას და თავისებურ “მუსიკალურ მომენტად” აღიქმება. 35 წელი დაშვრა დავით კაკაბაძე პროექტზე – “ქართული ჩუქურთმის გენეზისი”, და ისე წავიდა ამ ქვეყნიდან, რომ 1947 წლისათვის უკვე დასრულებულ კვლევათა სინთეზი აღარ დასცალდა (თუ არ დააცადეს). კაკაბაძის ინტერესის საგანი წწულის ელემენტია. “წწულში არის აბსტრაქტობა, განყენებულობა, არამიწიერობა, არარეალურობა – რითაც ხასიათდება ქრისტიანობა” – წერდა მხატვარი. ერთ-ერთი ხელნაწერის არეზე კი, ასეთი წარწერაც გაუკეთებია: “ორნამენტი –პლასტიურობა – პლასტიურობა –საგნის სივრცეში ჩაყენება” მით უფრო სპეციფიკურია ორნამენტის “ჩაყენება” ნიგნის სივრცეში.

ორნამენტი ნიგნისთვის “ჭარბი” ელემენტია; თითქოსდა ზედმეტიც... თუმცა, ამ ზედ-მეტობაში საკუთრივ ესთეტიკური ვალიორიზაციის ხარისხიც იგულისხმება.

ნიგნის მატერიალური სუბსტრატისაგან განყენებული ასო-ნიშნები და თავად ნიგნის კითხვის ტექნიკა – სტრიქონიდან სტრიქონზე დაუბრკოლებელი მოძრაობა ქალაღდის ისედაც “უთვისებო” ფონს მით უფრო შეუმჩნეველს ხდის.

ამასობაში, ნიშნურად დემატერიალიზებულ სივრცეს ორნამენტი აცოცხლებს და ნიგნის გვერდს, კითხვისას სიცარიელედ რომ აღიქმებოდა, პლასტიკური ხედვითი რიგით მოსავს.

ორნამენტი სტამბური ქალაღდის ზედაპირს მარტოოდენ ფაქტურულ-ტაქტილურ აქტივობას კი არ ანიჭებს, არამედ შრიფტის გრაფიკაშიც მომეტებულად აღნიშნავს მის დეკორატიულ-რიტმულ ხაზულობას.

ფურცლის სიბრტყესთან შეფარდებული ორნამენტი ავლენს ქალაღდის ბუნებას – მისმა აღმქმელობითმა წონამ შეიძლება კიდევ დაამძიმოს გვერდი, ანუ ნიგნის ფურცელი მომეტებული სიმკვრივისა და სისქის ილუზორულობით დატვირთოს;

Before that, in October-December of 1912, the first lithographic booklets are published: “the Oldtime Love” and “Game in Hell”, semi artisanal issues; Outraged Al. Benua called these “jokes” of the very talented Larionovthe “Little Albums of Bufoonery”. Tiflisian avant-guard also shared grammatological exercises of the russian futurists.

There are many to name, take: the covers of Ilya Zdanevich’s “Janko Krul Albanski”, Terentiev’s “Rare Tenderness” or I.Degen’s “Death of a Bourgeois”.

It happened so that the Georgian book art could not digest the futuristic paradigm and left it within the colonial culture. The distinction between Georgian understanding and futuristic paradigm could not becomea difference.

All the more, Stalinist totalitarianism had raised a Chinese wall – a closed and unreachable wall. Gradually, our artists looked beyond this wall too.

The writers too had become interested with the forms of their books. Murman Lebanidze spends day and night in the printing-house and issues his big or small collections together with Gogi Tsereteli.

The taste of Gogi Tsereteli, as of a polygraphy design master, was formed in reference to the poetic word.

This is the whole spectrum – from the complicated symbolism to the classical stereotype of a book signage.

For Gogi Tsereteli, as for the experienced graphic artist, a book represents a stage for self-expression, skillfully integrating a detail with the whole.

Thus, the artist reaches the hierarchical harmony even within the slightest line, a spot...

He identifies the symbolic character even within the empty spaces and provides all conditions for us to read a book.

Not just the text but the whole book!

And a final pause:

There is more than one way of pausing in the chronotope of book, even with just a title marked with a boldinitial.

Ornament remains artistically relevant –ornament functions semiotically next to the type.

From time to time, ornament switches the reader’s attention and it is perceived as a kind of“musical moment”.

David Kakabadze devoted 35 years to the project – “the Genesis of Georgian Ornament” and he passed away without seeing the last synthesis of his research, in 1947.

Kakabadze was particularly interested in the plaited element. He wrote – “There is an abstraction in plait, aloofness, unworldliness, unreal – all of which is characteristic to christianity”.

On the edge of one of his handwritings, the artist noted:

“Ornament – plasticity –

Plasticity – positioning object in space”

The more specific is“positioning”an ornament into the book space.

An ornament is an“excess”element for the book; as if unnecessary...

However, this excessiveness considers the degree of aesthetic valorization.

ანდა, პირუკუ – შეამსუბუქოს...

ძველ მანუსკრიპტთა მასიური ფერადოვან-ლაქობრივად დაყურსული ორნამენტი სავსებით შეესაბამებოდა პერგამენტის სიმძიმეს.

აი, დღევანდელი ნიგნი კი, სულ უფრო და უფრო მსუბუქდება. ნიგნი მუდამ ბიფუნქციონალურ იერს ატარებდა; ორი ფუნქციონალური კონტური გამოიყოფა მასში: უტილიტარული და ესთეტიკური (თუნდაც, მეტაესთეტიკური).

ორივე მათგანი თავისებურად მიიღტვის “პირველობისაკენ”; ორივე მათგანი ფლობს მეტ-ნაკლებად კონსტანტურ დისკურსს და რაც მთავარია, თითოეული ავლენს თავის რელევანტურ კულტურულ-მასტრუქტურირებელ ფუნქციას;

სასიცოცხლო ფუნქციას, რომელსაც პ. ბოგატირიოვისამებრ, “ფუნქციის ფუნქციაც” შეიძლება ეწოდოს.

ნიგნი – მაინც ნიგნად რჩება.

ნიგნად, როგორც “აზრის ხომალდად”...

ეს ფრენსის ბეკონის მეტაფორაა.

ბეკონისა, რომელიც დასძენს: “თუკი ხომალდის ნაგებობა ხელოვნების სასწაულად გვეზმანება, რამდენად უფრო ფასეული უნდა იყოს დამწერლობათა მნიშვნელობა”...

მართლაცდა, დამწერლობაა ის ლუზა, კულტურის ნავსადგურში რომ ჩაუშვებს ნიგნს.

ბორხესისა არ იყოს, ამქვეყნად ყველაფერი განიგნებისთვისაა განკუთვნილი.

მარსელ პრუსტი კი ესე იტყოდა:

“ეს ნიგნი მარტო ნიგნია?!”

■

P.S. ამ ათიოდე წლის წინ, დევიდ ჰემონსმა ასეთი ჟესტით განაცვიფრა პუბლიკა:

არტურო შვარცის მიერ მარსელ დუშანის შესახებ დაწერილი მონოგრაფიის 160

ეგზემპლარი ძველი აღთქმის მოოქროვილ ჩარჩოში ჩასვა, კოხტა სანიშნეც ჩაანება და თანამედროვე ხელოვნების “კატეხიზმოდან” ასე აკინძა ერთგვარი იდეოლოგიური რედი-მეიდი, სახელად “ჰემონსის ბიბლია”.

აი, ჯონ ლატამი კი, აქტუალური ხელოვნების ეს “წმინდა აღმსარებელი და სალოსი” 50 წლის განმავლობაში ნიგნების განასდგურებაზე“მუშაობდა” – დანვით, ფურცლების

ამოხვეითთუ ნაკუნებად ქცევით “კანონიკურ ტექსტებს” კი არ ქმნიდა, არამედ უკვე არსებულ ნიგნებს იყენებდა, როგორც რედი-მეიდს და მათი მეოხებით ასაბუთებდა “ხდომილობის სტრუქტურის” თეორიას.

ამ “მედიაიდოტის” (ნოამ ჯუნ პეიკის გამოთქმაა!) 1966 წლის ლონდონური პერფორმანსიც გაიხსენოთ: არტისტმა ორ კოშკად აღმართა ნიგნები და ცეცხლის წაკიდებით მოახდინა დემონსტრირება იმისა, რომ ნიგნები მათი განადგურების მომენტში არსებობს.

და მაინც, ხელნაწერებისა არ იყოს, ნიგნები არ იწვიან... ■

The letters abstract from the book’s material substrate and the technique of reading – unhindered movement from line to line makes the“featureless”background of a page even more unnoticeable.

Meanwhile, ornament revives the dematerialized space and adorns the book page, which was beforeperceived as empty, with a plastic visual order.

The ornament does not only grant the surface of print paper with the textural action, but also accentuates the decorative-rhythmic outline in the type graphics.

The ornament reveals the nature of paper – its mass can even burden the page, in the terms of creatingthe illusion of solidity and thickness of a paper;

Or on the contrary – lighten it up...

A massive colorful ornament of old manuscripts was quite corresponding to the heaviness of a parchment.

However, the current book is becoming lighter and lighter.

A book always had a bifunctional image;

It has two functional contours: utilitarian and aesthetic (even metaesthetic).

Both of them, on their own ways, are thrusting towards“superiority”; Both of them have a more or less constant discourse and what’s important, each of them holds a relevant cultural function;

A vital function, which, according to P. Bogatiriov, can be called “the function of function”.

A book still remains a book.

A book, as “a vessel of idea”.

This is a metaphor from Francis Bacon.

Bacon also added:“if the construction of vessel appears to us as the miracle of art than how much more valuable should be the significance of alphabet”...

Indeed, the alphabet is an anchor, dropping a book in the harbour of culture.

Just like Borges put it, everything in this world is meant to be written down in a book.

And Marcel Proust would say:

“Is this book just a book?!

P.S. About ten years ago, David Hammons surprised the public with this gesture: he rebound 160 copies of the monograph on Marcel Duchamp, written by Arturo Schwartz, with the gilded frames of Old Testament and pasted in fine bookmarks. He turned the “catechism” of modern art into a somewhat ideological ready-made, named “Hammons’ Bible”.

As about John Latham, the“true confessor and a holy fool”for actual art’s sake spent 50 years on destroying the books – he did not create the “canonical texts” by burning, tearing up sheets, but rather used already existing books, as ready made and thus argued the theory of“Event Structure”.

Let’s remember the 1966 London Performance of this “media-idiot” (a name given from June Paik!): the artist raised the books in two pillars and by burning them demonstrated the existence of those books in that very moment.

Nevertheless, just like manuscripts, the books don’t burn... ■

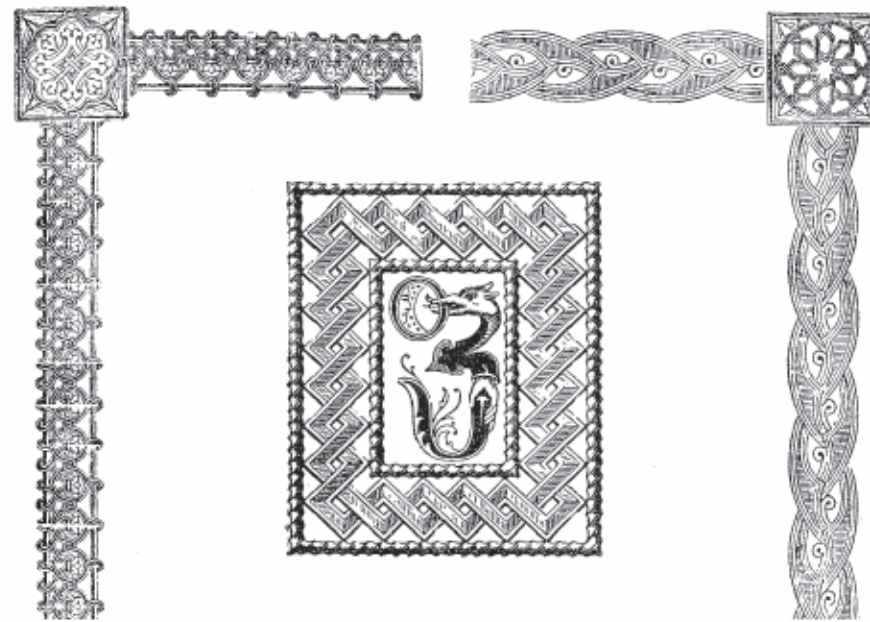
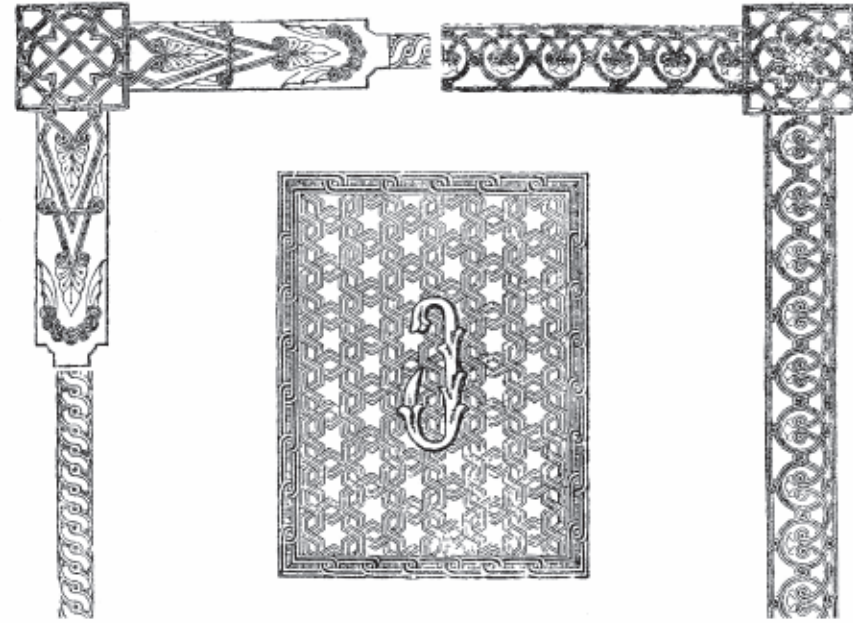
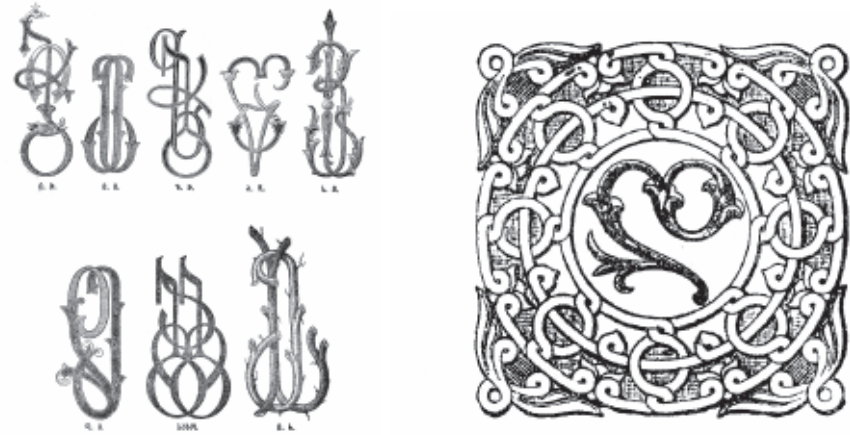

გრიგოლ ტატიშვილი
(1848 - 1911)

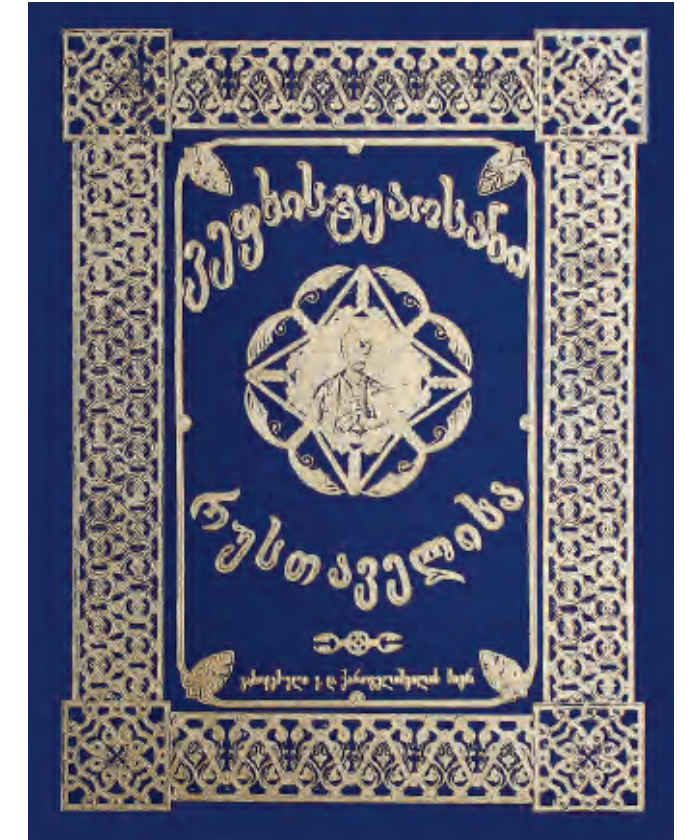
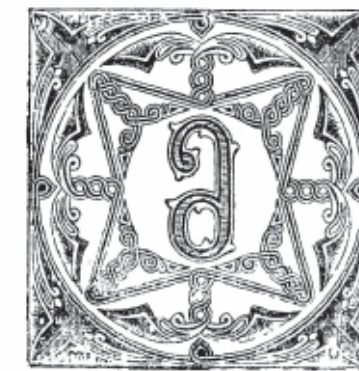
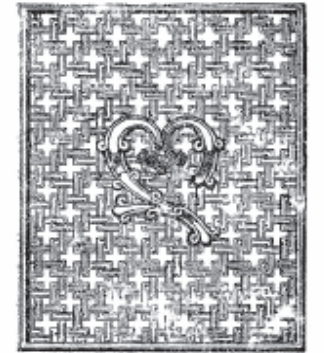
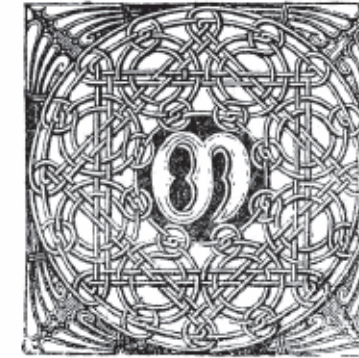
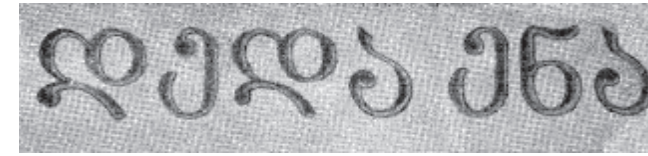
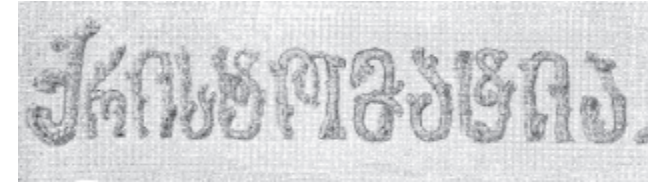
- თვითნასწავლი მხატვარი, პირველი გრაფიკორ-ქსილოგრაფი, რომელმაც დაიწყო ნიგნის მხატვრულად გაფორმება და ილუსტრირება
- ახალი გრაფიკული ხელოვნების ფუძემდებელი
- გააფორმა: "ყარამანიანი" (1875-76), გოგებაშვილის "დედა-ენა" (1878), რუსთაველის "ვეფხისტყაოსანი" (1888)
- 1889 ვერცხლის მედალი ("კავკასიის გამოფენა", თბილისი)
- 1900 ქების სიგელი და დიდი ვერცხლის მედალი ნიგნის გაფორმებისათვის ("ვეფხისტყაოსანი, პარიზის მსოფლიო გამოფენა")

Grigol Tatishvili
(1848-1911)

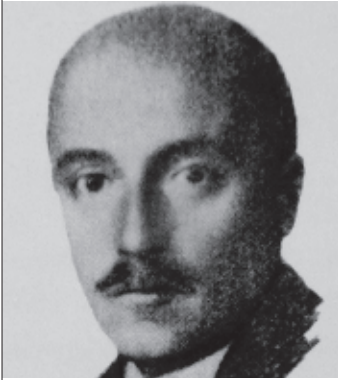
- Self-taught artist, first engraving and xylography specialist, who started artistic decoration and illustration of books
- Founder of new graphic art
- Designed: "Karamaniani" (1875-76), Gogebashvili's "Deda-ena" (1878), Shota Rustaveli's "The Knight in the Panther's Skin" etc.
- 1889 – Silver medal ("Caucasus Exhibition", Tbilisi)
- 1900 – Praise Diploma and silver medal for book decoration ("The Knight in the Panther's Skin", Paris World Exhibition)

ჩართული ასოები კ.წ.ს.(ლითოგრაფია). ჩართული ასოები, "ვეფხისტყაოსნის" არმიის კუთხეები და სამი საზედაო ასო
Introductory letters K.Ts.S. (lithography). The Introductory letters, "The Knight in the Panther's Skin" border corners and three uppercase letters

ჩართული ასოები, ტიტული, საზედაო ასოები, ყდა "ვეფხისტყაოსნისათვის"
Introductory letters, a title, uppercase letters, a cover for "The Knight in the Panther's Skin"

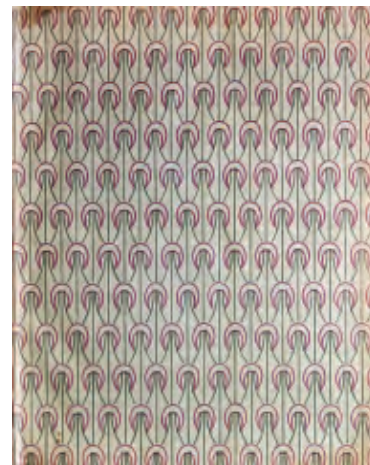

ევგენი ლანსერე
(1875 - 1946)

- გრაფიკოსი (ილუსტრაცია, დაზგური გრაფიკა)
- თსს აკადემიის ერთ-ერთი დამფუძნებელი, აკადემიკოსი
- სტალინის პრემიის ლაურეატი
- სსრკ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი
- 1892-95 სწავლობდა პეტერბურგის სამხატვრო სკოლაში
- 1895-98 სწავლობდა პარიზში, კოლაროსისა და შულიანის სამხატვრო აკადემიებში
- “მირ ისკუსტვას” წევრი, ჟურნალის სარედაქციო კოლეგიის წევრი
- 1920-34 ცხოვრობს თბილისში
- 1922-34 თსს აკადემიის პროფესორი და ფერწერის ფაკულტეტის დეკანი
- საქართველოს სახელმწიფო გერბის თანაავტორი

Yevgeny Lansere
(1875 - 1946)

- Graphic artist (illustration, desk graphics)
- Co-founder of the Tbilisi State Academy of Arts, academician
- Laureate of the Stalin Award
- Laureate of the Soviet Union State Award
- 1892-95 – studied at the Art School of Peterborough
- 1895-98 – studied in Paris, at the art academies of Collarosi and Julian
- Member of “Mir Iskustva”, member of the editorial board of the magazine
- 1920-34 – lived in Tbilisi

ორი ტიტული, ყდა, ტიტული, ავანტიტული, ფორზაცი წიგნისათვის “ჰადჯი-მურატი”
Two titles, a cover, a title, an avant-title, an intent for the book “Hadji-Murat”

იოსებ შარლემანი
(1880 - 1957)

- გრაფიკოსი (ქართული მხატვრული შრიფტი, პლაკატი, ნიგნის გაფორმება)
- 1922 თსს აკადემიაში გრაფიკის ფაკულტეტის დაარსების ინიციატორი და ხელმძღვანელი
- 1922 გააფორმა ვაჟა-ფშაველასა და ნ. ბარათაშვილის კრებულები, ლ. ტოლსტოის “ომი და მშვიდობა”, დანტეს ლეონარდო კომედია”, ეგ. ნინოშვილის “განკარგულება”, ვ. ბარნოვის “გიორგი სააკაძე” და სხვ.
- ავტორია: საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახელმწიფო გერბის (ივ. ჯავახიშვილის კონსულტაციით); საქართველოს სსრ სახელმწიფო გერბის ე. ლანსერესთან ერთად

Joseph Sharleman
(1880 - 1957)

- Graphic artist (Georgian artistic type, poster, book decoration)
- 1922 – Initiator of establishing the Graphics Department at The Tbilisi State Academy of Arts
- 1922 – decorated the collections of Vazha-Pshavela and N. Baratashvili, “War and Peace” of L. Tolstoy, “Divine comedy” of Dante, “Decree” of Eg. Ninoshvili, “Giorgi Saakadze” of V. Barnov etc.
- Author: The State Emblem of the Democratic Republic of Georgia with the consultation of Iv. Javakhshvili; the Soviet State emblem of Georgia with E. Lansere

ექსლიბრისი, ყდა წიგნისათვის ნ. ბარათაშვილი
Ex libris, the cover of the book N. Baratashvili

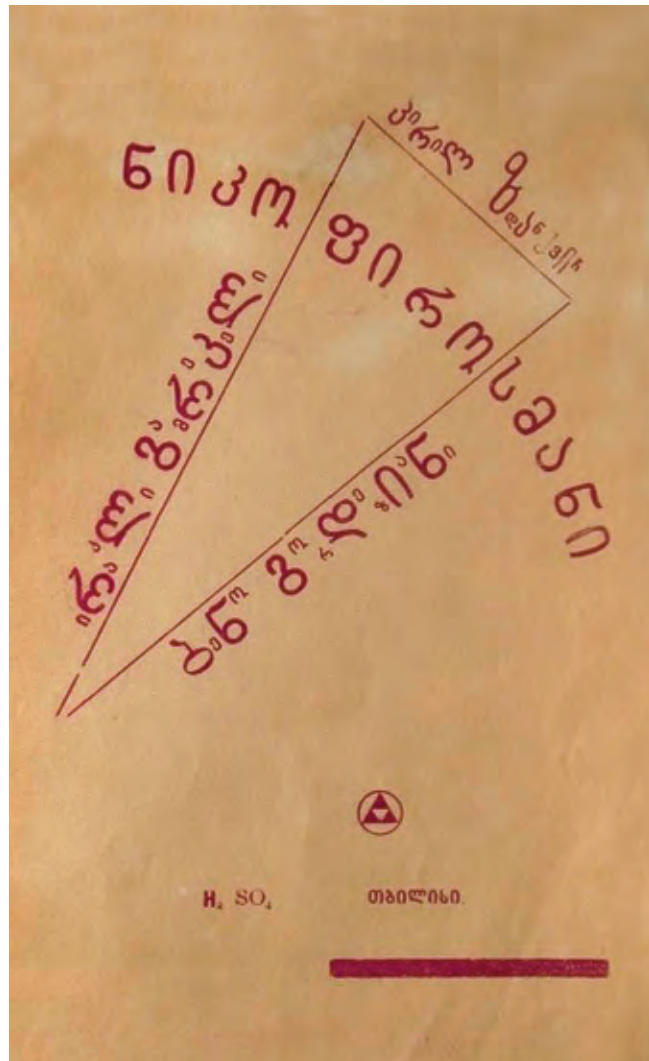

ბენო გორდეზიანი
(1894 - 1975)

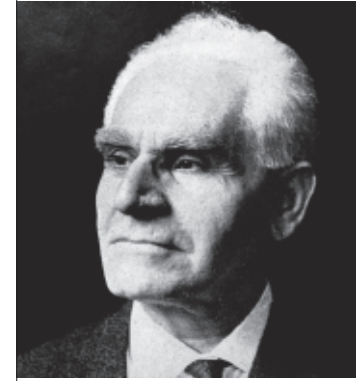
- მხატვარი, მწერალი, პუბლიცისტი
- 20-იანი წლების მემარცხენე ხელოვნების თანმიმდევრული წარმომადგენელი, ქართული ფუტურიზმის ერთ-ერთი სერიოზული მიმდევარი

Beno Gordeziani
(1894 - 1975)

- Artist, writer, publicist
- A successive representative of the leftist art of the 1920s, one of the prominent followers of Georgian futurism

ტიტული, შმუცტიტული, ყდა წიგნისათვის ნიკო ფროსმანი. ფორზაგი, ტიტული, ყდა წიგნისათვის "ქართული მხედრული შრიფტი"
A title, a schmutztitel, the cover for the book N. Pirosmani. An intent, a title, the cover for the book "Georgian Mkhedruli Type"

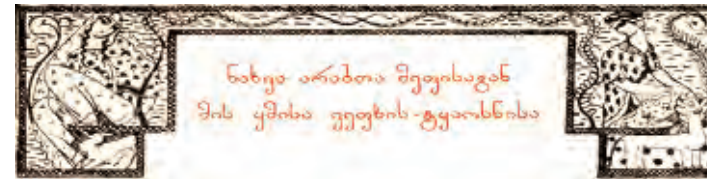

ლადო გუდიაშვილი
(1895 - 1980)

- ფერმწერი (გრაფიკა, თეატრისა და კინოს მხატვრობა)
- სსრკ სახალხო მხატვარი
- რუსთაველის ეროვნული პრემიის ლაურეატი
- სოციალისტური შრომის გმირი
- ქართული მოდერნიზმის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი წარმომადგენელი
- გააფორმა: რუსთაველის "ვეფხისტყაოსანი", "ბალავარიანი", სულხან-საბას "სიბრძნე-სიცრუისა", ქართული ხალხური ზღაპრები, და სხვ.

Lado Gudiashvili
(1895 - 1980)

- Painter (graphics, theater and movie set designer)
- People's Artist of the Soviet Union
- Laureate of the Rustaveli National Award
- Hero of Socialist Labor
- One of the prominent representatives of Georgian modernism
- Designed: Shota Rustaveli's "The Knight in the Panther's Skin", "Balavariani", Sulkhan-Saba Orbeliani's "Wisdom of Lies", Georgian folk tales etc.

ტიტული, ექსლიბრისი, თავსართი "ვეფხისტყაოსნისათვის", ყდა წიგნისათვის "ქართული ხალხური ზღაპრები"
A title, ex libris, the header for "The Knight in the Panther's Skin", the cover for the book "Georgian Folk Tales"

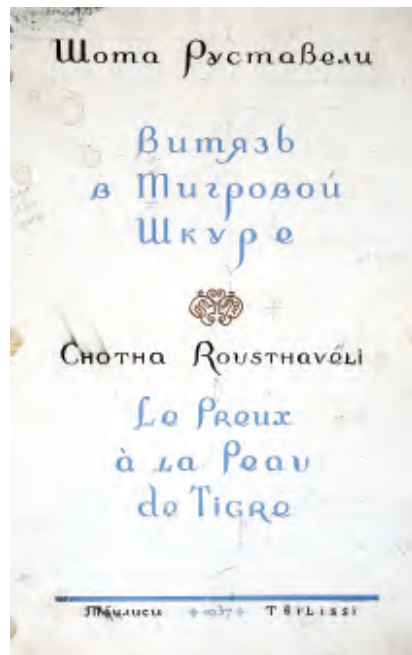

ლადო ქუთათელაძე
(1902 - 1963)

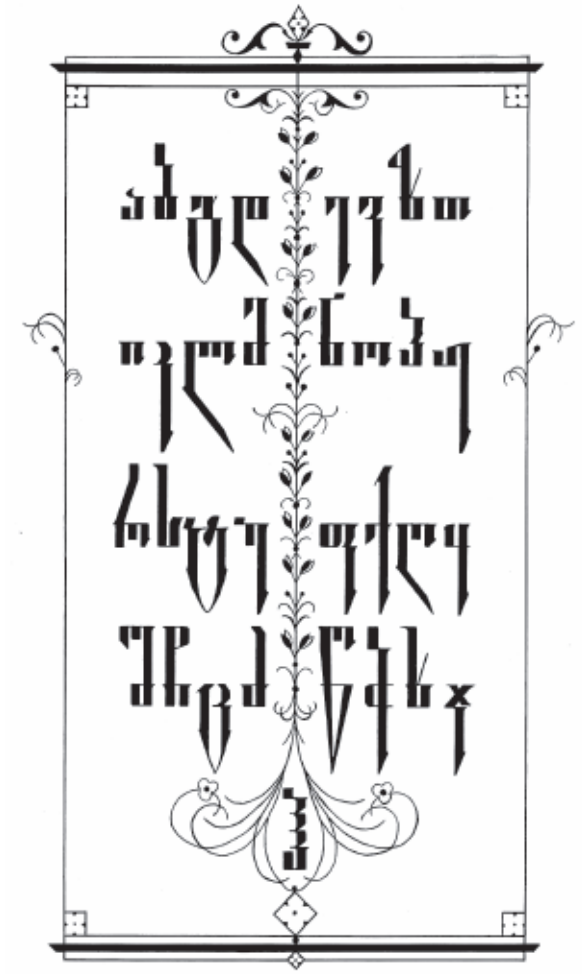
- გრაფიკოსი (დაზგური და წიგნის გრაფიკა)
- 1939-81 თსს აკადემიაში ხელმძღვანელობდა ლითოგრაფიის, ქსილოგრაფიისა და წიგნის გაფორმების სახელოსნოს
- 1946-50 თსს აკადემიის გრაფიკის ფაკულტეტის დეკანი
- ავტორია სამეცნიერო შრომისა "ქართული მხატვრული შრიფტის აგების წესი"
- შექმნილი აქვს ექსლიბრისის რამდენიმე ათეული ნიმუში, ქართული ანბანის გარნიტურები
- გააფორმა ასზე მეტი წიგნი ქართულსა და რუსულ ენებზე

Lado Qutateladze
(1902 -1963)

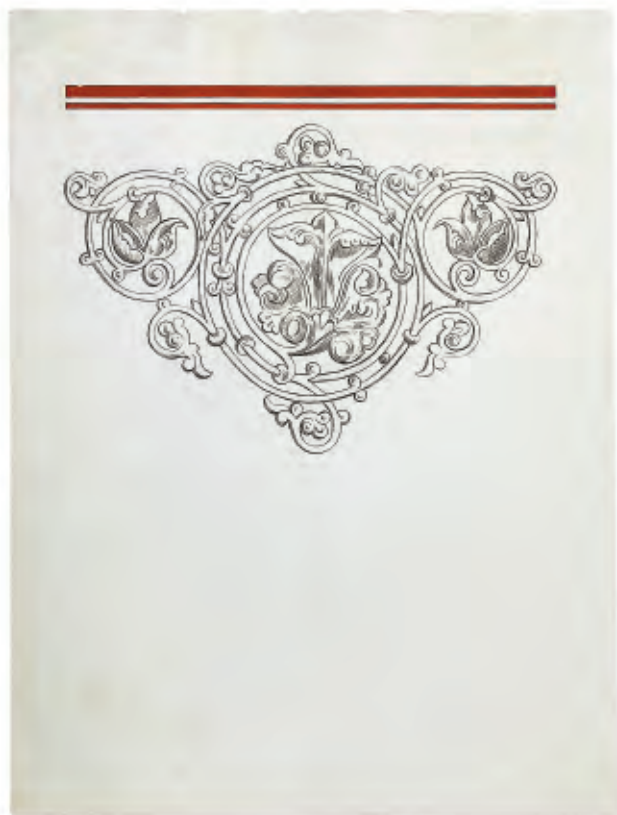
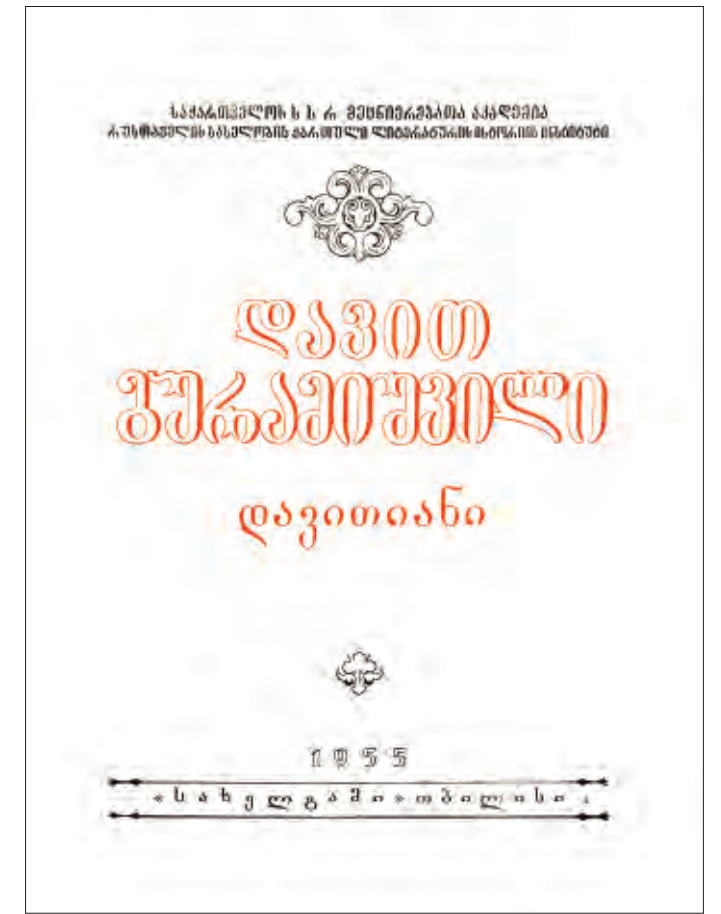
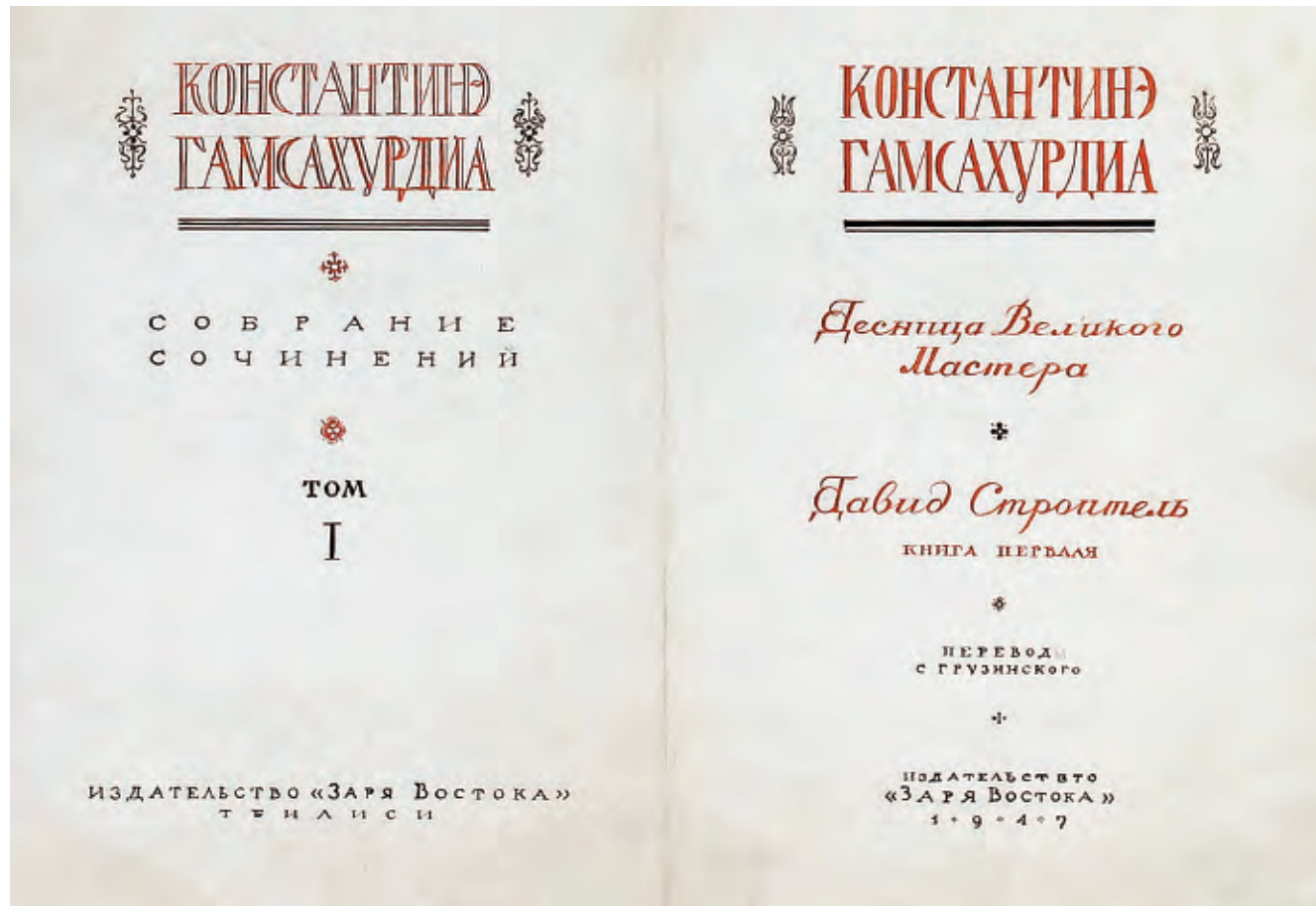
- Graphic artist (desk and book graphics)
- 1939-81 – directed the studios of Lithography, xilography and book design at the Tbilisi State Academy of Arts
- 1946-50 – Dean of the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Graphics
- Author of the Scientific research work "Creating Georgian Artistic Type"
- Created numerous models of exljbris, suites of Georgian alphabet
- Designed over a hundred books on Georgina and Russian languages

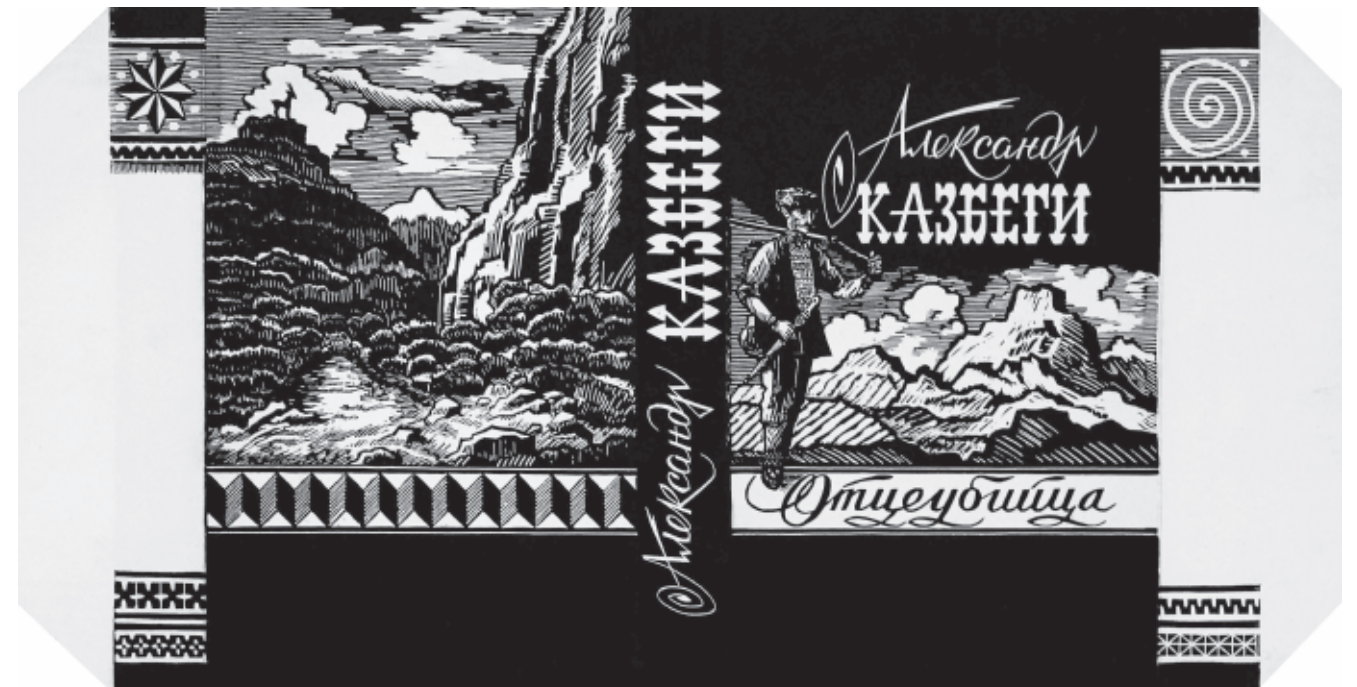
ყდა, კონტრტიტული, ტიტული
A cover, an endpaper, a title

გვერდი და საზედაო ასო "ვეფხისტყაოსნისათვის", შრიფტის გარნიტური, თავსართი, ყდა
Page and the uppercase letter for "The Knight in the Panther's Skin", the type garniture, a header, a cover

ტიტული, კონტრტიტული, ავანტიტული
A title, an endpaper, a foretitle

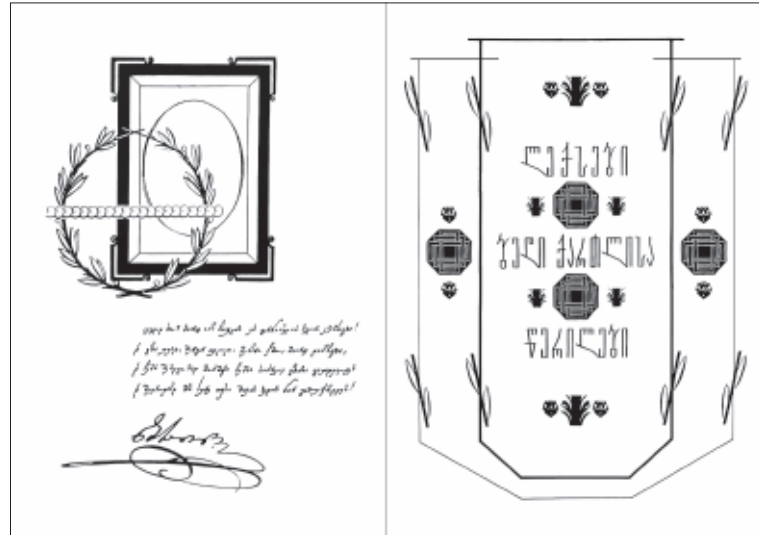

ყდა, ტიტული, გარეყდა
A cover, a title, a book jacket

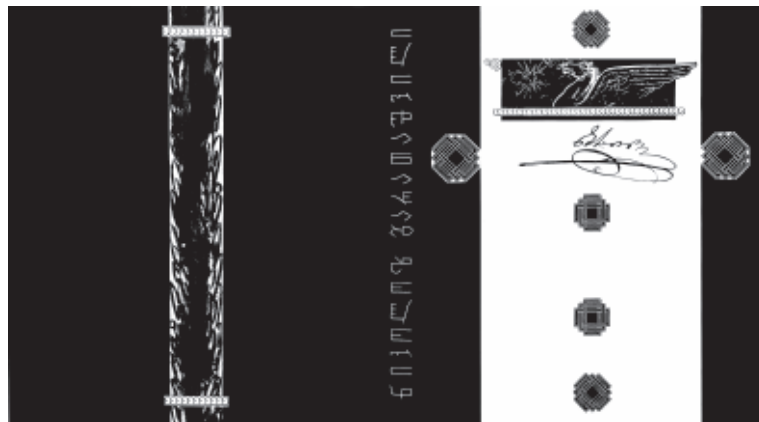
ლადო გრიგოლია
(1903 -1977)

- გრაფიკოსი, მოქანდაკე
- თანამედროვე ქართული წიგნის გრაფიკის ერთ-ერთი ფუძემდებელი
- რუსთაველის ეროვნული პრემიის ლაურეატი
- ავტორია მეცნიერული ნაშრომებისა: "ქართული აკადემიური შრიფტი და მისი 396 ვარიაციათა სისტემა", "მხატვრული შრიფტი და მისი შექმნის ხერხები"
- მან წიგნის გრაფიკის დარგში საკუთარი სკოლა შექმნა და თსს აკადემიაში ქართული შრიფტი დაამკვიდრა, როგორც დამოუკიდებელი დისციპლინა

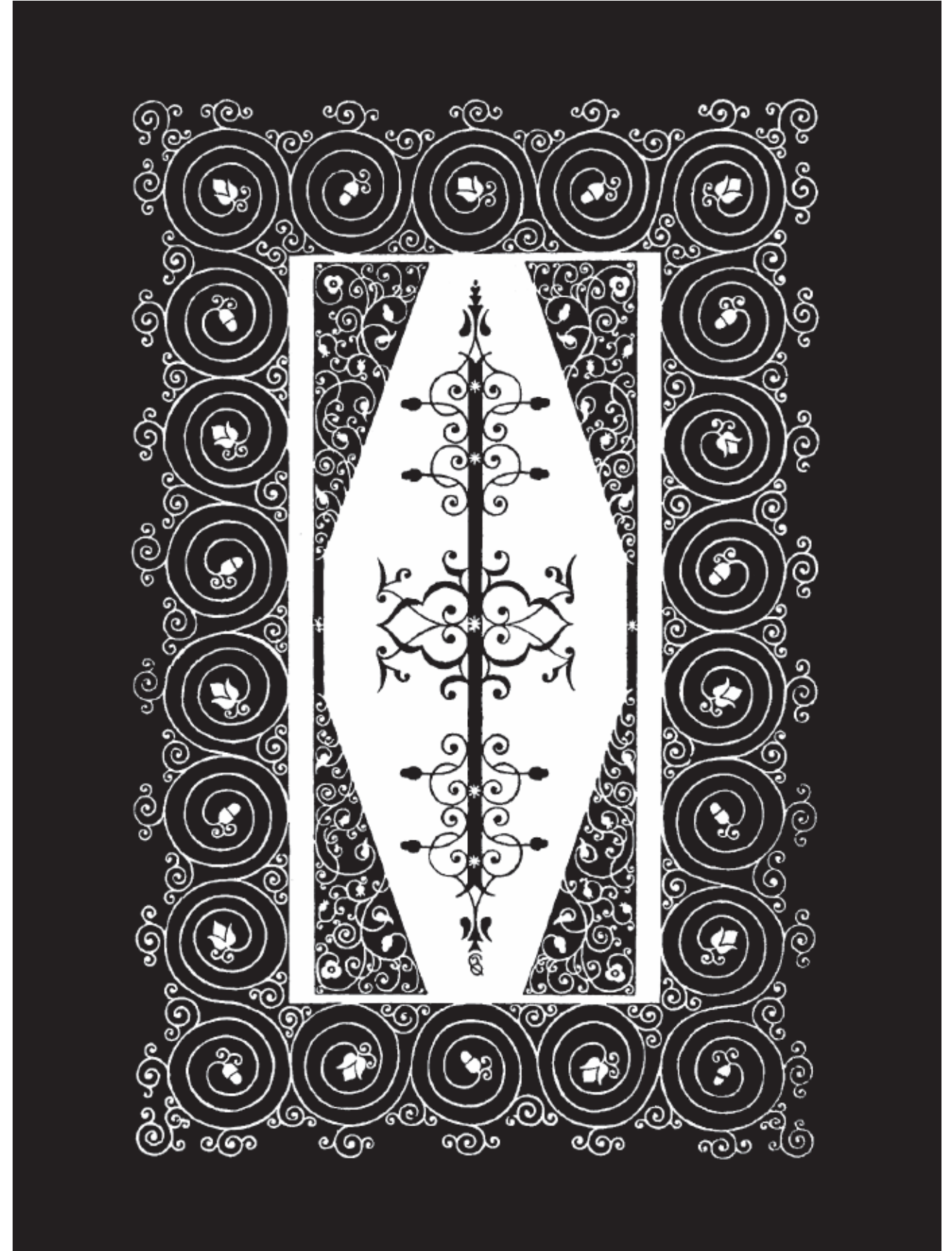

Lado Grigolia
(1903 -1977)

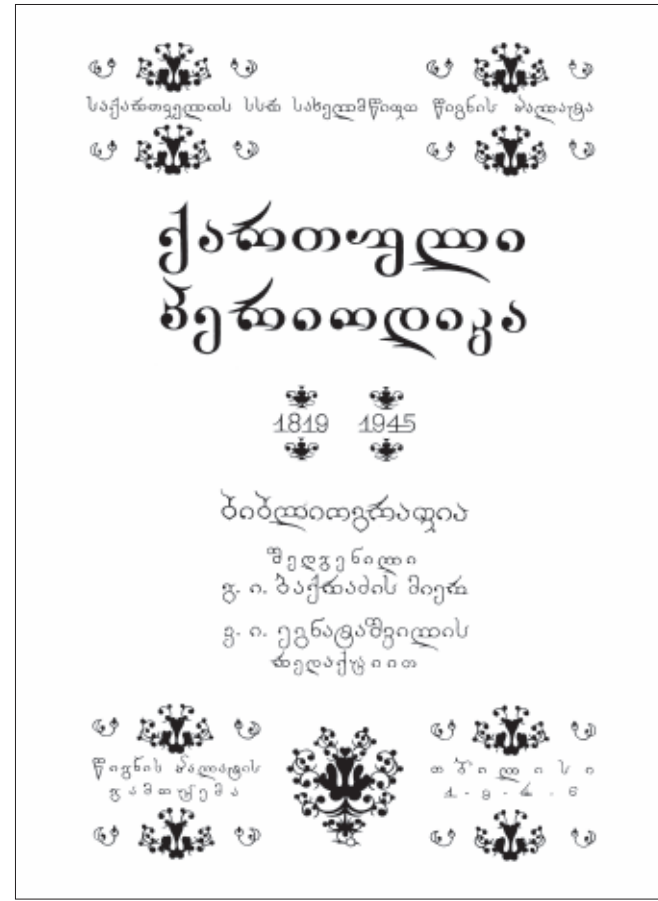
- Graphic artist, sculptor
- One of the founders of modern Georgian book graphics
- Laureate of the National Rustaveli Award
- Since 1933 – worked at the Tbilisi State Academy of Arts at Sharleman's invitation, taught the course of type. He created his own school in the field of book graphics and integrated Georgian type at the State Academy of Arts, as an independent discipline.
- Author of scientific works: "Georgian academic type and its system of 396 variations", "Artistic type and the ways of creating it".

თსს აკადემიის საიუბილეო ნიშანი, ექსლიბრისი, შმუტციტულეები, გარეცდა
The anniversary sign of Tbilisi State Academy of Arts, an ex libris, schmutztitels, a book jacket

ფორზაცი.ბიბლიოგრაფიული გამოცემა "ქართული წიგნი". 1620-1920
An intent. The bibliographic edition of "A Georgian Book". 1620-1920

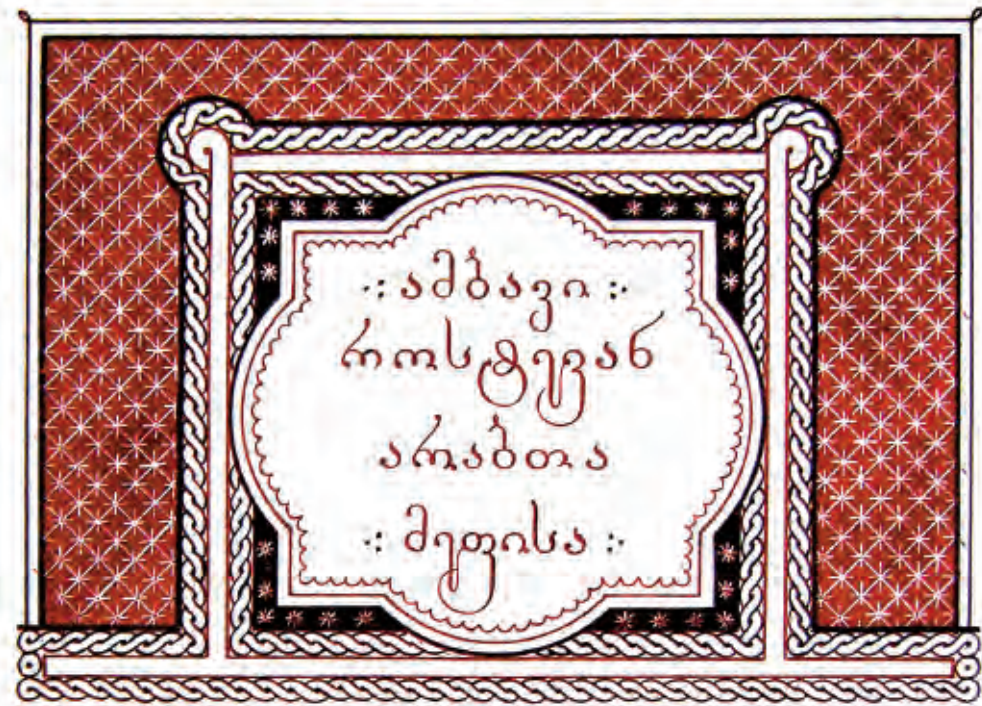
ფორზაცი, ტიტული წიგნისათვის "ქართული პერიოდიკა", ყდა, ფორზაცი წიგნისათვის "აკაკი წერეთელი"
 Uppercase letter-symbols, schmutztitels and headers – "Akaki Tsereteli", Complete Collection of Novels

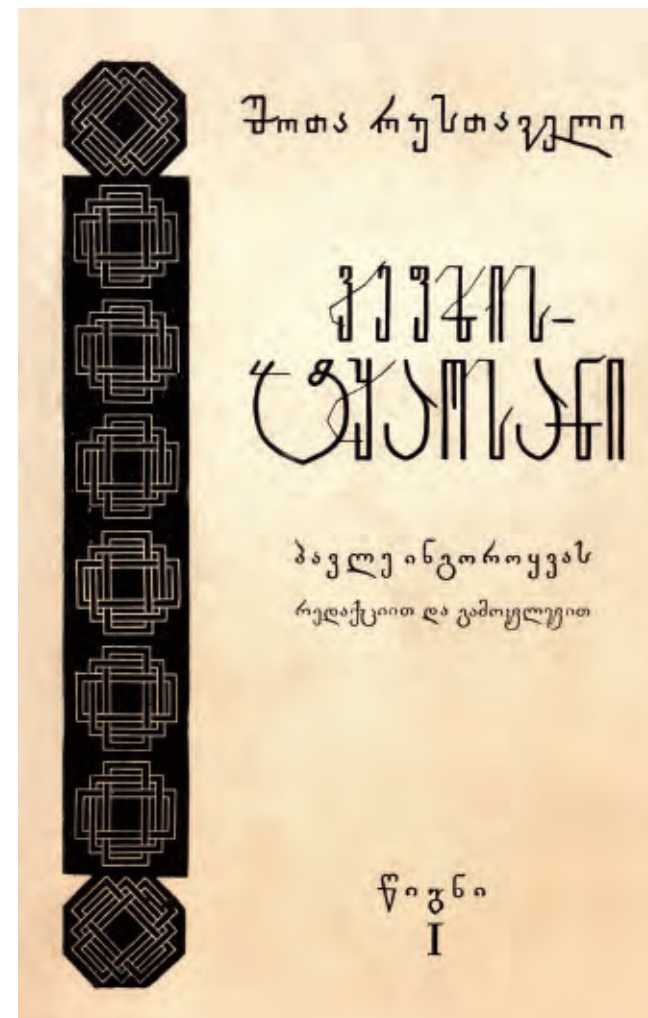
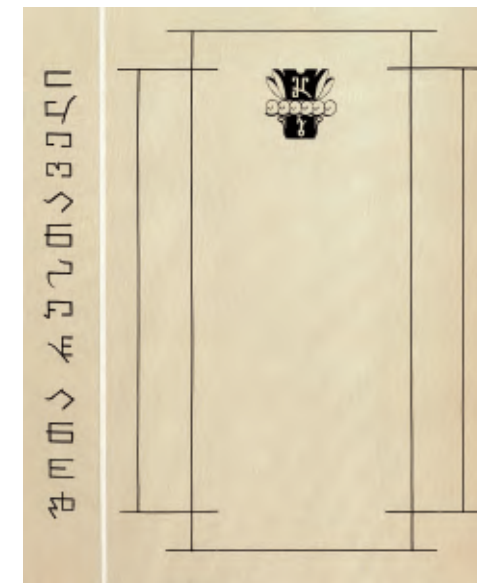
საზედაო ასო-ნიშნები, შმუცტიტულები და თავსართები "აკაკი წერეთელი", თხზულებათა სრული კრებული
 Uppercase letter-symbols, schmutztitels and headers – "Akaki Tsereteli", Complete Collection of Novels

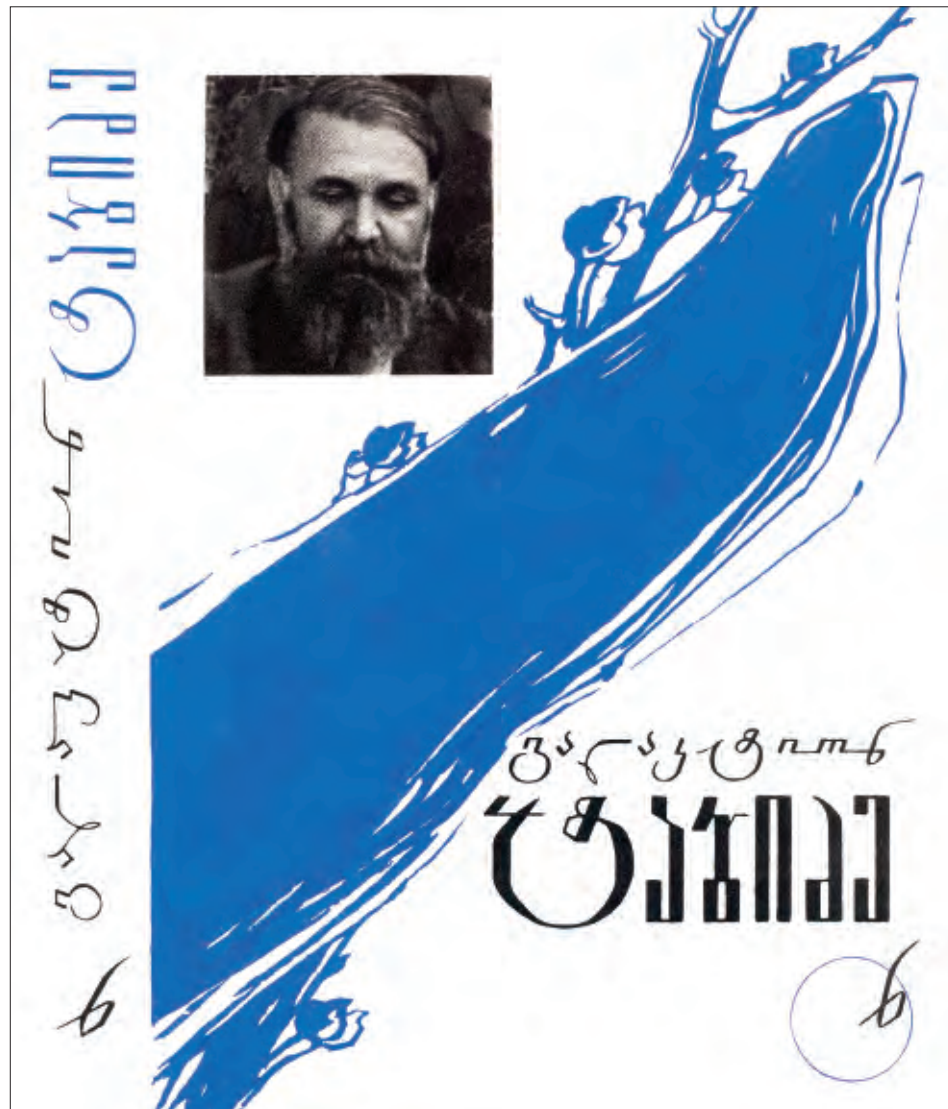
ამბავი
როსტევან
არაბთა
მეფისა

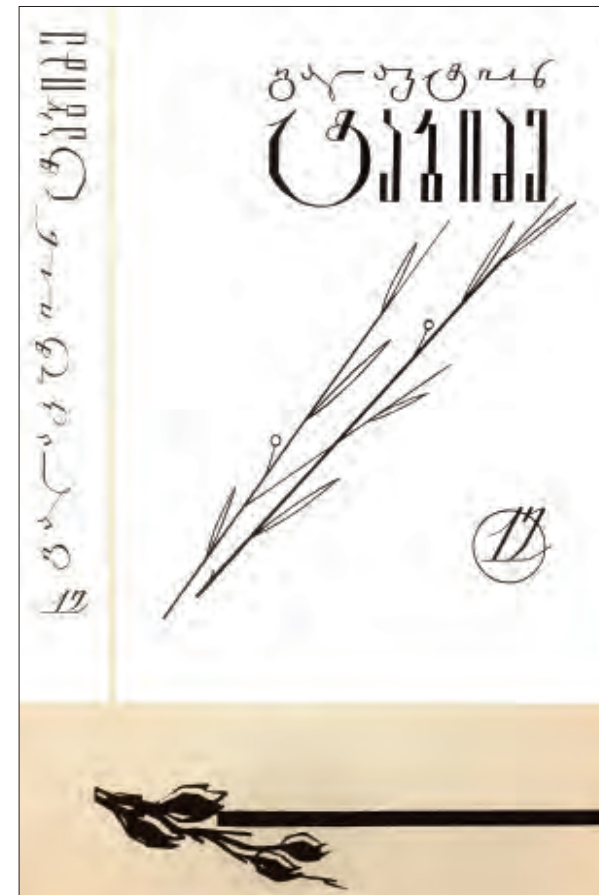
თავსართები და საზედაო ასო ნიშნები. 1937
Headers and uppercase letter-symbols. 1937

სხვადასხვა დროს გამოცემული "ვეფხისტყაოსანი". ყდა, გარეყდა, ტიტული
"The Knight in the Panther's Skin" – published at various times. A cover, a book jacket, a title

ტიტული, გარეკანი, ყდა. უილიამ შექსპირი. გარეყდა. გალაკტიონ ტაბიძე. მარკა გამომცემლობის სერიისათვის "საქართველოს არქიტექტურული ძეგლები"
 A title, a cover, a cover. William Shakespeare. A book jacket. Galaktion Tabidze. A sign for the publishing series "The Architectural Monuments of Georgia"

ყდა, თავსართი – "გალაკტიონ ტაბიძე", ყდა "ქართული წიგნი", ვაჟა-ფშაველა
 A cover, a header – "Galaktion Tabidze", an intent, A cover "Georgian Book", Vazha-Pshavela

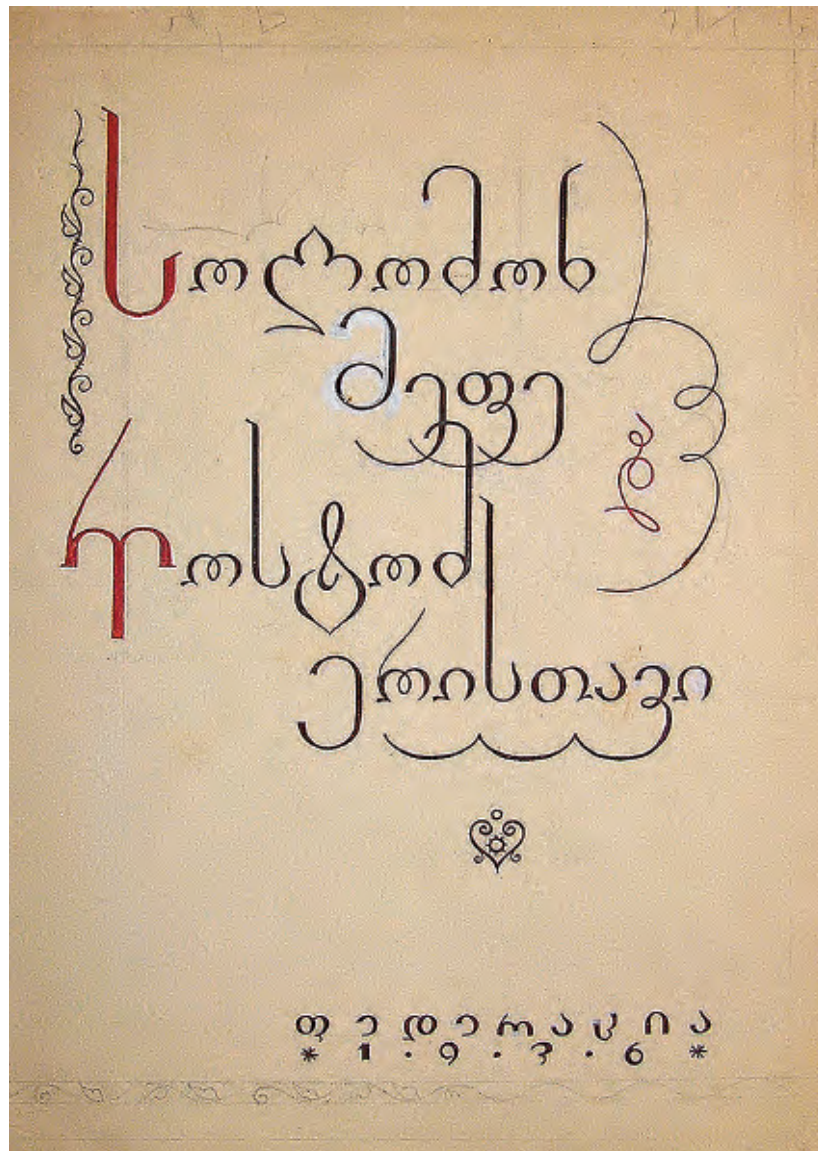

იოსებ გაბაშვილი
(1908 - 1973)

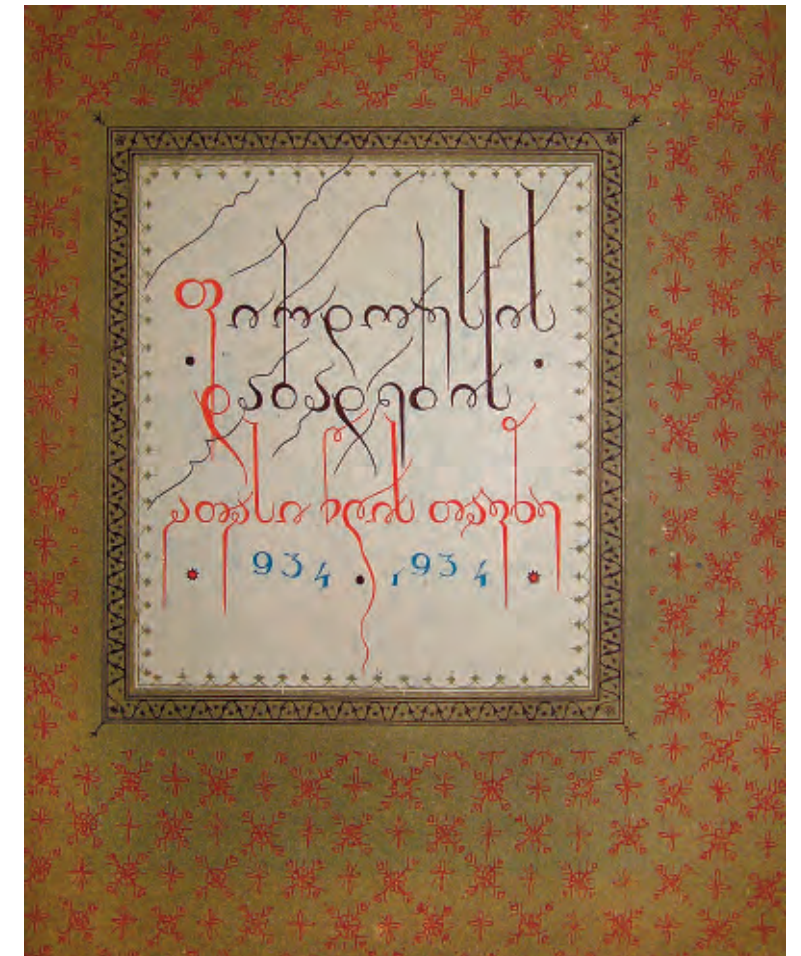
- გრაფიკოსი (ფერწერა, თეატრისა და კინოს მხატვრობა)
- 1926-30 სწავლობდა თსს აკადემიაში
- 1936-დან ი. შარლემანის ასისტენცია თსს აკადემიაში
- პარალელურად მუშაობს ნიგნის გრაფიკის, კარიკატურის, პოლიტიკური პლაკატის დარგებში
- გააფორმა: ფირდოუსის "შაჰ-ნამე", ქართული ხალხური ზღაპრები: "ნაცარქექია", "ჩხიკვთა ქორწილი", "ბუ", "თხა და ვენახი", "რწყილი და ჭიანჭველა", ვაჟა-ფშაველას "სათაგური", "შელის ნუკრის ნამბობი" და სხვ.

Ioseb Gabashvili
(1908 - 1973)

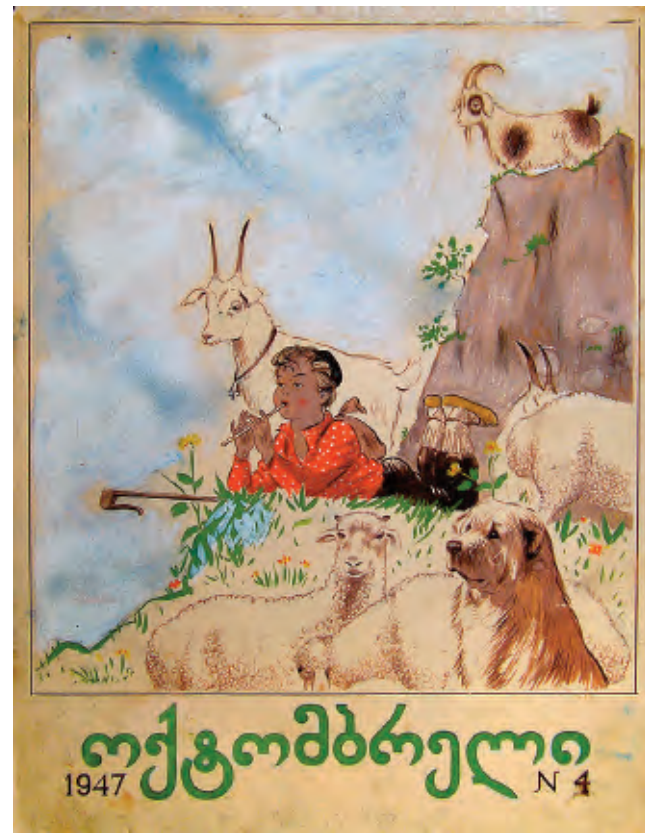
- Graphic artist (painting, theater/film set designer)
- 1926-30 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts
- From 1936 – Assisted Sharleman at the Academy
- At the same time working on book graphics, caricatures, political posters.
- Designed: Ferdowsi "Shahnameh", Georgian folk tales: " Natsarqeqia", "the Wedding of Jays", "Owl", "the Goat and the Vineyard", "the Flea and the Ant", Vazha-Pshavela's "Mouse Trap", "the Story of the Roebuck" etc.

ყდები ზღაპრებისათვის, ტიტული
Covers for the tales, a title

ყდა და ტიტული "ზღაპრებისათვის". ყდები
The cover and the title for the "Fairy-tales". Covers

ყდები ყურნალეზისათვის "დილა", "ოქტომბერი"
The covers for the magazines "Dila" and "Oktomberi"

გიორგი გორდელაძე
(1912 - 1991)

- გრაფიკოსი (ნიგნის გრაფიკა, შრიფტი)
- 1940 დაამთავრა თსს აკადემიის გრაფიკის განყოფილება
- წლების განმავლობაში იქვე ასწავლიდა შრიფტის ხელოვნებას
- ავტორია არაერთი ქართული და ლათინური შრიფტისა
- გააფორმა: რუსთაველის "ვეფხისტყაოსანი", მ. ჯავახიშვილის "არსენა მარაბდელი" და სხვ.

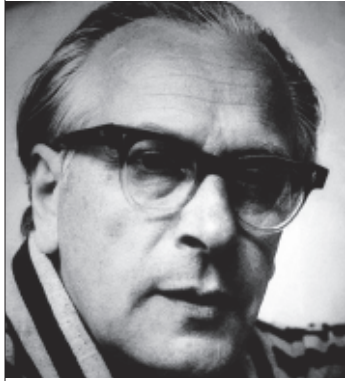
Giorgi Gordeladze
(1912 - 1991)

- Graphic artist (book graphics, type)
- 1940 – graduated from the Tbilisi State Academy of Arts, Department of Graphics, simultaneously teaching there the art of type
- Author of numerous Georgian and Latin types
- Designed: Shota Rustaveli's "The Knight in the Panther's Skin", M. Javakhishvili's "Arsena Marabdeli" etc.

„ვეფხისტყაოსნის“ წარმართვა
შიქიატუჩუა, „ვეფხისტყაოსნი“ XVI-XVIII სს

ტიტული და ყდა "ვეფხისტყაოსნისათვის", ტიტული "არსენა მარაბდელისათვის"
The title and cover for "the Knight in the Panther's Skin", the title for "Arsena Marabdeli"

დავით (დუდა) გაბაშვილი (1914 - 1995)

- გრაფიკოსი (ფერწერა, ქანდაკება)
- საქართველოს ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე, პროფესორი
- 1934-39 სწავლობდა თსს აკადემიაში გრაფიკის განყოფილებაზე
- წლების განმავლობაში იყო თსს აკადემიის ხატვის კათედრის გამგე
- გააფორმა: "თბილისის არქიტექტურა", "ძველი ქართველი ოსტატები" და სხვ.

David (Duda) Gabashvili (1914 - 1995)

- Graphic artist (painting, sculpture)
- Honorary Worker of the Art of Georgia, Professor
- 1934-39 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, Head of Painting Department
- Designed: "Tbilisi Architecture", "Old Georgian Masters" etc.

ტიტული. "საქართველოს ხუროთმოძღვრული ძეგლები", გარეყდა და ყდა. ილია ჭავჭავაძე
A title. "The Architectural Monuments of Georgia", a book jacket and a cover. Ilia Chavchavadze

ყდა, კონტრტიტული, ტიტული "ვეფხისტყაოსნისათვის", ტიტულები
The cover, the endpaper, the title for "the Knight in the Panther's Skin", titles

ტიტული, კონტრტიტული. "კინცვისის მონატულობა"
A title, an endpaper. "Kintsvisi Mural"

ყდები, ყდის ესკიზები
Covers, cover sketches

ნათელა იანქოშვილი
(1918 - 2008)

- ფერმწერი (დაზგური და წიგნის გრაფიკა)
- საქართველოს დამსახურებული მხატვარი
- 1939-43 სწავლობდა თსს აკადემიაში ფერწერის განყოფილებაზე
- გააფორმა: რუსთაველის "ვეფხისტყაოსანი" (ილუსტრაციები), ლ. ავალიანის "მუხის ჭია", "ახალი ჰორიზონტები" და სხვ.

Natela Iankoshvili
(1918 - 2008)

- Painter (Desk and book graphics)
- Honorary Artist of Georgia
- 1939-43 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Painting
- Designed: Rustaveli's "the Knight in the Panther's Skin", L. Avaliani's "Oak Tree Bug", "New Horizons" etc.

მეჩინი მარტოობა 1973

ტიტული, გარეყდა წიგნისათვის "მუხის ჭია", გარეყდა წიგნისათვის "ახალი ჰორიზონტები"
The title, the book jacket for "the Oak Worm", the book jacket for "New Horizons"

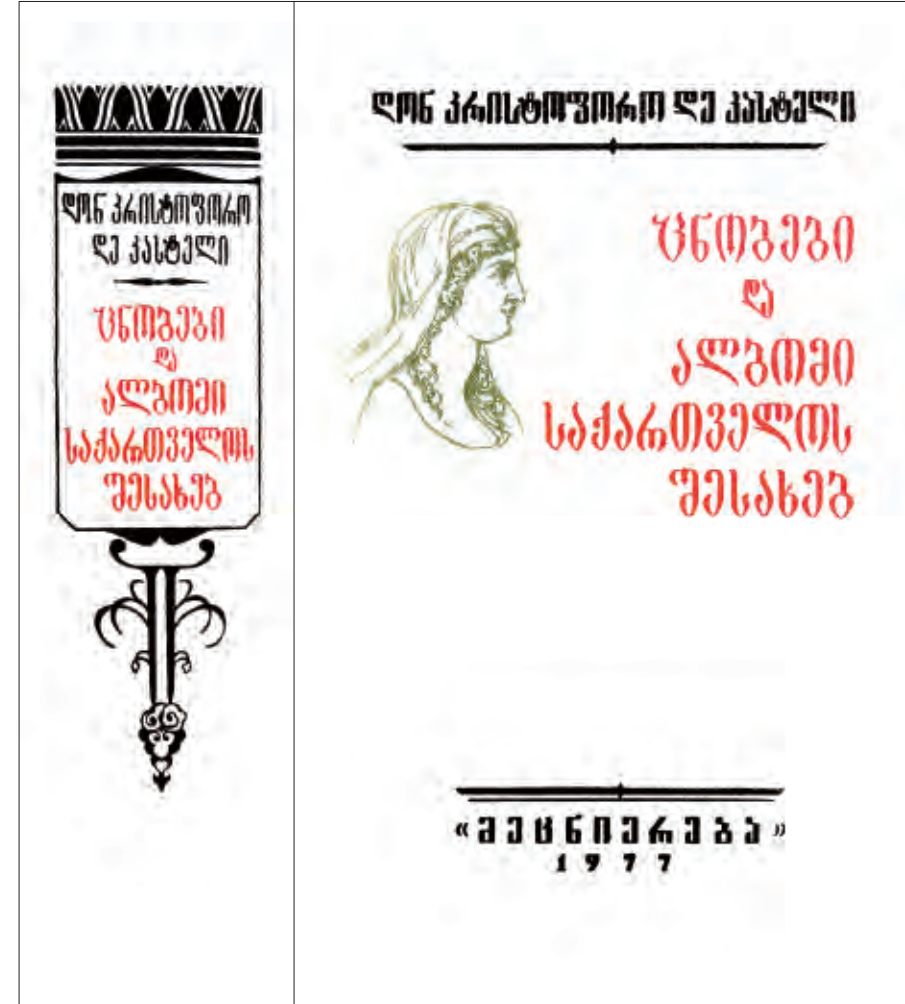

მარგარიტა თუშმალიშვილი
(1918 - 1991)

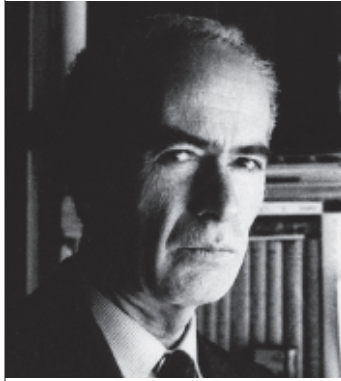
- გრაფიკოსი (დაზგური და წიგნის გრაფიკა)
- 1935-41 სწავლობდა თსს აკადემიაში გრაფიკის განყოფილებაზე
- 1965-დან ე. ახვლედიანის მიერ ჩამოყალიბებული მხატვართა ჯგუფის აქტიური წევრია
- გააფორმა: რ. კიკნაძის "ფარსადან გორგიჯანიძე", "ცნობები და ალბომი საქართველოს შესახებ" და სხვ.

Margarita Tushmalishvili
(1918 - 1991)

- Graphic artist (desk and book graphics)
- 1935-41 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Graphics
- From 1965 – active member of the artist group established by Helene Akhvlediani
- Designed: R. Kiknadze's "Farsadan Gorgijanidze", "Notes and album on Georgia" etc.

ყუა და ყდა წიგნისათვის "ალბომი საქართველოს შესახებ", ყდა
The spine and the cover for the book "The Album about Georgia", a cover

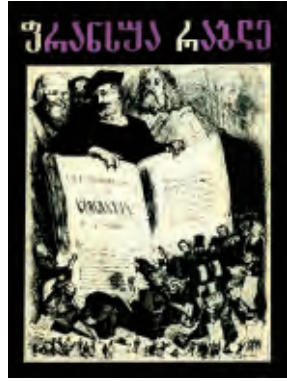

რომან მახარაძე
(1920 - 1998)

- ფერმწერი (ნიგნის გრაფიკა, შრიფტი, კინოს მხატვრობა)
- 1949-55 სწავლობდა თსს აკადემიაში ფერწერის განყოფილებაზე
- 1968-78 იყო გამომცემლობა "საბჭოთა საქართველოს" მხატვრული რედაქტორი
- 1982-დან იყო ქართული საბჭოთა ენციკლოპედიის მხატვარი
- გააფორმა: "ლაზარეს ნყარო", ვაჟა-ფშაველას პოეზია, "გალობანი სინანულისანი" და სხვ.

Roman Makharadze
(1920 - 1998)

- Painter (book graphics, type, film set designer)
- 1949-55 studied at the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Painting
- 1968-78 – creative director of the publishing house "Soviet Georgia"
- From 1982 – artist of the Georgian Soviet Encyclopedia
- Designed: "Lasare's Spring", Vazha-Pshavla's poetry, "Hymns of Repentance" etc.

ყდები და ორნამენტები
Covers and ornaments

ყდები. ყდა, ტიტული, შმუტიტილი წიგნისათვის "გალობანი სინანულისანი"
The covers. The cover, the title, the schumtzitel for the "Hymns of Repentance"

შოთა ნიორაძე
(1924 - 2008)

- გრაფიკოსი (დაზგური და ნიგნის გრაფიკა, შრიფტი და ორნამენტი)
- საქართველოს დამსახურებული მხატვარი
- 1948-54 სწავლობდა თსს აკადემიაში გრაფიკის განყოფილებაზე
- გააფორმა: ლ. სანიკიძის "დიდი საქმენი", ნ. ასათიანის "ჩვენი სამშობლოს მატთანე", "ქართული დიპლომატიის ისტორია", "მატიანე ქართლისაი" და სხვ.
- "ქართულ ენციკლოპედიაში" ხელმძღვანელობდა საილუსტრაციო ჯგუფს

Shota Nioradze
(1924 - 2008)

- Graphic artist (desk and book graphics, type and ornament)
- Honorary Artist of Georgia
- 1948-54 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Graphics
- Designed: L. Sanikidze's "Great Deeds", N. Asatiani's "the Chronicle of Our Homeland", "History of Georgian Diplomacy", "Chronicles of Qartli" etc.
- Directed the illustrating group at the "Georgian Encyclopedia"

ტიტულის ესკიზი, ყდები
A title sketch, covers

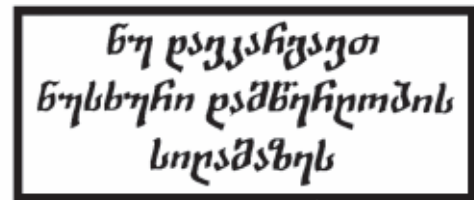
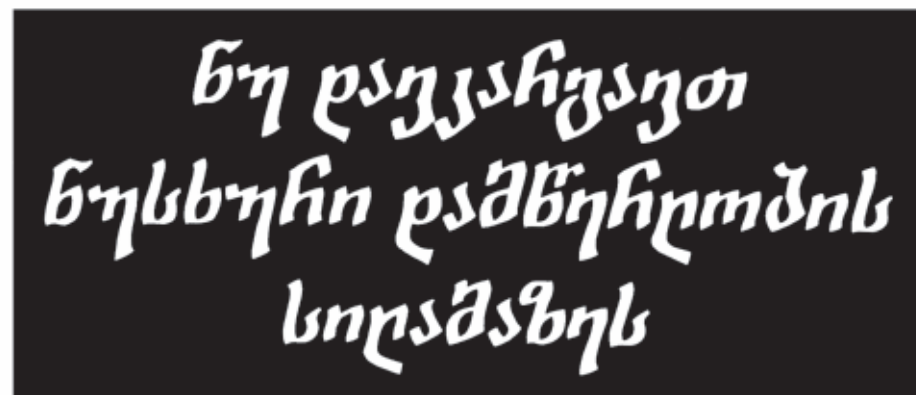
თეიმურაზ
ყუბანეიშვილი
(1924 - 1993)

- გრაფიკოსი (დაზგური და ნიგნის გრაფიკა)
- საქართველოს დამსახურებული მხატვარი
- საქართველოს სახალხო მხატვარი
- 1946-54 სწავლობდა თსს აკადემიაში გრაფიკის განყოფილებაზე
- 1952-53 ლენინგრადში საკავშირო სამხატვრო აკადემიის ასპირანტია
- 1957-დან ხელმძღვანელობდა ნიგნის გაფორმებისა და ილუსტრაციის სახელოსნოს
- გააფორმა: ვაჟა-ფშაველას "გველისმჭამელი", "ალუდა ქეთელაური", "სტუმარ-მასპინძელი" და სხვ.

Teimuraz Kubaneishvili
(1924 - 1993)

- Graphic artist (desk and book graphics)
- Honorary artist of Georgia
- The People's artist of Georgia
- 1946-54 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Graphics
- 1952-53 – Fellow of the United Academy of Arts, Leningrad
- From 1957 – Head of the book design and illustrating studio
- Designed: Vazha-Pshavela's "the Snake-Eater", "Aluda Qetelauri", "Guest and Host" etc.

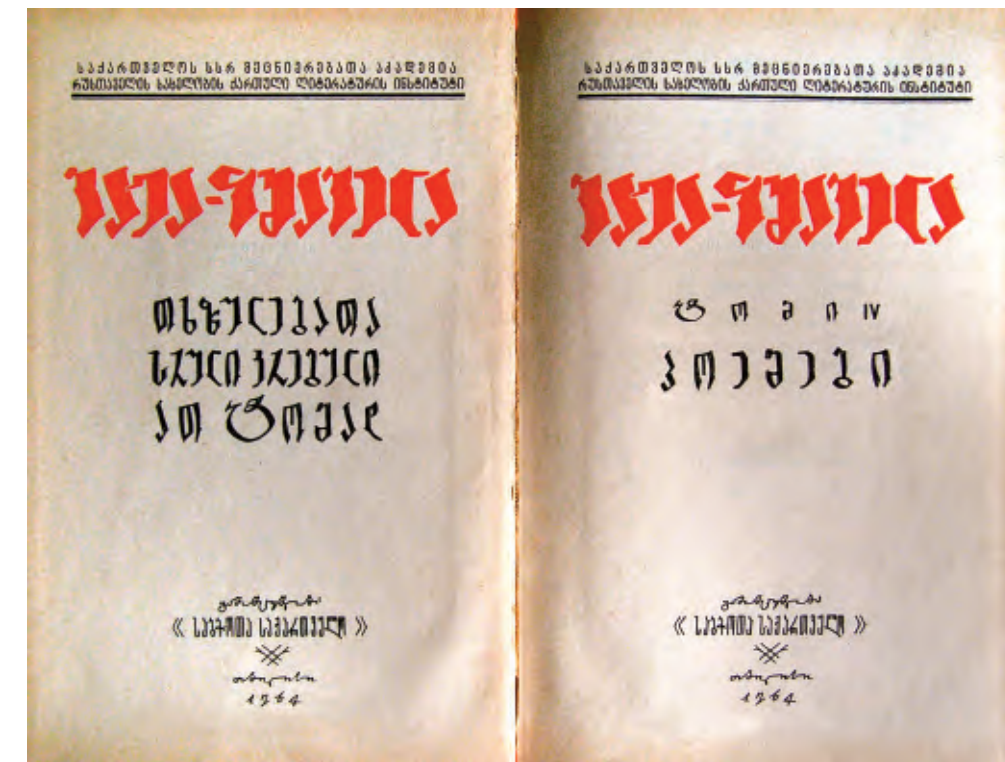
თ. ყუბანეიშვილი

სხვადასხვა სათაურების ნიმუშები
Samples of various titles

სხვადასხვა სასათაურე შრიფტის ნიმუშები
Various samples of title types

ყდა ვაჟა-ფშაველას ალბომისათვის, ტიტული წიგნისათვის "ვაჟა-ფშაველა"
The cover for the album of Vazha-Pshavela, the title for the book "Vazha-Pshavela"

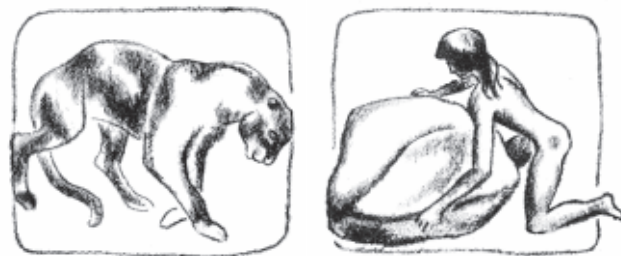

ალექსანდრე (შურა) ბანძელაძე
(1927 - 1992)

- ფერმწერი (გრაფიკა, მონუმენტური ხელოვნება)
- საქართველოს სსრ დამსახურებული მხატვარი
- 1942-47 სწავლობდა თსს აკადემიაში ფერწერის განყოფილებაზე
- 1966 პრიზი წიგნის გაფორმების კალიგრაფიული, გრაფიკული და ილუსტრაციული გადწყვეტისათვის ("არსენას ლექსი", ბრნოს საერთაშორისო ბიენალე)
- გაფორმებული: "არსენას ლექსი", კიპლინგის "მაუგლი" და სხვ.

Alexander (Shura) Bandzeladze
(1927 - 1992)

- Painter (graphics, monumental art)
- Honorary artist of Georgia
- 1946-57 – studied at the Tbilisi State Academy of arts, Department of Painting
- 1966 – Awarded for the book illustration, calligraphy and graphics ("Arsena's Poem", Brno International Biennial)
- Designed: "Arsena's Poem", Kipling's "Mowgli" etc.

ყდა,ტიტული,ფორზაგი წიგნისათვის "მაუგლი"
The cover, the title, the intent for the book "Mowgli"

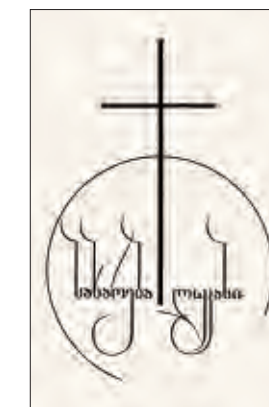
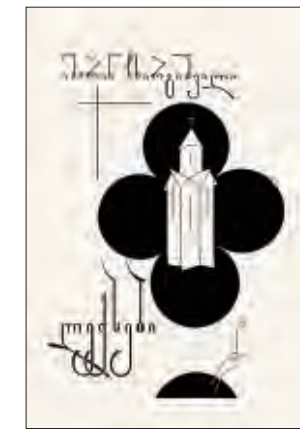
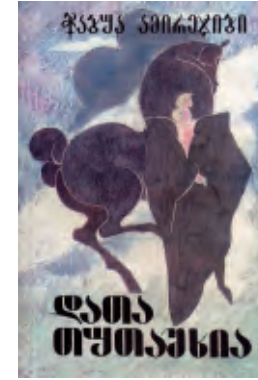

ლევან ცუცქირიძე
(1926)

- გრაფიკოსი (ფერწერა, მონუმენტური ხელოვნება)
- საქართველოს დამსახურებული მხატვარი
- საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი
- 1946-57 სწავლობდა თსს აკადემიაში ფერწერისა და გრაფიკის განყოფილებაზე
- 1960-63 ასწავლიდა თსს აკადემიაში
- 1975-2005 თსს აკადემიაში ხატვის კათედრის პროფესორი
- ავტორია მრავალი ლიტერატურული ნაწარმოების ილუსტრაციისა. მათ შორის: რუსთაველის "ვეფხისტყაოსანი", ვაჟა-ფშაველას პოემები, და სხვ.

Levan Tsutskiridze
(1926)

- Graphic artist (painting, monumental art)
- Honorary artist of Georgia
- Laureate of Georgia State Award
- 1946-57 – studied at the Tbilisi State Academy of arts, Department of Painting and Graphics
- 1960-63 – lecturer at the Tbilisi State Academy of Arts
- 1975-2005 – Professor at the Tbilisi State Academy of Arts, Department of Painting
- Author of illustrations in numerous literary works, including: Shota Rustaveli's "The Knight in the Panther's Skin", Vazha Pshavela's poems etc.

ყდა და ტიტული წიგნისათვის "დათა თუთაშხია", ყდა წიგნისათვის "ლექსები", ყდები "სახარებისათვის"
The cover and the title for the book "Data Tutashkhia", the cover for the book "Poems", the covers for "Gospel"

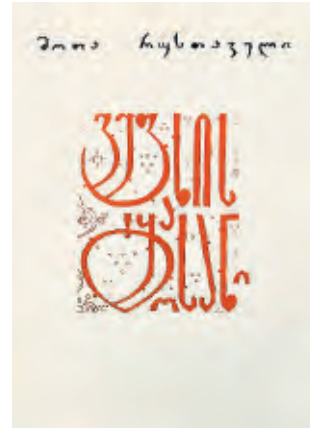
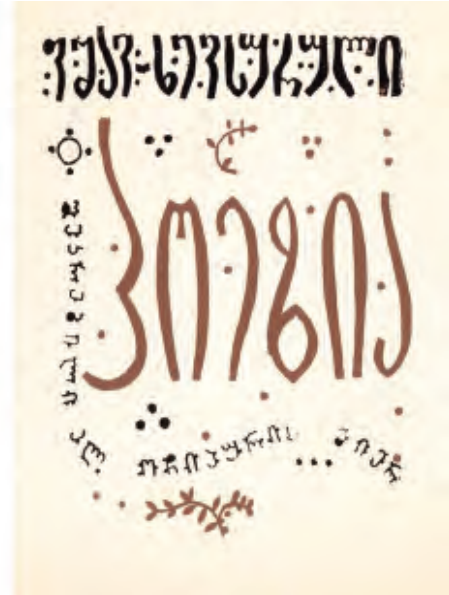

გიორგი (გოგი) ოჩიაური (1927)

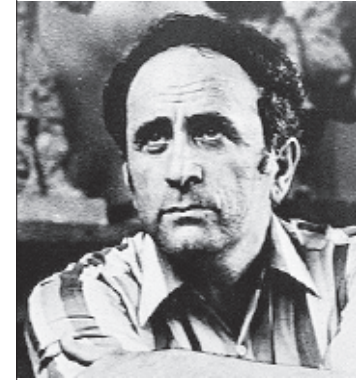
- მოქანდაკე (წიგნის გრაფიკა)
- საქართველოს სახალხო მხატვარი, პროფესორი
- სსრკ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი
- რუსთაველის ეროვნული პრემიის ლაურეატი
- 1947-53 სწავლობდა თსს აკადემიაში ქანდაკების ფაკულტეტზე
- გააფორმა: რუსთაველის "ვეფხისტყაოსანი", ა. კალანდაძის, გრ. აბაშიძის, ვაჟა-ფშაველას ლექსების კრებულები და სხვ.

Giorgi (Gogi) Ochiauri (1927)

- Sculptor (book graphics)
- People's Artist of Georgia, professor
- Laureate of the Soviet Union State Award
- Laureate of the National Rustaveli Award
- 1947-53 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, Faculty of Sculpture
- Designed: Shota Rustaveli's "The Knight in the Panther's Skin", Collections of poems of A. Kalandadze, Gr. Abashidze, Vazha-Pshavela etc.

ყდები,ტიტული, ილუსტრაცია წიგნისათვის "აბუ ლალა მჰარი" Covers, a title, the illustration for the book "Abu Lala Mahari"

ელგუჯა ამაშუკელი (1928 - 2002)

- მოქანდაკე (წიგნის გრაფიკა)
- სსრკ სახალხო მხატვარი
- სსრკ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი
- რუსთაველის ეროვნული პრემიის ლაურეატი
- საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი
- სსრკ სამხატვრო აკადემიის და საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპოდენტი
- 1946-52 სწავლობდა თსს აკადემიაში ქანდაკების ფაკულტეტზე
- ავტორია გამოცემლობების "ნაკადული", "მერანი", თსუ-ს ემბლემებისა
- გააფორმა: ვაჟა-ფშაველას "თხზულებები", "გილგამეშის ეპოსი" და სხვ.

Elguja Amashukeli (1928 - 2002)

- Sculptor (book graphics)
- The People's Artist of the Soviet Union
- Laureate of the National Rustaveli State Award
- Laureate of the State Award of Georgia
- The member-correspondent of the Soviet Arts Academy and the Georgia Academy of Sciences
- 1946-52 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Sculpture
- Author of the publishing: "Nakaduli", "Merani", TSU emblems
- Designed: Vazha-Pshavela's novels, "Gilgamesh" etc.

ტიტული, კონტრტიტული, თავსართები, ყდა წიგნისათვის "შიო მღვიმელი" A title, an endpaper, headers, the cover for the book "Shio Mghvimeli"

ზურაბ ნიჟარაძე
(1928)

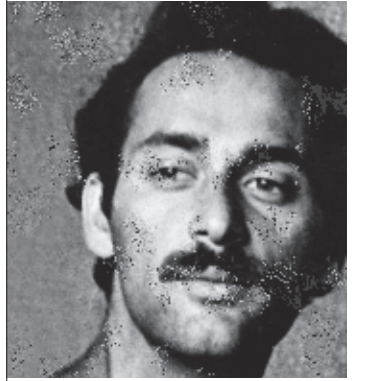
- ფერმწერი, გრაფიკოსი (თეატრისა და კინოს მხატვრობა, მონუმენტური ფერწერა, ნიგნის ილუსტრაცია)
- საქართველოს სახალხო მხატვარი
- საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი
- გააფორმა: ბოკაჩოს "დეკამერონი", ფრანსუა რაბლეს "გარგანტუა და პანტაგრუელი", შექსპირის "ჰენრი VI", არისტოფანეს "ფრინველები", ლუის კეროლის "ალისა საოცარ ქვეყანაში", ოთარ ჭილაძის "ყოველმან ჩემმან მპოვნელმან", ლამორისის "წითელი ბუმბტი" და სხვ.

Zurab Nizharadze
(1928)

- Painter, graphic artist (theater/film set design, monumental painting, book illustration)
- People's Artist of Georgia
- Laureate of the National Award of Georgia
- Laureate of the National Rustaveli Award
- Designed: Boccaccio's "Decameron", Francois Rable's "Gargantua and Pantagruel", Shakespeare's "Henry VI", Aristophanes' "Birds", Louis Carroll's "Alice in Wonderland", Otar Chiladze's "Everyone That Findeth Me", Lamorisse's "Red Balloon" etc.

ყდები, ტიტულები
Covers, titles

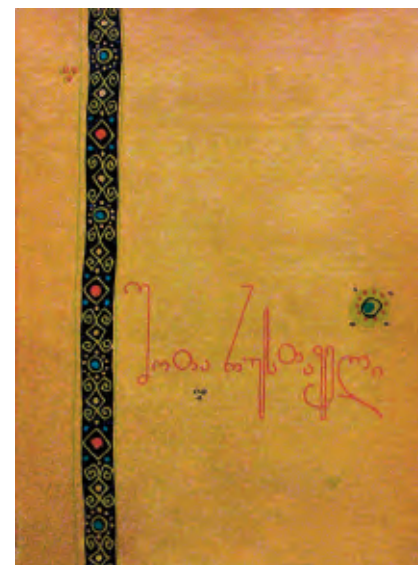

ტენგიზ სამსონაძე
(1928 - 2008)

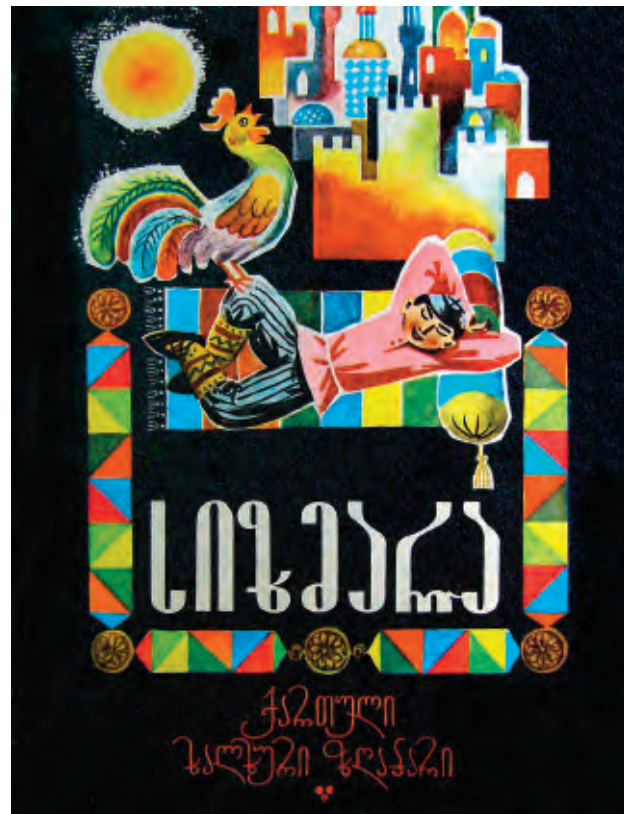
- ფერმწერი (გრაფიკა, თეატრის, კინო, ანიმაციური და ტელე-მხატვრობა, მონუმენტური ხელოვნება)
- საქართველოს სახალხო მხატვარი
- 1949-55 სწავლობდა თსს აკადემიაში ფერწერის განყოფილებაზე
- 1971-დან თსს აკადემიაში ზოგადი ფერწერის კათედრის გამგე
- გააფორმა: რუსთაველის "აფორიზმები", ვაჟა-ფშაველას "სათაგური", ნ. დუმბაძის "მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი", ნ. ბარათაშვილის "მერანი", "ხალხური ზღაპრები" და სხვ.

Tengiz Samsonadze
(1928 - 2008)

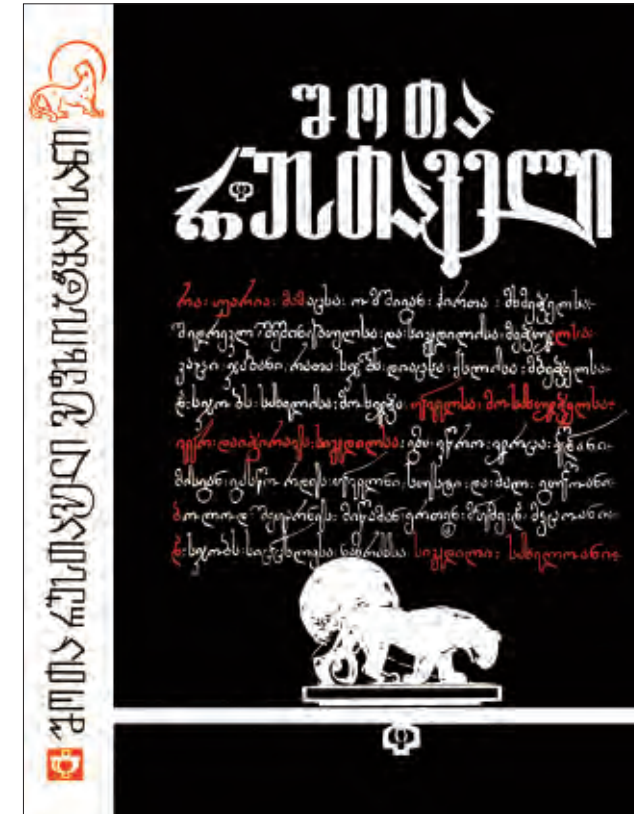
- Graphic artist (graphics, Theater/film/animation/TV set designer, monumental art)
- The People's artist of Georgia
- 1949-55 – studied the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Painting
- From 1971 – Head of the General Painting Department at the Academy
- Designed: Rustaveli's "Aphorisms", Vazha-Pshavela's "Mouse Trap", N. Dumbadze's "Me, Grandma, Iliko and Ilarion", N. Baratashvili's "Merani", "Folk Tales" etc.

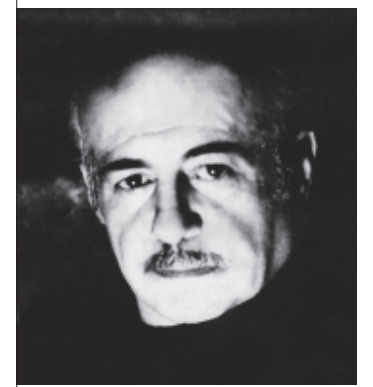
გარედაფორმაცი წიგნისათვის "ვეფხისტყაოსანი", გვერდები შოთა რუსთაველის "აფორიზმებისათვის"
A book jacket, the intent for "the Knight in the Panther's Skin", pages for Shota Rustaveli's "Aphorisms"

კონტრტიტული, ტიტული, ყდა წიგნისათვის "ყოჩალი ბაკურისა და ძილისგულა ზარმაცების თავგადასავალი"
An endpaper, a title, the cover for the book "The Adventures of Good Bakuri and Sleepy Lazybones"

ტიტული, გარეყდა, საზედაო ასოები წიგნისათვის "ვეფხისტყაოსანი"
A title, a book jacket, the uppercase letters for "the Knight in the Panther's Skin"

დავით დუნდუა
(1928 - 1992)

- გრაფიკოსი (დაზგური და წიგნის გრაფიკა)
- საქართველოს დამსახურებული მხატვარი
- რუსთაველის ეროვნული პრემიის ლაურეატი
- 1950-55 სწავლობდა თსს აკადემიაში გრაფიკის განყოფილებაზე
- გააფორმა: "ვეფხისტყაოსანი" სვედასხვა ენაზე, ილია ჭავჭავაძის ოთხტომეული და სხვ.

David Dundua
(1928 - 1992)

- Graphic artist (desk and book graphics)
- Honorary artist of Georgia
- Laureate of the National Rustaveli Award
- 1950-55 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, Department of Graphics
- Designed: "The Knight in the Panther's Skin" on different languages, four volumes of Ilyia Chavchavadze etc.

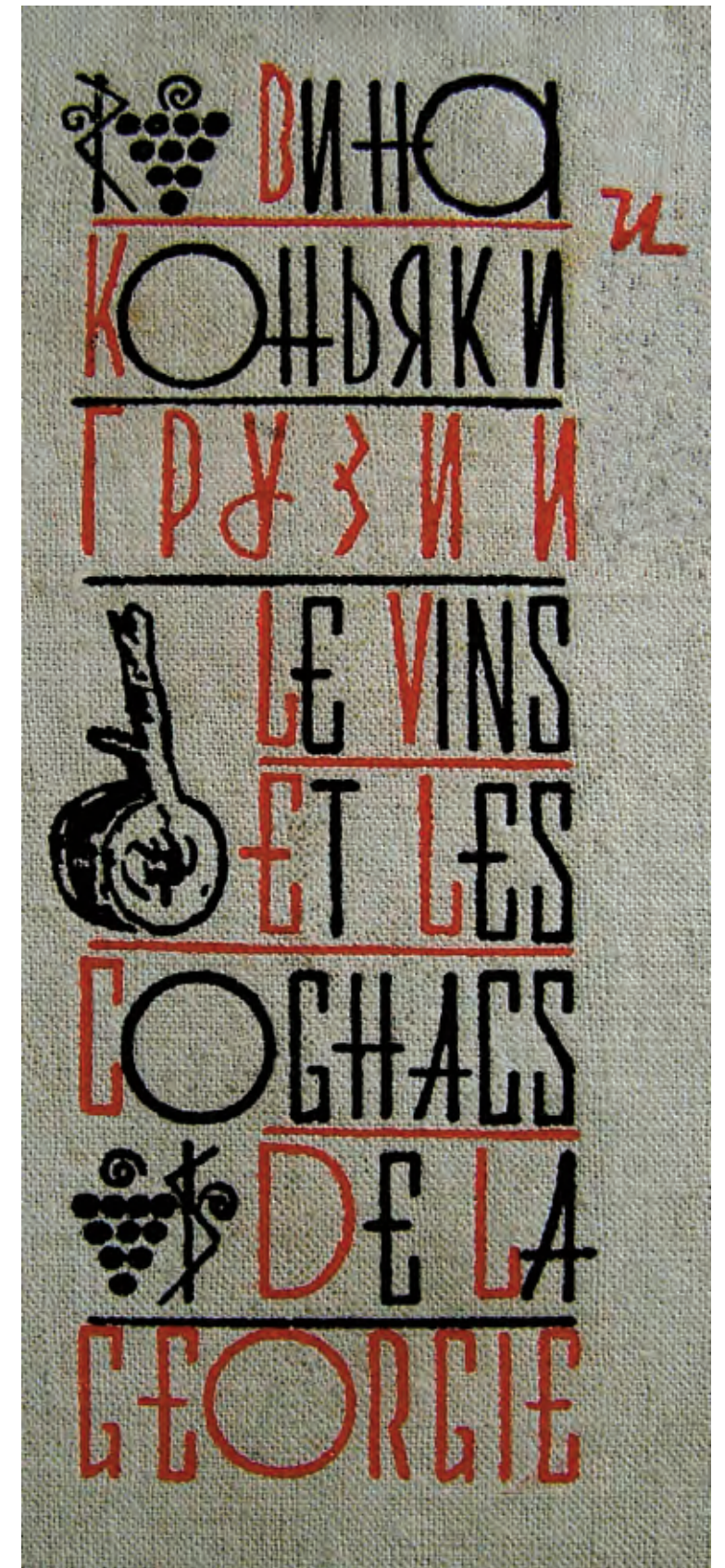

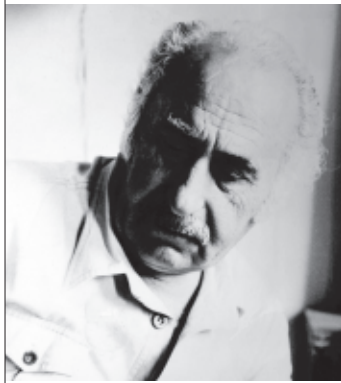

აგანტიტული, ტიტული, ფორზაცი წიგნისათვის "ნიკოლოზ ბარათაშვილი"
 A header, a title, the intent for "Nikoloz Baratashvili"

ყდა, ტიტული, კონტრტიტული
 Covers, a title, a header

ოთარ ჯიშკარიანი (1929 - 1995)

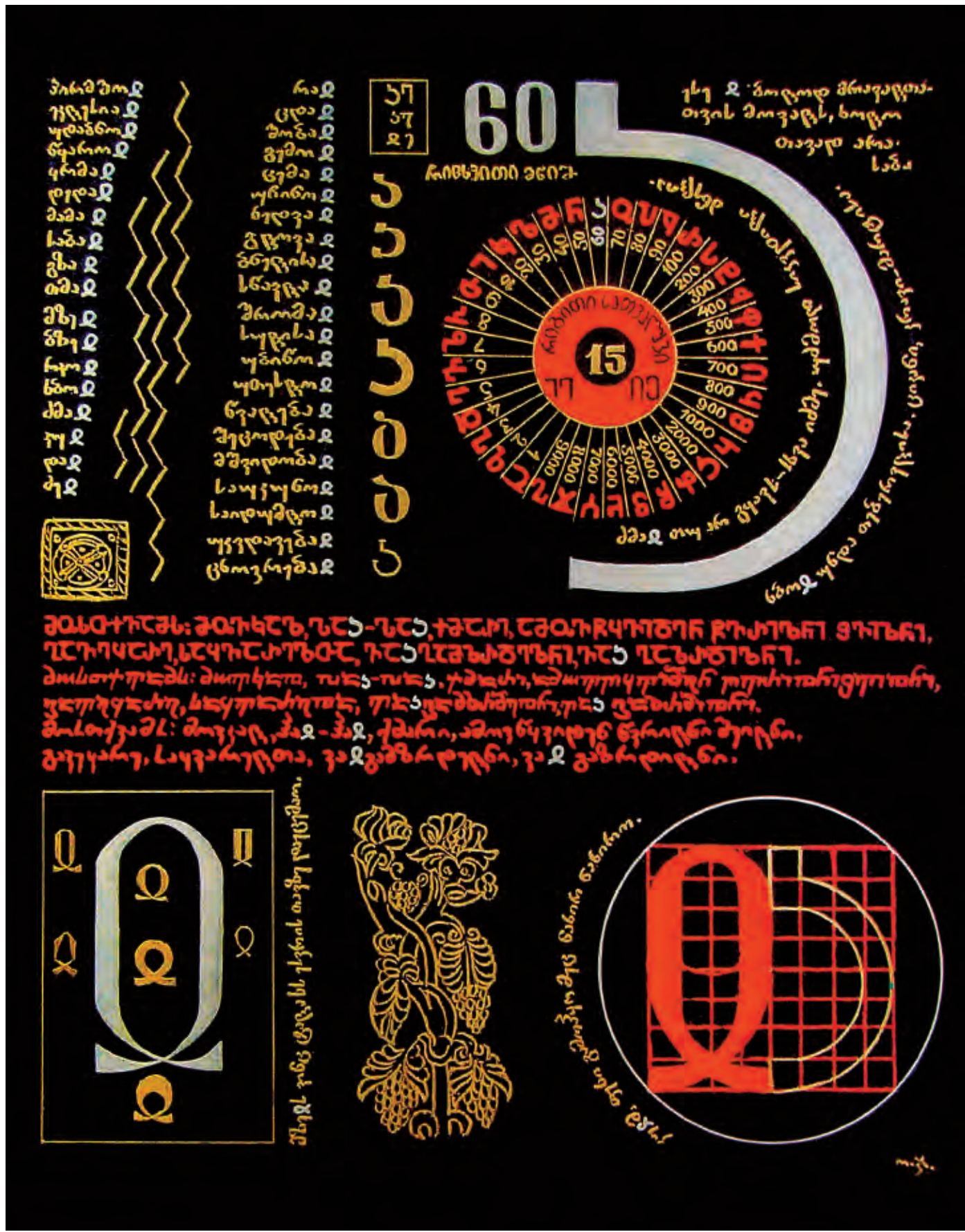
- გრაფიკოსი (ფერწერა, დაზგური გრაფიკა, წიგნის გაფორმება, პლაკატი, შრიფტი)
- საქართველოს სსრ დამსახურებული მხატვარი
- გამომცემლობა "მერანის" გალერეის დაარსების ინიციატორი
- 1963-80 მიღებული აქვს მრავალი საკავშირო ჯილდო და დიპლომი
- ავტორია მრავალი ლიტერატურული ნაწარმოების ილუსტრაციისა
- მისი ერთ-ერთი ბოლო ფუნდამენტური ნამუშევარია ქართული ანბანის თემაზე შექმნილი კომპოზიციები "ანბანთქება"

Otar Jishkariani (1929 - 1995)

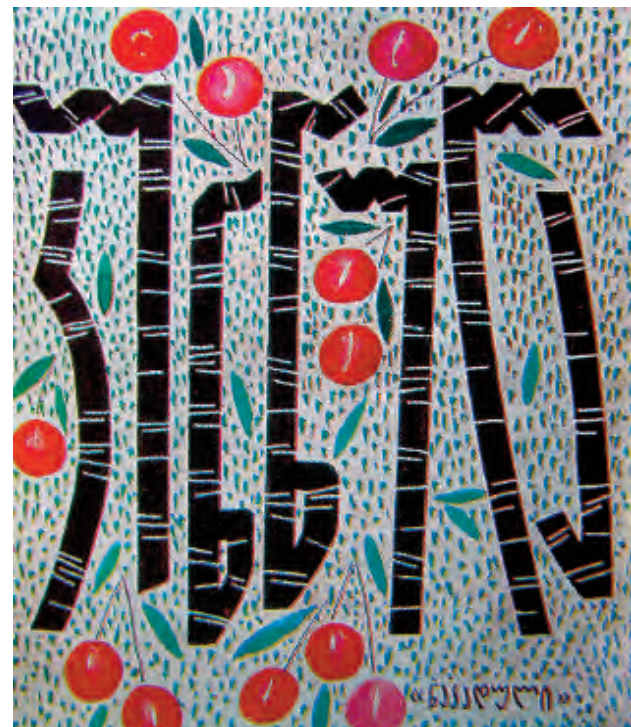
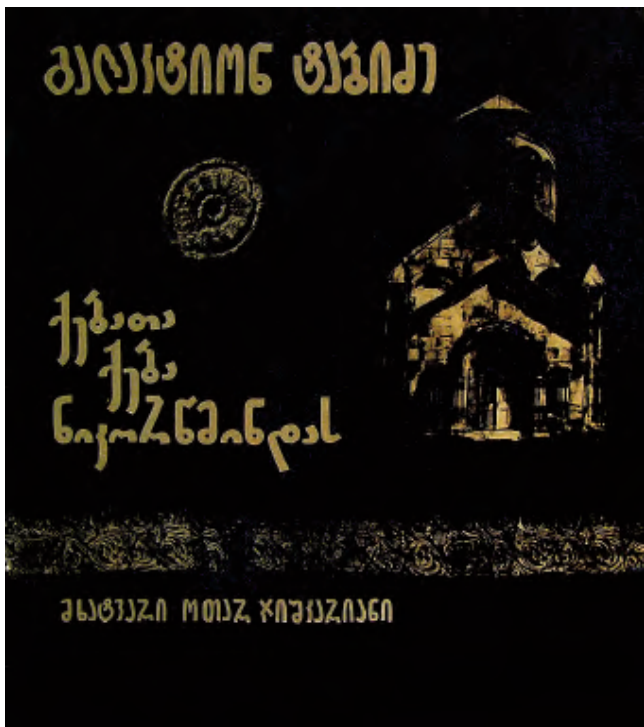
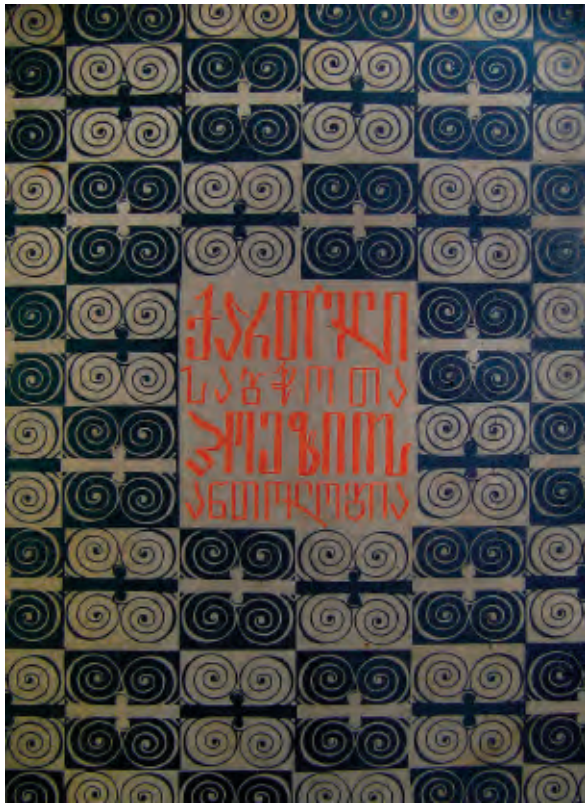
- Graphic artist (painting, desk graphics, book decoration, poster, type)
- Honorary artist of Georgia
- Initiator of establishing the gallery at the publishing house "Merani"
- 1963-80 – received numerous awards and diplomas
- Author of illustrations of many literary works
- His one of the last fundamental works include the compositions on Georgian alphabet "Anbantkeba"

სხვადასხვა სათაურების ნიმუშები, ემბლემის ესკიზები
Samples of different titles, emblem sketches

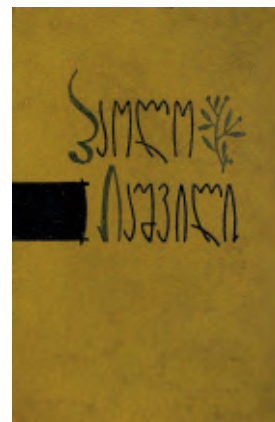

გვერდი ალბომისათვის "ანბანთქება"
Page for the album "Anbantkeba"

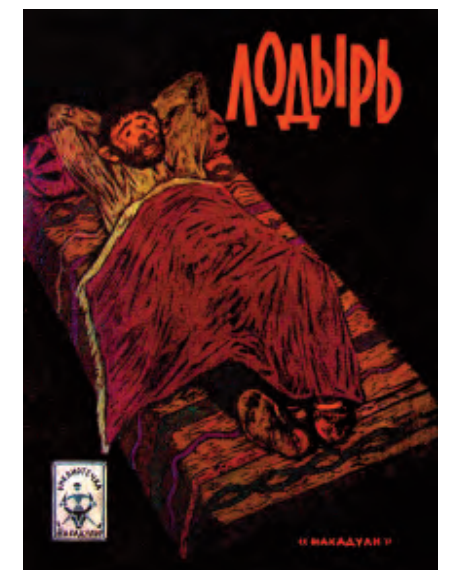
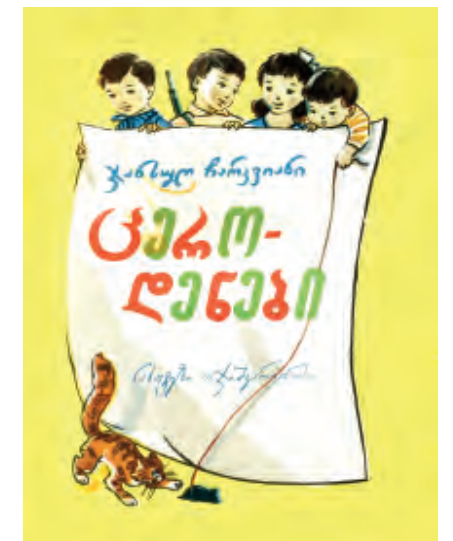

ყდები, ტიტულები
Covers, titles

ყდები
Covers

ყდები, ტიტულები
Covers, titles

ყდები
Covers

ლეონარდო შენგელია (1931)

- გრაფიკოსი (ფერწერა, დაზღუერი და ნიგნის გრაფიკა, დეკორატიულ-მონუმენტური ხელოვნება)
- საქართველოს დამსახურებული მხატვარი
- 1950-56 სწავლობდა თსს აკადემიაში გრაფიკის განყოფილებაზე
- გააფორმა: ო. გობრონიძის "ედელვაისი", "შეპერეზადას უკანასკნელი ზღაპარი"

Leonardo Shengelia (1931)

- Graphic artist (painting, desk and book graphics, decorative-monumental art)
- Honorary artist of Georgia
- 1950-56 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Graphics
- Designed: O. Gobronidze's "Edelweiss", "the Last Tale of Scheherazade"

ყდები, ტიტულები Covers, titles

დიმიტრი ერისთავი (1931)

- გრაფიკოსი (ნიგნის გრაფიკა, კინოს მხატვრობა)
- საქართველოს სახალხო მხატვარი
- საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი
- რუსთაველის ეროვნული პრემიის ლაურეატი
- პრემია წლის საუკეთესო ნამუშევრისათვის (შექსპირის "ჰამლეტი")
- გააფორმა: ილია ჭავჭავაძის "კაცია-ადამიანი?!", დიკენსის "პიკვიკის კლუბი", ანატოლ ფრანსის "კრენკებილი", ზოშჩენკოს მოთხრობები, ეკ. გაბაშვილის, თამაზ და ოთარ ჭილაძეების, ოტია იოსელიანის, რეზო ჭეიშვილის ნიგნები და სხვ.

Dimitri Eristavi (1931)

- Graphic arts (book graphics, film set design)
- People's Artist of Georgia
- Laureate of the National Award of Georgia
- Laureate of the National Rustaveli Award
- Award for the best work of the year (Shakespeare's "Hamlet")
- Designed: Ilyia Chavchavadze's "Katsia adamiani?!", Dickens' "Pickwick Club", Anatole France's "Crainquebille", Zoshchenko's novels, books of E. Gabashvili, Tamaz and Otar Chiladzes, Otia Ioseliani, Rezo Cheishvili etc.

ყდა, ტიტული A cover, a title

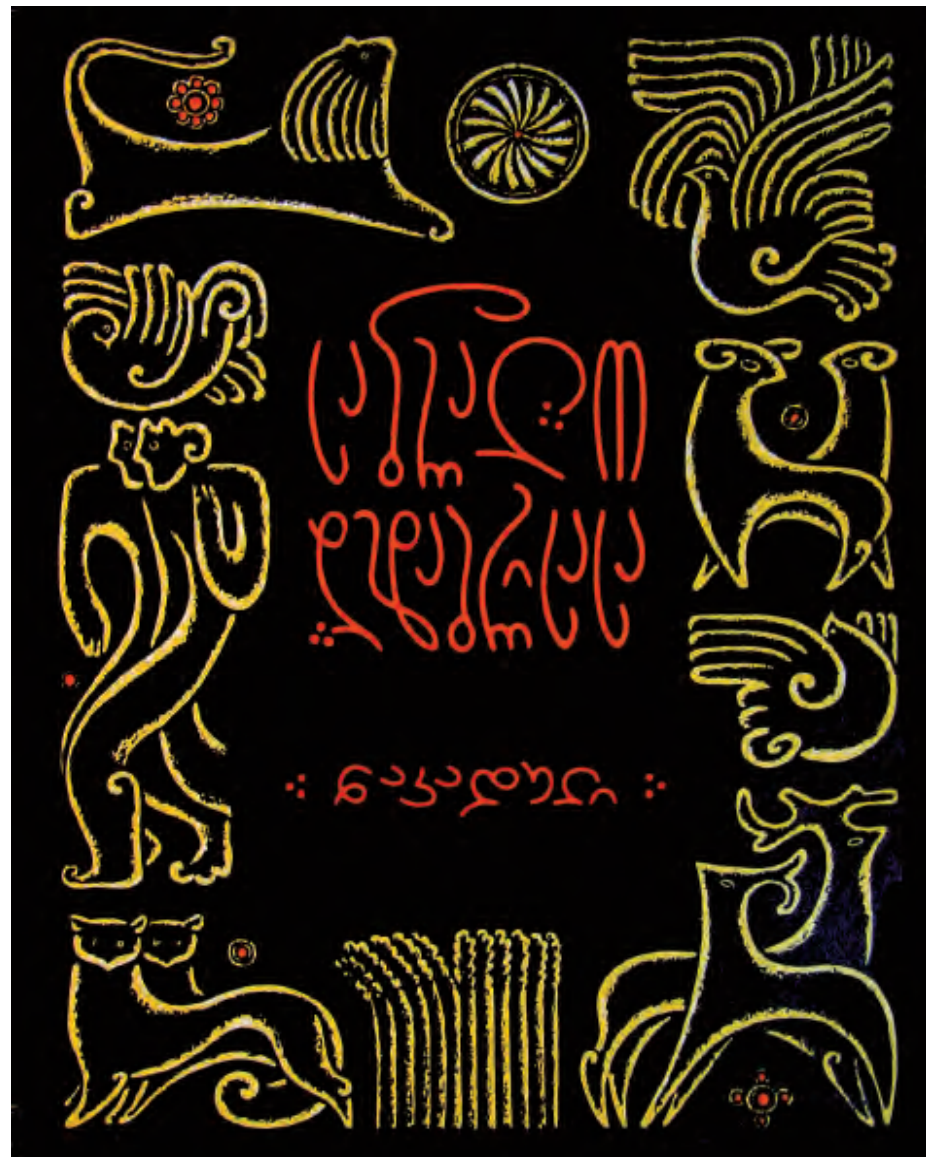

გულდა კალაძე
(1932 - 1974)

- მოქანდაკე (დაზგური და ნიგნის გრაფიკა, ილუსტრაცია, მონუმენტალური ხელოვნება)
- საქართველოს სსრ დამსახურებული მხატვარი
- საქართველოს ალკ პრემიის ლაურეატი
- 1952-57 სწავლობდა თსს აკადემიაში ქანდაკების ფაკულტეტზე
- გააფორმა: "ქართული ხალხური ზღაპრები", "ქართული ხალხური პოეზია", "ამბავი მამაცი მანჩასი და მშვენიერი მადინასი" და სხვ.

Gulda Kaladze
(1932 - 1974)

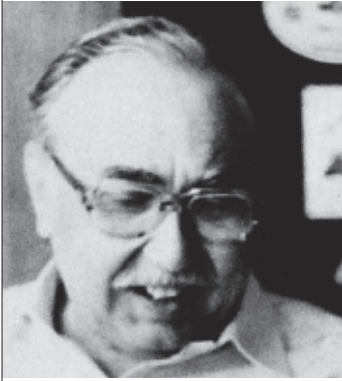
- Sculptor (Desk and book graphics, illustrations, monumental art)
- Honorary artist of Soviet Georgia
- Laureate of the Komsomol Award of Georgia
- 1952-57 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Sculpture
- Designed: "Georgian Folk Tales", "Georgian Folk Poetry", "The Story of Brave Mancha and Beautiful Madina" etc.

ყდა, კონტრტიტული, გვერდი
A cover, an endpaper, a page

ყდები, გვერდები, კონტრტიტული, ტიტული, გარეყდა
Covers, pages, an endpaper, a title, a book jacket

ჯემალ ლოლუა
(1932 - 2001)

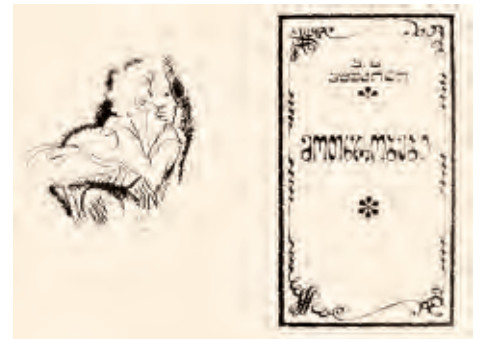
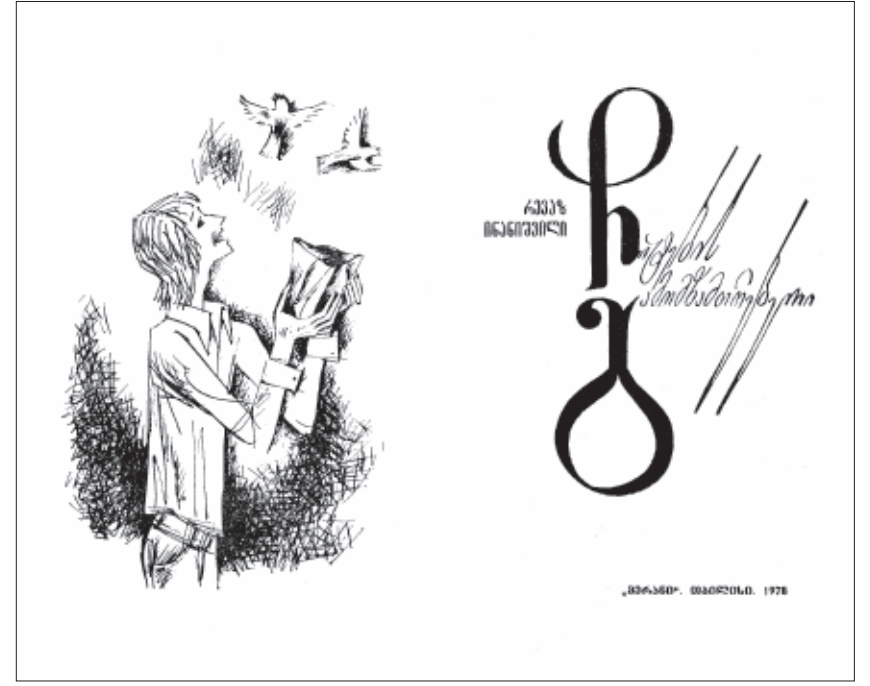
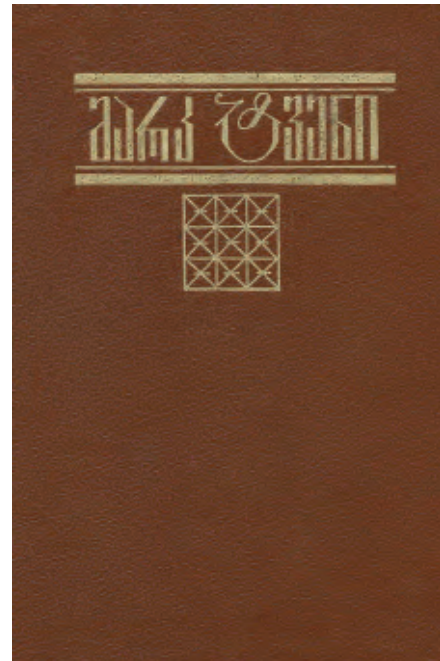
- გრაფიკოსი (ნიგნის გაფორმება და ილუსტრაცია)
- საქართველოს სსრ დამსახურებული მხატვარი
- საქართველოს რესპუბლიკის სახალხო მხატვარი
- 1953-58 სწავლობდა თსს აკადემიაში გრაფიკის განყოფილებაზე
- 1956-დან თანამშრომლობდა ჟურნალთან "ნიანგი"
- გააფორმა: მ. მრევიშვილის "ჭანჭიკელი", მარიჯანის "მამიდა თეოს მარანი", ი. გრიშავილის "ბაბაჯანას ქოშები", რ. ინანიშვილის "შველი ზამთარში" და სხვ.

Jemal Lolua
(1932 - 2001)

- Graphic artist (book design and illustration)
- Honorary artist of the Soviet Georgia
- The People's artist of the Republic of Georgia
- 1953-58 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Graphics
- From 1956 – cooperated with the magazine "Niangi"
- Designed: M. Mrevlishvili's "Chanchikeli", Marijani's "Marani of Aunt Teo", I. Grishashvili's "Babajana's Slippers", R. Inanishvili's "Roe in Winter" etc.

ყდები, ტიტული
Covers, a title

ყდები, გვერდები, კონტრტიტული, ტიტული, გარეყდა
Covers, pages, an endpaper, a title, a book jacket

ავანტიტული, ტიტული, ყდები
A title page, title, covers

ყდა
Cover

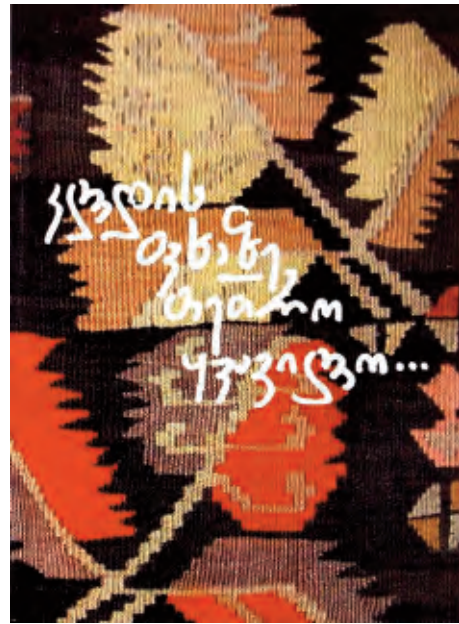

თენგიზ მირზაშვილი (1934 - 2008)

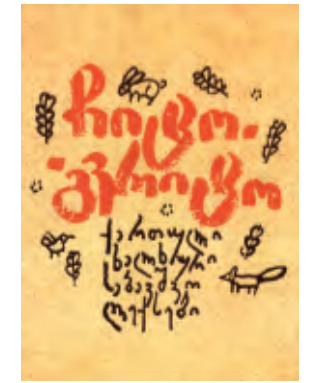
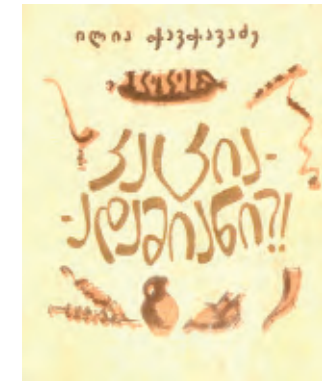
- ფერმწერი, გრაფიკოსი (დაზგური და ნიგნის გრაფიკა, ილუსტრაცია, თეატრის მხატვრობა)
- 1953-58 სწავლობდა თსს აკადემიაში თეატრალურ-დეკორაციულ ფაკულტეტზე
- ელ. ახვლედიანის სახელობის ბავშვთა სურათების გალერეის დაარსების ერთ-ერთი ინიციატორი
- ავტორია ფიროსმანის შესახებ ალბომისა
- გააფორმა: "თეთრი პელიკანი", "ამოდის ნათება", "ზღაპარი უხეიროსი", რ. ინანიშვილის "თებრო" და "მგლის ლეკვები", გ. ლეონიძის "ნატვრის ხე" და სხვ.

Tengiz Mirzashvili (1934 - 2008)

- Painter, graphic artist (desk and book graphics, illustration, theater set designer)
- 1953-58 studied at the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Theater Decoration
- One of the initiators of establishing the children's gallery of El. Akhvediani
- Author of the album on Prosmani
- Designed: "The White Pelican", "Rises and Shines", R. Inanishvili's "Tebro" and "Wolf-cubs", G. Leonidze's "Tree of Wishes" etc.

ყდები, ტიტული Covers, a title

ყდები, ტიტული ზღაპრისათვის "ივანე ცისკრისა" Covers and the title for the fairy tale "Ivan of the Dawn"

სპარტაკ ცინცაძე
(1934)

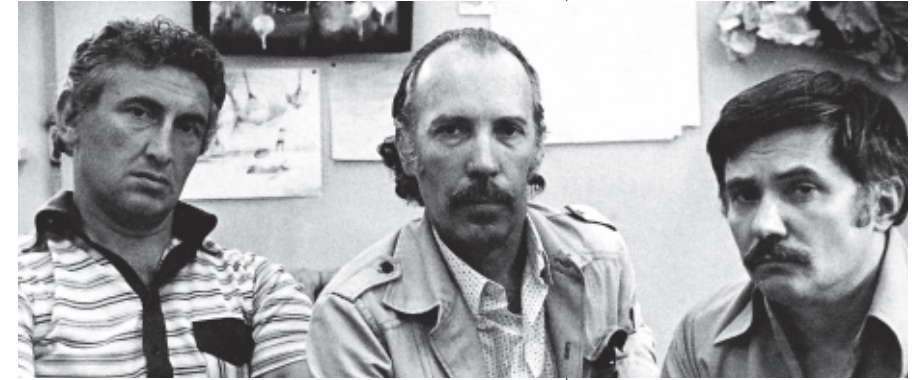
- გრაფიკოსი (დაზგური და ნიგნის გრაფიკა, ფერწერა)
- საქართველოს დამსახურებული მხატვარი
- 1956-62 სწავლობდა თსს აკადემიაში გრაფიკის განყოფილებაზე
- 1972-დან გამომცემლობა "მერანის" მთავარი მხატვარი
- გააფორმა: შ. ნიშნიანიძის "დახილი", გ. მარკესის "მარტოების ასი წელი", ხ.ო.ი. გასეტის "პასკალი, ი. ჭავჭავაძის, შ. არაგვის-პირელის ნაწარმოებები და სხვ.

Spartak Tsintsadze
(1934)

- Graphic artist (desk and book design, painting)
- Honorary artist of Georgia
- 1956-62 studied at the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Graphics
- From 1972 – Chief artist at the "Merani" Publishing
- Designed: Sh. Nishnianidze's "Calling", G. Marquez's "One Hundred Years of Solitude", J.O.Y. Gasset's "Pascal", Novels of I. Cahvchavadze, Sh. Aragvispireli etc.

ყდები, ფორზაცი
Covers, an intent

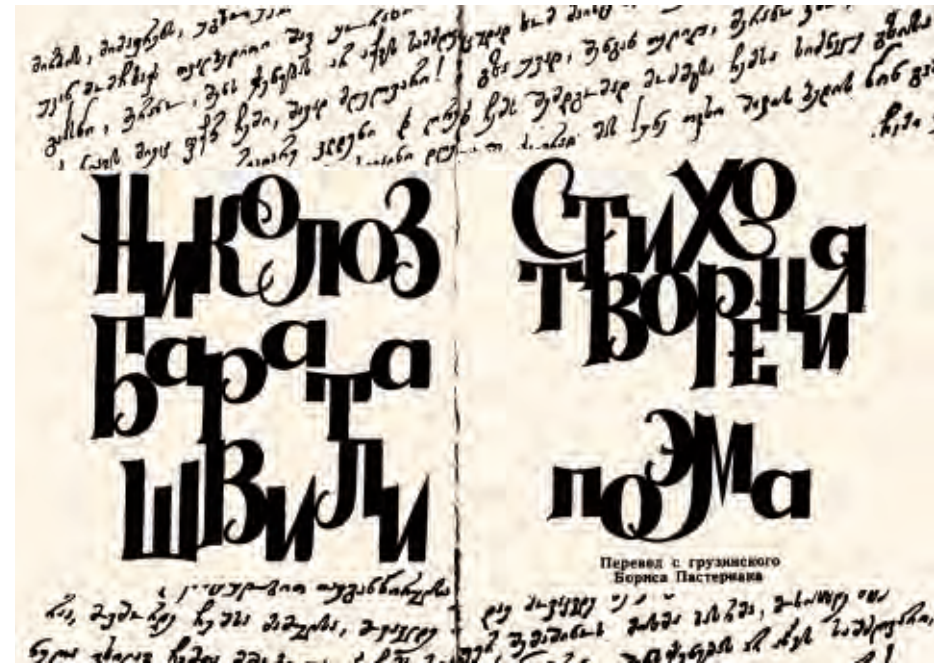

სამეული

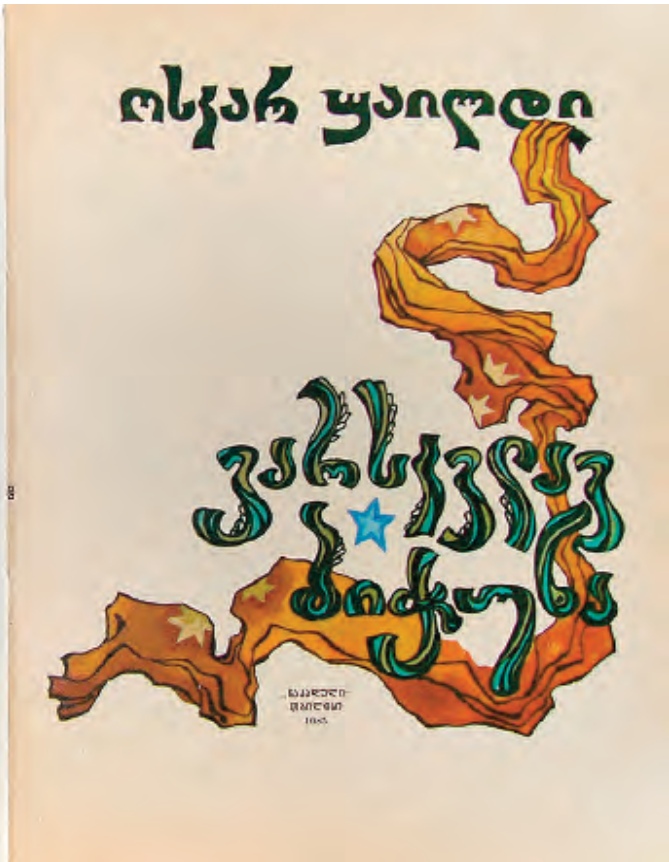
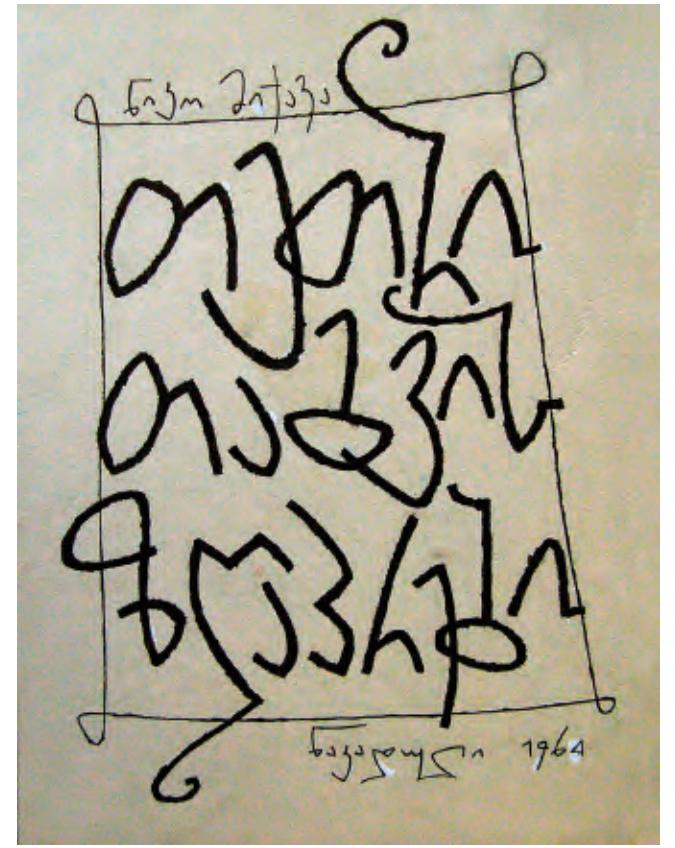
- ოლეგ ქოჩაკიძე (დაბ. 1935), საქართველოს სახალხო მხატვარი
- ალქსანდრე სლოვინსკი (დაბ. 1935), საქართველოს სახალხო მხატვარი
- იური ჩიკვაიძე (1935 - 2003), საქართველოს სახალხო მხატვარი
- გააფორმეს: "გალაკტიონ ტაბიძე", "ნიკოლოზ ბარათაშვილი", ქართული ხალხური ზღაპრები: "ემშაკის ლაგამი", "ნახევარ-ქათამა", "ხუთი ზღაპარი" და სხვ.

Trinity

- Oleg Qochakidze (1935), the People's Artist of Georgia
- Alexander Slovinski (1935), the People's Artist of Georgia
- Yuri Chikvaidze (1935 - 2003), the People's Artist of Georgia
- Designed: "Galaktion Tabidze", "Nikoloz Baratashvili", Georgian folk tales: "The Devil's Bridle", "Half-Hen", "Five Tales" etc.

ყდა, კონტრტიტული, ტიტული, მშუცტიტულები
A cover, an endpaper, a title, schmutztitles

ყდები, ტიტული
Covers, a title

შმუტიტული, გვერდი წიგნისათვის "ნიკოლოზ ბარათაშვილი"
Schmutztitel, the page in the book "Nikoloz Baratashvili"

მამია მალაზონია
(1936)

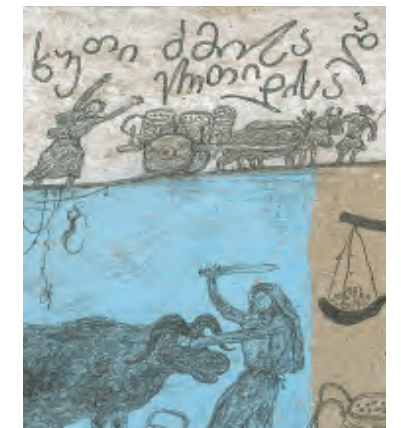
- გრაფიკოსი (დაზგური და წიგნის გრაფიკა, თეატრის, კინოსა და ანიმაციური ფილმების მხატვრობა, მონუმენტური ხელოვნება)
- საქართველოს სახალხო მხატვარი
- რუსთაველის ეროვნული პრემიის ლაურეატი
- გააფორმა: "ცხოვრება იესო ქრისტესი", ცურტაველის "წამება წმინდა შუშანიკისა", სულხან-საბა ორბელიანის "სიბრძნე-სიცრუისა", "რუსუდანიანი", "ქართული ხალხური ზღაპრები", ბოკაჩოს "დეკამერონი", გოგოლის "შინელი" და სხვ.

Mamia Malazonia
(1936)

- Graphic artist (desk and book graphics, theater/film/animation set designer, monumental art)
- People's Artist of Georgia
- Laureate of the National Rustaveli Award
- Since 1983 – Professor at the Tbilisi State Academy of Arts, Head of the Animated Films Studio
- Designed: "Life of Jesus Christ", Tsurtaveli's "Martyrdom of the Holy Queen Shushanik", Sulkhan-Saba Orbeliani's "Wisdom of Lies", "Rusudaniani", "Georgian Folk Tales", Boccaccio's "Decameron", Gogol's "Shinel" etc.

ყდები
Covers

შმუცტიტულუბი, თავსართები
Schmutztitels, headers

გიორგი ავსაჯანიშვილი (1936)

- არქიტექტორი (ნიგნის გაფორმება, შრიფტი, პლაკატი)
- საკავშირო სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი
- 1976 პირველი პრემია (ნ. ღვინეფაძის ნიგნისათვის "გზადაგზა", ნიგნის მსოფლიო გამოფენა, პრაღა)
- გრანპრი (გრ. ჟვანიას პოლიტიკური ნიგნის გაფორმებისათვის, ნიგნის მსოფლიო გამოფენა, მოსკოვი)
- გააფორმა: "ბაგრატიონთა სამეცნიერო და კულტურული მემკვიდრეობა", "უბისას მონასტრის ხატები და ფრესკები" და სხვ.

Giorgi Avsajanashvili (1936)

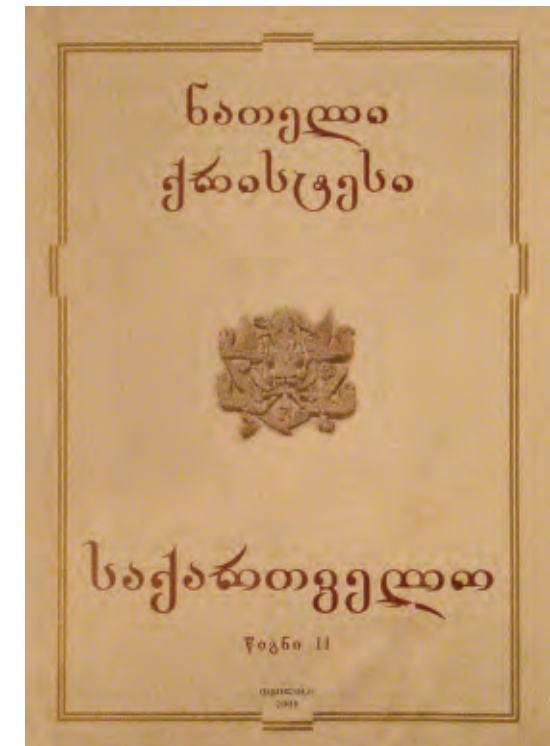
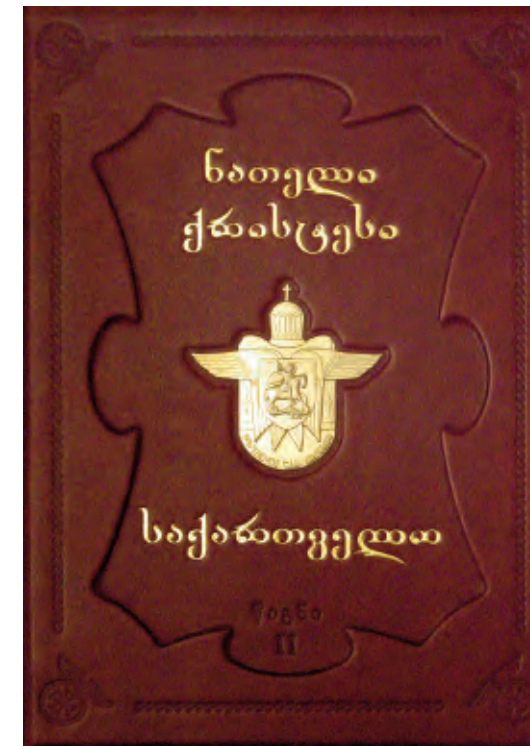
- Architect (book design, type, poster)
- Laureate of the Soviet Union Award of Georgia
- 1971 – first award (for the book of N. Ghvinefadze "Gzadagza", International Book Exhibition, Prague)
- Grand Prix (for designing the political book of Gr. Zhvania, International Book Exhibition, Moscow)
- Designed: "The Scientific and Cultural Heritage of the Bagrationis", "The Icons and Frescoes of the Ubisa Monastery" etc.

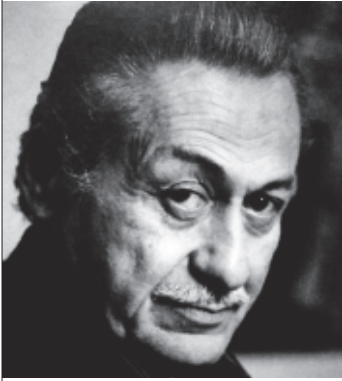
ყდები Covers

ბაგრატიონები საქართველო და კუჩქუჩუნი მემკვიდრეობა

ყდები, ტიტული წიგნისათვის "ნათელი ქრისტესი" Covers, the title of the book "The Light of Christ"

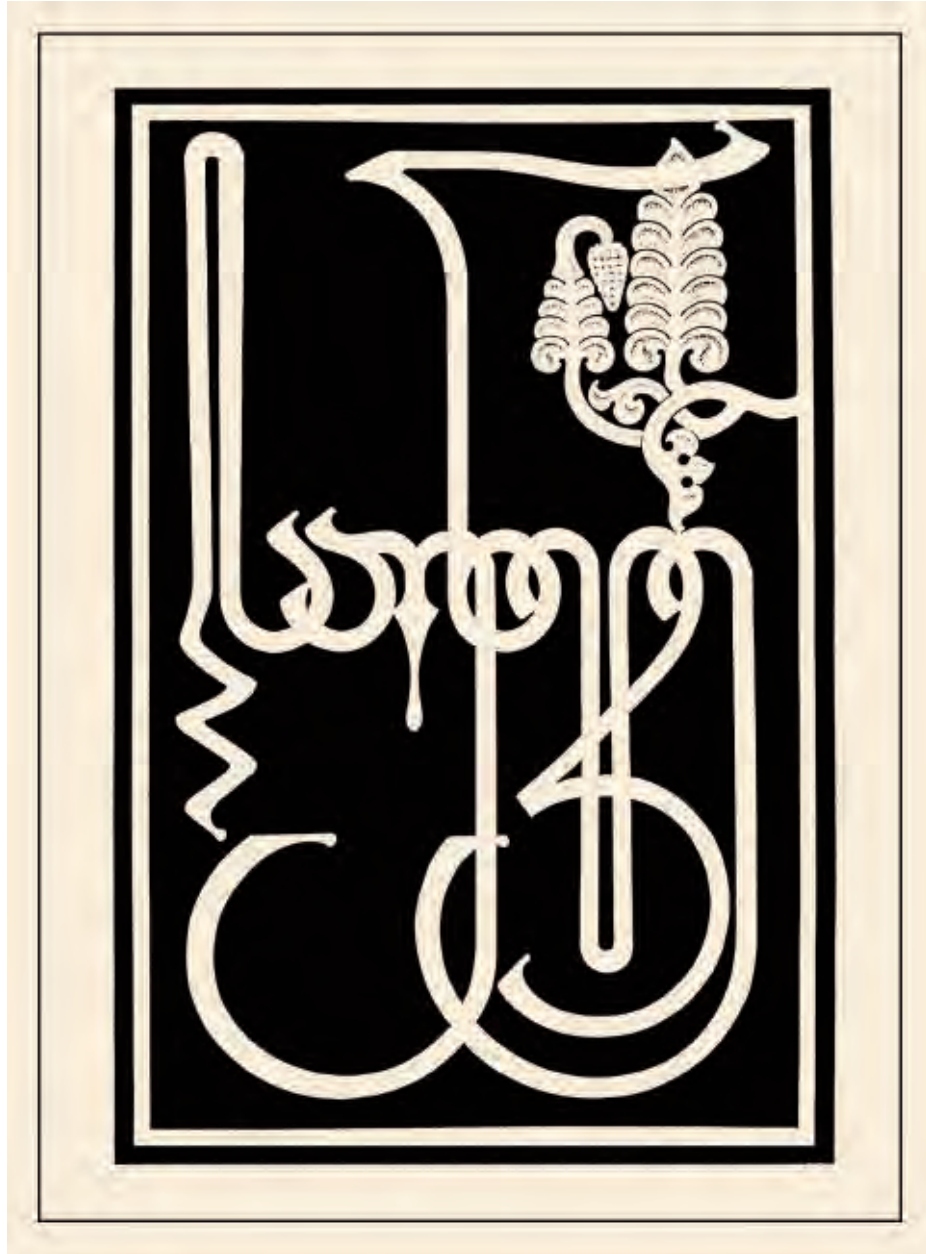

ემირ ბურჯანაძე
(1937)

- გრაფიკოსი (დაზგური და ნიგნის გრაფიკა, გამოყენებითი გრაფიკა, შრიფტი, ორნამენტი)
- საქართველოს ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე
- 1970-დან მუშაობს თბილისის სიმბოლიკაზე: თბილისის გერბი, დროშა, ქალაქის გასაღები, თბილისის სიმბოლო, თბილისის სამხატვრო აკადემიის ემბლემა
- შექმნილი აქვს ჩართული ანბანის სრული ციკლი, 750 ერთეული
- გააფორმა: სულხან-საბა ორბელიანის "სიბრძნე-სიცრუისა" დას ხვ.

Emir Burjanadze
(1937)

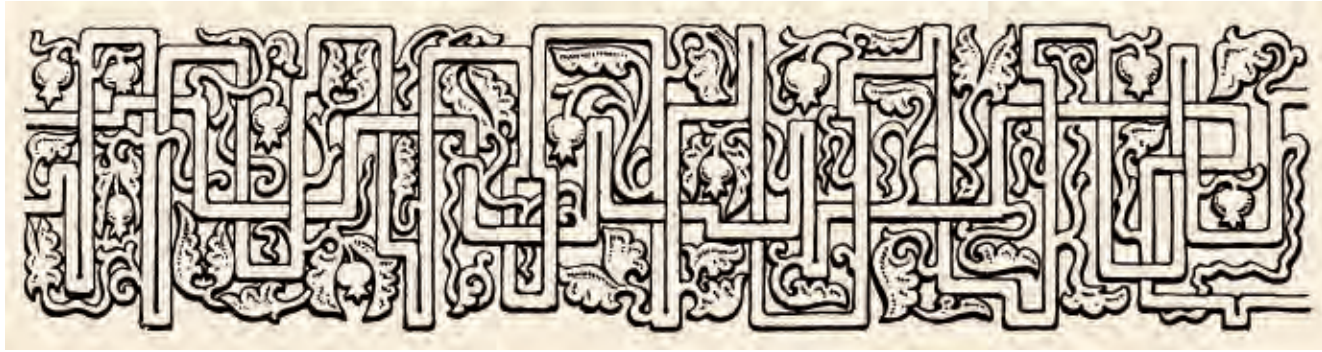
- Graphic artist (Desk and book graphics, applied graphics, type, ornament)
- Honorary artist of Georgia
- Since 1970 – Working on Tbilisi symbolic: Tbilisi Coat of Arms, flag, the city key, symbol, symbol of the Tbilisi State Academy of Arts
- Created the whole cycle of the inclusive alphabet, 750 units
- Designed: Sulkhhan-Saba Orbeliani's "Wisdom of Lies" etc.

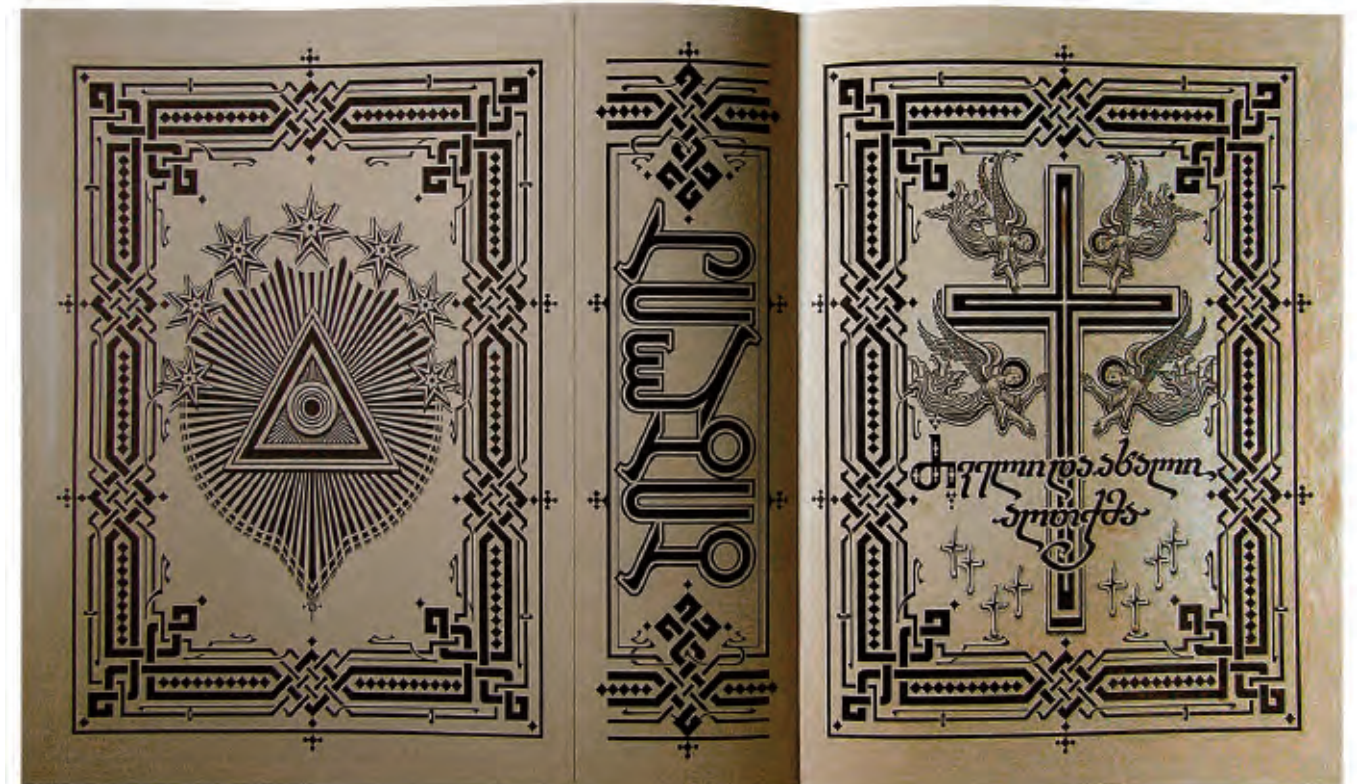
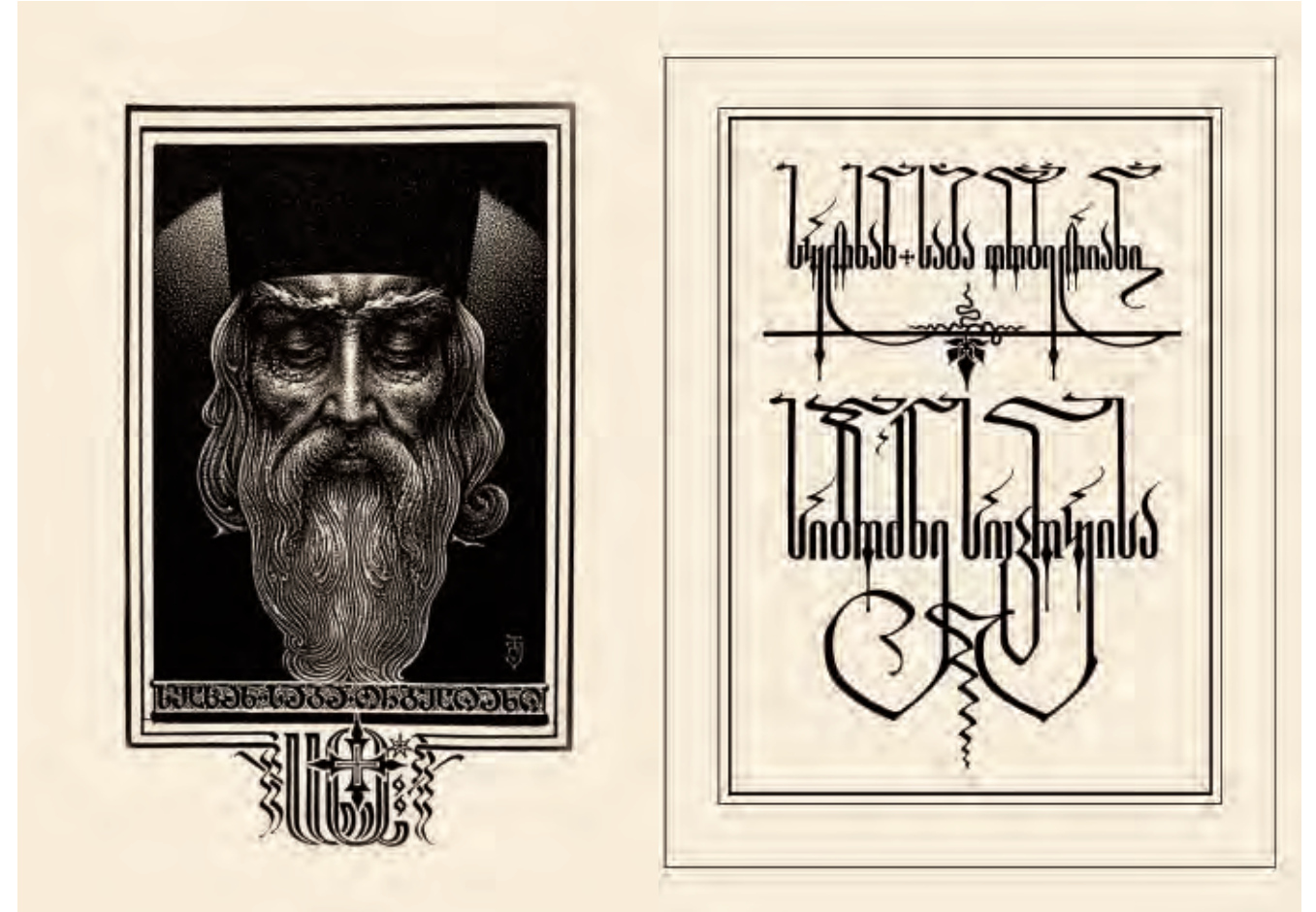
ყდა, ასო-ნიშანი, ემბლემა
A cover, a letter-symbol, an emblem

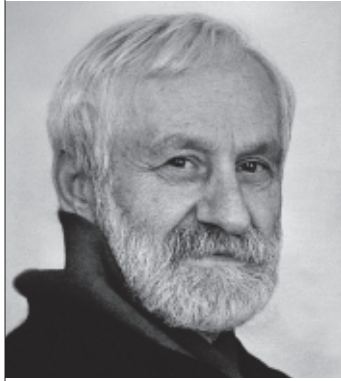
ყდა
Cover

ყდები
Covers

აგანტიტული, ყდა, გარეყდა
A title page, a cover, a book jacket

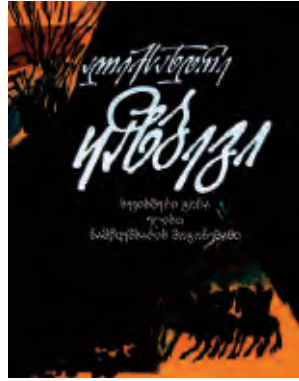

კარლო ფაჩულია
(1942)

- გრაფიკოსი (ფერნერა, ნიგნის გრაფიკა)
- 1964-70 სწავლობდა თსს აკადემიაში გრაფიკის განყოფილებაზე
- გაზეთის "ლიტერატურული საქართველო" და ა. ორბელიანის საზოგადოების ერთ-ერთი დამფუძნებელი.
- გააფორმა: სერია "ზღაპრების გუდა", შექსპირის "ვენეციელი ვაჭარი", რ. ინანიშვილის "პატარა ბიჭი გოლგოთაზე", ცურტაველის "შუშანიკის წამება" და სხვ.

Karlo Pachulia
(1942)

- Graphic artist (painting, book graphics)
- 1964-70 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, Department of Graphics
- Founder of newspapers "Literary Georgia" and co-founder of the A. Orbeliani Society
- Designed: series of "Zgaprebis Guda", Shakespeare's "The Merchant of Venice", R. Inanishvili's "Little Boy on Golgotha", Tsurtaveli's "Martyrdom of the Holy Queen Shushanik" etc.

ყდები
Covers

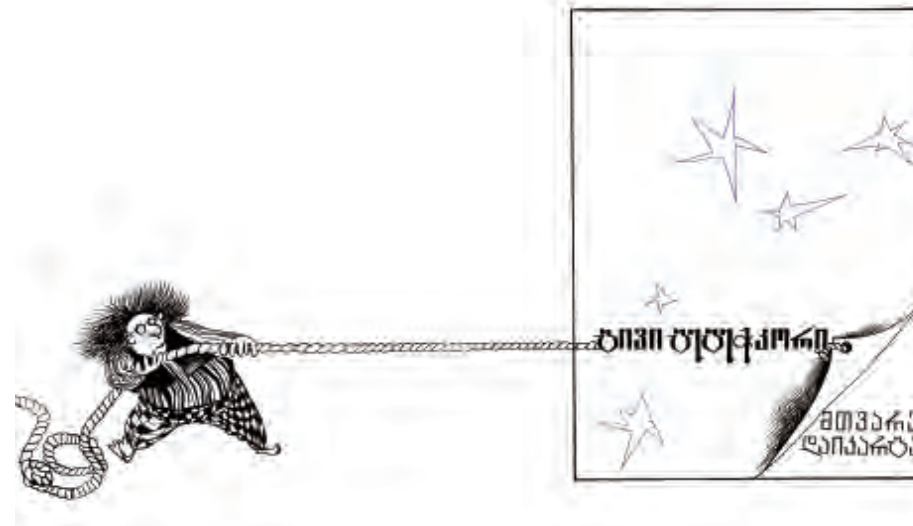

ლორეტა
შენგელია-აბაშიძე
(1942)

- გრაფიკოსი (დაზგური და ნიგნის გრაფიკა)
- საქართველოს დამსახურებული მხატვარი
- ლიტერატურული პრემია "გალა 2011" ნიგნის მხატვრული გაფორმებისათვის
- 1972-დან მუშაობს თსს აკადემიაში გრაფიკის კათედრაზე, პროფესორი
- გააფორმა: რუსთაველის "ვეფხისტყაოსანი", სულხან-საბას "იგავ-არაკები", ძმები გრიმების ზღაპრები, ანა კალანდაძის ლექსების კრებული და სხვ.

Loreta
Shengelia-Abashidze
(1942)

- Graphic Artist (desk and book graphics)
- Honorary artist of Georgia
- Literary Award "Gala 2011" for the artistic decoration of a book
- Since 1972 – working at the Tbilisi State Academy of Arts, Department of Graphics, professor
- Designed: Shota Rustaveli's "The Knight in the Panther's Skin", Sul Khan-Saba Orbeliani's "Igv-arakebi", tales of the Brothers Grimm, Ana Kalandadze's collection of poems etc.

ავანტიტული, ყდა, გარეყდა
A title page, a cover, a book jacket

გარეკვა
A book jacket

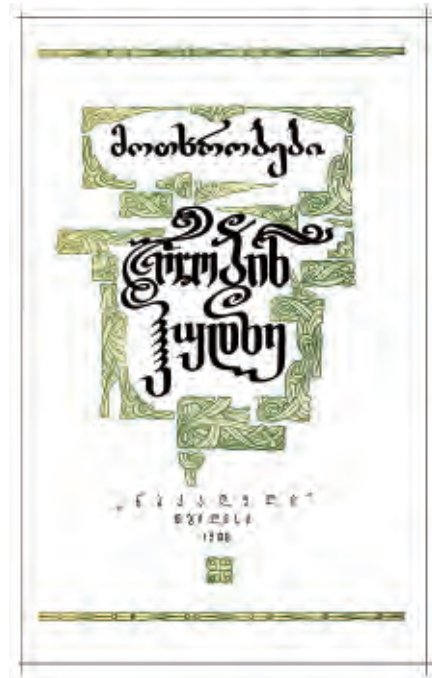

მედეა ჯაბუა (1943)

- გრაფიკოსი (დაზგური გრაფიკა, ნიგნის გაფორმება, ილუსტრაცია, კომპიუტერული გრაფიკა)
- 1969-დან პედაგოგია თსს აკადემიაში გრაფიკის განყოფილებაზე
- 1972-75 მოსკოვის პოლიგრაფიული ინსტიტუტის ასპირანტია
- 1986 პირველი პრემია (ამიერკავკასიის მხატვართა I ბიენალე)
- გააფორმა: რუსთაველის "ვეფხისტყაოსანი", შექსპირის "სონეტები", ვაჟა-ფშაველას "ცრუპენტელა აღმზრდელი", "თქმულება რობინ ჰუდზე" და სხვ.

Medea Chabua (1943)

- Graphic artist (desk graphics, book design, illustration, computer graphics)
- From 1969 - lecturer at the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Graphics
- 1972-75 – Fellow at the Moscow Polygraphy institute
- 1986 - first award (I Biennial of the Caucasus Artists)
- Designed: Rustaveli's "The Knight in the Panther's Skin", Shakespeare "Sonnets", Vazha-Pshavela's "False Teacher", "The Story of Robin Hood" etc.

ყდა, ტიტული წიგნისათვის "მოთხრობები რობინ ჰუდზე", ტიტული, ყდა წიგნისათვის "ეგნატე ნინოშვილი" A cover, the title for the book "Tales of Robin Hood", a title, the cover for the book "Egnate Ninoshvili"

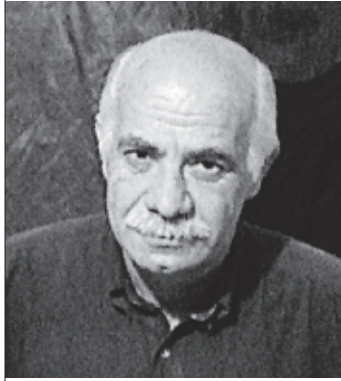
გარეყდა, შმუცტიტულეზი, ტიტული წიგნისათვის მხვილ ქვლივიძე, "ლექსეზი". ტიტული, შმუცტიტულეზი წიგნისათვის გრიგოლ აბაშიძე, "ლექსეზი" A book jacket, schmutztitels, the title for the book "Mikheil Kvilidze, Poems". The title, schmutztitels for the book "Grigol Abashidze, Poems"

ყდა, ტიტული. ყდა, ტიტული, შმუცტიტული წიგნისათვის "თორმეტი ძმა"
A cover, a title. A cover, a title, the schmutztitel for the book "Twelve Brothers"

ყდა, ყდა, ტიტული, ილუსტრაცია წიგნისათვის "ათას ერთი ღამე"
A spine, a cover, a title, illustrations for the book "One Thousand and One Nights"

გიორგი (გოგი) წერეთელი (1944)

- გრაფიკოსი (ფერწერა, წიგნის გრაფიკა)
- საქართველოს დამსახურებული მხატვარი
- საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი
- ამჟამად, თსს აკადემიის სახვითი ფაკულტეტის გრაფიკის მიმართულების პროფესორი;
- ს. ქობულაძის სახელობის გრაფიკის შემოქმედებითი სახელოსნოს ხელმძღვანელი
- გააფორმა: შ. დადიანის "გვირგვინების ოჯახი", ი. ცურტაველის "შუშანიკის წამება", თ. ჭილაძის "პოსეიდონის სასახლე", ა. კალანდაძის "რჩეული" და სხვ.

Giorgi (Gogi) Tsereteli (1944)

- Graphic artist (painting, book graphics)
- Honorary artist of Georgia
- Laureate of the State Award of Georgia
- Currently, he is a professor of the Visual Art Faculty at the Tbilisi State Academy of Arts and the head of the graphic creative studio of S. Qobuladze
- Designed: Sh. Dadiani's "The Gvirgvliani's Family", I. Tsurtaveli's "Martyrdom of the Holy Queen Shushanik", T. Chiladze's "Poseidon's Castle", A. Kalandadze's "Selected" etc.

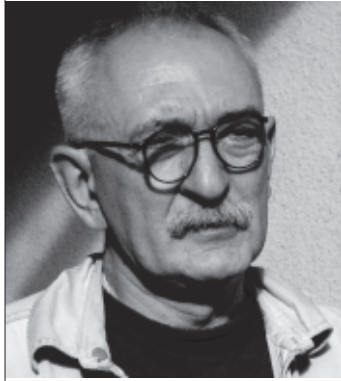

სუპერი წიგნისათვის "დათა თუთაშხია" Covers, book jacket for "Data Tutashkhia"

ავანტიტული, ტიტული, გარეკა წიგნისათვის "შუშანიკის წამება" Header, a title, a book jacket for "Martyrdom of the Holy Queen Shushanik"

გარეცდა, ყდები, ყუთი
A book jacket, Covers, Box

ნოდარ სუმბაძე
(1946)

- არქიტექტორი (არქიტექტურის დოკუმენტაცია, გრაფიკული დიზაინი, შრიფტი, ნიგნის გრაფიკა)
- 1966-71 სწავლობდა თსს აკადემიაში არქიტექტურის ფაკულტეტზე
- 1973-დან თსს აკადემიის პედაგოგია
- ამჟამად, მედიახელოვნების ფაკულტეტის გრაფიკული დიზაინის ლაბორატორიის ხელმძღვანელი, პროფესორი

Nodar Sumbadze
(1946)

- Architect (architecture documentation, graphics, type, book graphics)
- 1966-71 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, Faculty of Architecture
- Since 1973 – lecturer at the Tbilisi State Academy of Arts
- Currently – Professor, Head of the Graphics Laboratory, Media Art Faculty

სასაბრისო შრიფტები
Title fonts

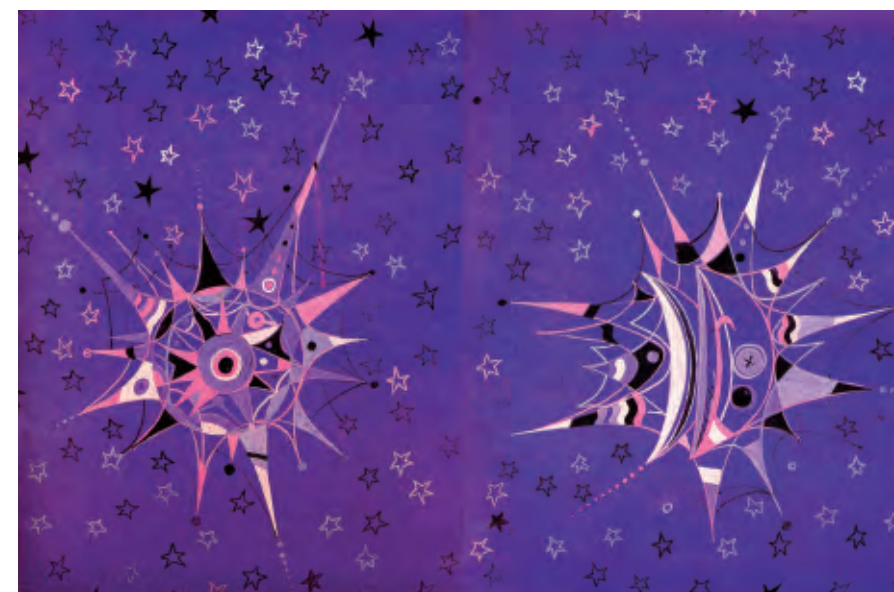

ნანა ჭურღულია
(1950)

- გრაფიკოსი (დაზღვრი და ნიგნის გრაფიკა)
- 1967-73 სწავლობდა თსს აკადემიაში სამრეწველო გრაფიკის განყოფილებაზე
- 1978-81 სსრკ სამხატვრო აკადემიის გრაფიკის სახელოსნოს ასპირანტი
- “მხატვრის სახლთან” არსებული გრაფიკის სახელოსნოს ერთ-ერთი დამაარსებელი და ხელმძღვანელი
- გააფორმა: ი. აბაშიძის “ლექსები”, გ. პეტრიაშვილის “პატარა ქალაქის ზღაპრები” და სხვ.

Nana Churghulia
(1950)

- Graphic artist (desk and book graphics)
- 1967-73 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Graphics
- 1978-81 – Fellow at the graphic studio of the Academy
- Co-founder and the head of the graphics studio at the “Artist’s House”
- Designed: I. Abashidze’s “Poems”, G. Petriashvili’s “Tales of a Little City” etc.

ყდა, კონტრტიტული, შმუეტიტული, ფორზაცი წიგნისათვის “პატარა ქალაქის ზღაპრები”
A cover, an endpaper, schmutztitles, an intent for “Little City Tales”

ირაკლი ფარჯიანი
(1950 - 1991)

- ფერმწერი (დაზგური და ნიგნის გრაფიკა)
- საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი
- ნიკო ფიროსმანის სახელობის პრემიის ლაურეატი
- 1968-74 სწავლობდა თსს აკადემიის ფერწერის განყოფილებაზე
- 1978 წლიდან მუშაობდა სახარების გადანერსა და ილუსტრირებაზე
- გააფორმა: ქართული ხალხური ზღაპარი "ჭკუამხიარული ცოლები"

Irakli Farjiani
(1950 - 1991)

- Painter (Desk and book graphics)
- Laureate of the State Award of Georgia
- Laureate of the Niko Pirosmani Award
- 1968-74 – studied at the Tbilisi State Academy of Arts, the Department of Painting
- From 1978 worked on rewriting the Bible and it illustrations
- Designed: Georgian folk tale "The Joyous Wives"

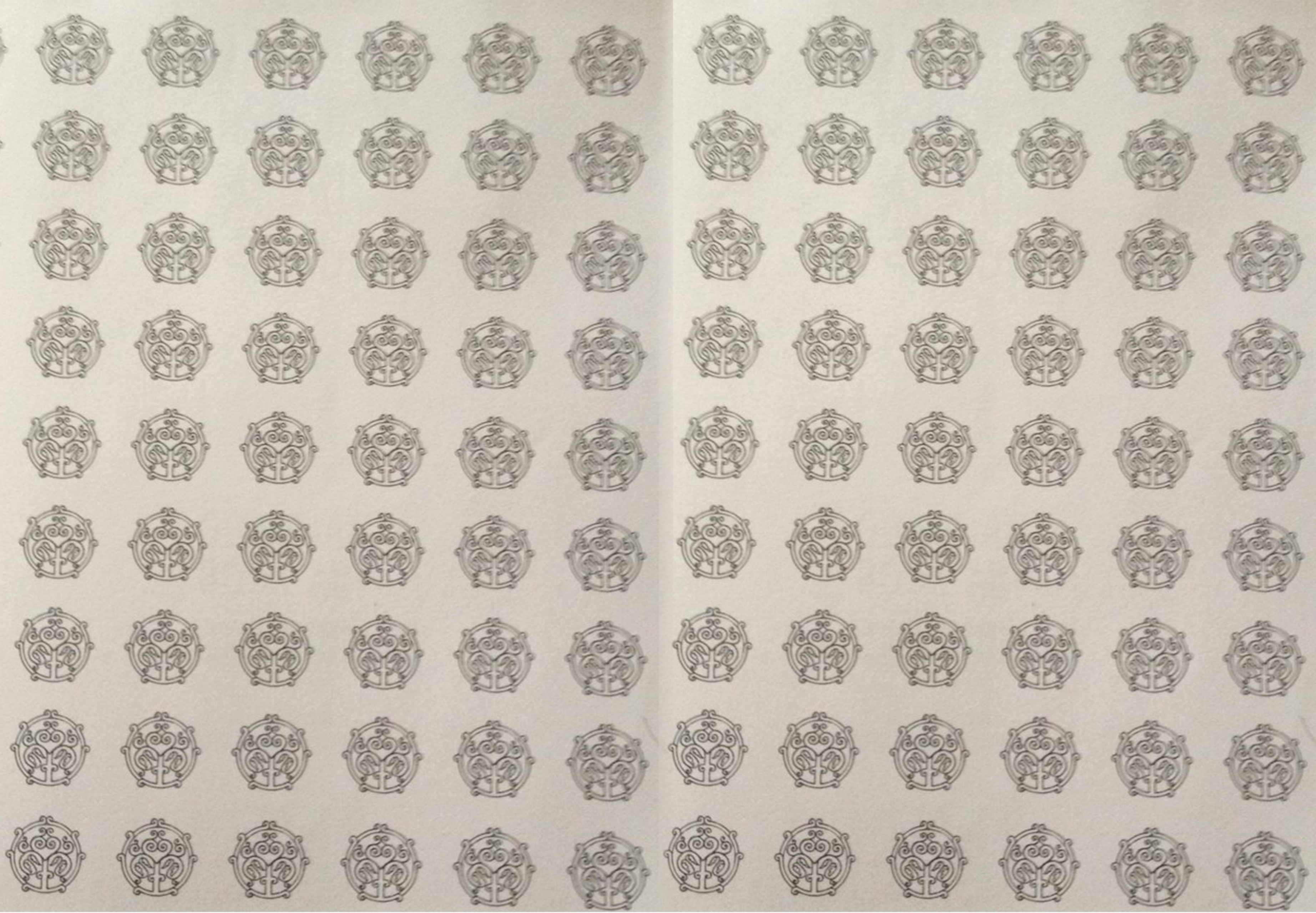
გვერდები, საზედაო ასო "მ"
Pages, Letter "M"

ტექსტში გამოყენებული ილუსტრაციები:

- ევგენი ლანსერე – ჩანახატები
- დავით კაკაბაძე – ჩანახატები
- ნ. ბარათაშვილის კალიგრაფიის ნიმუში, საიუბილეო გამოცემა "ნიკოლოზ ბარათაშვილი", თბ. 1968
- სასულიერო პირთა ხელმოწერები და ბეჭდები. გურია
- მარინა თევზაია "ქართული ორნამენტი II", თბ., 2009
- ლადო გრიგოლია "დაზგური და ნიგნის გრაფიკა I", თბ., 1989
- ოთარ ჯიშკარიანი "ქართული პოეზია", ტიტულის ფრაგმენტი
- დავით ქუთათელაძე "ქართული ანდაზები", თბ., 1935
- მიხეილ ქურდიანი საზედაო ასო "ქ"
- დავით (დუდა) გაბაშვილი ასო "ჭ", ყდის ფრაგმენტი
- ლადო ქუთათელაძე – ორნამენტები

Illustrations used in text:

- Eugene Lansere – sketches
- David Kakabadze – Sketches
- Sample of N. Baratashvili's calligraphy, anniversary edition "Nikoloz Baratashvili", Tbilisi, 1968
- Signatures and seals of clerics, Guria
- Marina Tevzaia "Georgian Ornament II", Tbilisi, 2009
- Lado Grigolia "Desk and Book Graphics I", Tbilisi, 1989
- Otar Jishkariani "Georgian Poetry", detail from the title
- David Qutateladze "Georgian Proverbs", Tbilisi, 1935
- Mikheil Qurdiani, uppercase letter "Q"
- David (Duda) Gabashvili, letter "Ts", detail of the cover
- Lado Qutateladze – ornaments

ქართული მხატვრობის ხელოვნება | GEORGIAN BOOK ART